

Rapport

Diarienummer
100-01359-2010

Årsredovisning

2009

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Länsstyrelsen har under året övertagit ansvaret för djurskyddskontrollen. Cirka 260 djurskyddskontroller har genomförts i länet. Närmare 300 anmälningar om brister i olika djurhållningar har inkommit. Vissa av dessa har varit utan grund men Länsstyrelsen har också i flera fall tvingats omhänderta djur.

Djurskyddskontrollen omfattar både små och stora, vanliga och ovanliga djur. Cirkus Scott besiktigas i samband med uppträdande i länet sommaren 2009.

Omslagsbild

Foto: Länsstyrelsen Jämtlands län.

Utgiven av

Länsstyrelsen Jämtlands län
Februari 2010

Tryck

Länsstyrelsens tryckeri, Östersund 2009

Diarienummer

100-01359-2010

RESULTATREDOVISNING.....	1
SAMMANFATTNING AV VERKSAMHETSÅRET 2009.....	1
ORGANISATION	4
ÖVERGRIPANDE REDOVISNING AV VERKSAMHETSKOSTNADER	5
ÅRSARBETSKRAFTER 2007-2009.....	7
REDOVISNING AV ÄRENDET 2009.....	8
SAKOMRÅDEN OCH ÅTERRAPPORTERING.....	13
YRKESMÄSSIG TRAFIK, KÖRKORT OCH TRAFIKFÖRESKRIFTER.....	13
LIVSMEDELSKONTROLL, DJURSKYDD OCH ALLMÄNNA VETERINÄRA FRÅGOR.....	13
REGIONAL TILLVÄXT.....	13
INFRASTRUKTURPLANERING	21
HÅLLBAR SAMHÄLLSPLANERING OCH BOENDE	23
ENERGI OCH KLIMAT.....	23
KULTURMILJÖ	24
SKYDD MOT OLYCKOR, KRISBEREDSKAP OCH CIVILT FÖRSVAR	25
NATURVÅRD, MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDD	27
LANTBRUK OCH LANDSBYGD	43
FISKE.....	47
SOCIAL OMVÅRDNAD	48
JÄMSTÄLLDHET	50
INTEGRATION	51
ÖVRIG RAPPORTERING.....	54
ORGANISATIONSTYRNING.....	55
PERSONALUPPGIFTER	56
TABELLER PER SAKOMRÅDE.....	60
SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA UPPGIFTER	78
RESULTATRÄKNING	79
BALANSRÄKNING	80
ANSLAGSREDOVISNING.....	82
TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER	87

Resultatredovisning

Sammanfattning av verksamhetsåret 2009

Sammanfattning av verksamhetsåret 2009

Länsstyrelsens högst prioriterade uppgift under 2009 har varit arbetet med regeringsuppdraget Kraftsamling. Arbetet har varit intensivt för att mildra konsekvenserna av ökad arbetslöshet. Den grupp som bildats för arbetet har förstärkts bl.a. med ledande politiker från länets samtliga kommuner. Två viktiga områden är prioriterade i arbetet. Det första är att ytterligare förstärka länets näringslivsutveckling och företagande med aktiviteter som påskyndar utvecklingen av länets befintliga tillväxtbranscher. Det andra området är kunskaps- och kompetensutvecklingen med fokus på kompetensväxling samt framtida kompetensbehov. I arbetet pågår också en dialog för att utveckla hanteringen av den generationsväxling som finns hos länets företagare, där 36 procent är 55 år eller äldre. Kraftsamlingsgruppen har också resonerat om vikten av att hantera länets höga ungdomsarbetslöshet. Arbetet kommer att fortsätta under 2010 och det finns ett stort engagemang i länet för att mildra effekterna av lågkonjunkturen och ha beredskap inför den kommande högkonjunkturen.

Sysselsättningen har minskat under året och enligt Arbetsförmedlingen bedöms 58 800 vara sysselsatta under fjärde kvartalet 2009. Arbetsförmedlingens prognos är att sysselsättningen under 2010 minskar med 300 personer.

Både arbetslösheten och personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder har ökat under 2008 enligt Arbetsförmedlingen. Det samlade s.k. obalanstalet (personer arbetslösa och i arbetsmarknadspolitiska åtgärder) är 6 300 personer för fjärde kvartalet 2009. Det motsvarar ca 8,0 procent av befolkningen 16-64 år. Andelen är högre än riksgenomsnittet som i december 2009 var 7,1 procent. Vid månadskiftet november/december uppgick arbetslösheten för både män och kvinnor i Jämtlands län till 3 891 personer vilket är 1 059 fler än vid motsvarande tid för ett år sedan. Ungdomsarbetslösheten befinner sig på besvärande höga nivåer. I december 2009 anmäldes 297 nya platser vilket är 31 färre än i december 2008.

Befolkningen i länet minskade under 2009 med 231 personer och uppgick till 126 666 personer den sista december 2009. Det betyder att antalet invånare mellan 20 och 64 år i länet minskar. Av redovisningen framgår att antalet arbetslösa och i arbetsmarknadspolitiska program ökar samtidigt som sysselsättningen minskar. Det finns risk för att många framförallt unga inte får fäste på arbetsmarknaden när konjunkturen sviktar.

Befolkningsstrukturen varierar kraftigt mellan kommunerna. Befolkningen ökar i ett stråk från Östersunds till Åre kommun. Dessa kommuner har ett litet födelseöverskott. Resten av länet har en befolkningssammansättning som ger årliga födelseunderskott. Detta är svårt att kompensera med nettoinflyttning. Det medför att servicen i länets glesast befolkade områden är hotad. Hotet mot dagligvaruhandeln förstärks av de utbyggnader som sker i Östersund. Antalet butiker på landsbygden minskar och avstånden till servicen ökar.

I Åre, Östersund och de angränsande områdena av Krokom råder bostadsbrist medan det i övriga länet är lägre efterfrågan på bostäder.

Länsstyrelsen arbetar på många sätt med hållbar utveckling. Besöksnäringen har fortsatt sin positiva utveckling. Investeringarna inom turistnäringen har varit omfattande. En viss avmattning i investeringarna sker på grund av finanskrisen men även företag i övriga branscher har kunnat upprätthålla investeringsnivån på en förhållandevis hög nivå, trots lågkonjunkturen.

Länets natur och goda miljö är i detta avseende en styrka för framtiden. Det är dock nödvändigt att med kraft fortsätta det omfattande arbetet med miljömålen för att bevara och ytterligare förbättra miljön. Tillgången till statliga medel för att behålla en levande landsbygd, motverka försumning av vattendrag och bidrag till en biologisk mångfald är viktiga i detta arbete.

Klimatförändringarna och dess effekter uppmärksammas av Länsstyrelsen. Några nya övervakningsprogram har startats och insatserna för att minska växthuseffekterna är tydliga i de regionala miljömålen. Intresset är stort för att bygga ut vindkraften. I energimyndighetens plan för 2015 är målet för länets vindelsproduktion 217 GWh och länets egna miljömål är 1,0 TWh år 2015. Den samlade årsproduktionen av vindel uppgår nu till ca 175 GWh. En stor anläggning är under uppförande i Strömsunds kommun, som när den är i full produktion kan producera ytterligare 375 GWh vindel. För närvarande handläggs tio vindkraftsansökningar om en total möjlig elproduktion på 2,7 TWh. Kommunerna har ännu inte fattat de formella fullmäktigebesluten avseende översiktplan för vindkraft vilket medför att prövningen av tillstånden drar ut på tiden.

Nya regionala miljömål antogs under 2007. Länsstyrelsens arbete med miljömålen dokumenteras och följs upp i en verksamhetsplan för miljömål. Internt har förberedande arbete inför bildandet av naturreservat och dokumentationen för att säkra Natura 2000 områden prioriterats. De omfattande inventeringarna har inburit att bildandet av nya reservat har fått stå tillbaka till förmån för inventerings- och kvalitetssäkringsarbete. Länet har i miljömålen en målsättning om att skydda 24 400 ha produktiv skog till år 2010, vilket motsvarar 1,76 procent av den produktiva skogsarealen. Under året har ytterligare ett naturreservat bildats och det är nu totalt 35 nya naturreservat som bildats. Det återstår ca 8 000 ha produktiv skog att skydda för att uppfylla länets miljömål. Länsstyrelsen arbetar aktivt med EU:s miljöprogram inom jordbruket och har en mycket hög andel av länets åkerareal som är stödberättigad för ekologisk odling. Utvecklingen för den småskaliga hantverksmässiga matproduktionen är fortsatt positiv.

Avslutningsarbetet för de gamla strukturfondsprogrammen Mål 1 och Interreg IIIA har fortsatt under första halvåret 2009 och den 27 oktober godkände övervakningskommittén slutrapporten för Interreg. Mål 1 rapporten bedöms först i januari 2010. Samtidigt har beslutsfattandet i de nya programmen för programperioden 2007-2013 kommit igång på allvar. I de båda Mål 2-programmen för Mellersta Norrland, i sociala och regionala fonden, är efterfrågan på projektmedel fortsatt hög. I vissa åtgärder i regionalfondsprogrammet är mer än hälften av budgeten redan prioriterad till olika projekt. Även arbetet inom landsbygdsprogrammet för 2007-2013 är igång. Efterfrågan är stor på investeringsstöd, förädlingsstöd och insatser för kompetensutveckling.

Antalet rovdjur i länet ökar och intresset kring rovdjursfrågorna från allmänheten har blivit större. Den stora björnsplinningsinventeringen visade att länet har omkring 1 000 björnar. Skyddsjakten på björn har varit oförändrad sedan 2008 med 70 skjutna björnar 2009, de flesta i Härjedalen och Strömsund. Även antalet lodjur och järvar ökar. Förberedelser inför en ny regionaliserad rovdjursförvaltning har pågått under hösten 2009 och som ett led i det har en ny funktion Viltförvaltning bildats för att förstärka och tydliggöra arbetet med dessa frågor.

Länsstyrelsen har under 2009 genomfört en riskanalys utifrån förordningen om intern styrning och kontroll. De risker som identifierats under året har via insatta åtgärder antingen eliminerats eller kraftigt reducerats. De högsta kvarstående riskerna vid årets slut bedöms inte vara allvarliga, men

kommer att ha fortsatt hög prioritet under 2010. De två riskerna är realisering av effektivitetsvinster av samordnad verksamhet samt arbetsmiljö med anledning av hög arbetsbelastning.

Länsstyrelsen har fattat beslut i drygt 27 000 diarietörda ärenden under 2009 vilket är drygt 1 300 färre ärenden än under 2008. Antalet ärenden äldre än två år har ökat från 109 till 156 vilket dock är en ytterst liten andel av den totala ärendemängden. Öppna ärenden följs upp per avdelning varje kvartal samt i samband med den årliga redovisningen till Justitiekanslern. Länsstyrelsen har tillsynsplaner för alla områden där länsstyrelsen har tillsynsansvar. Insatserna på tillsyn har ökat betydligt sedan 2006, men trots detta är resurserna otillräckliga inom flera områden.

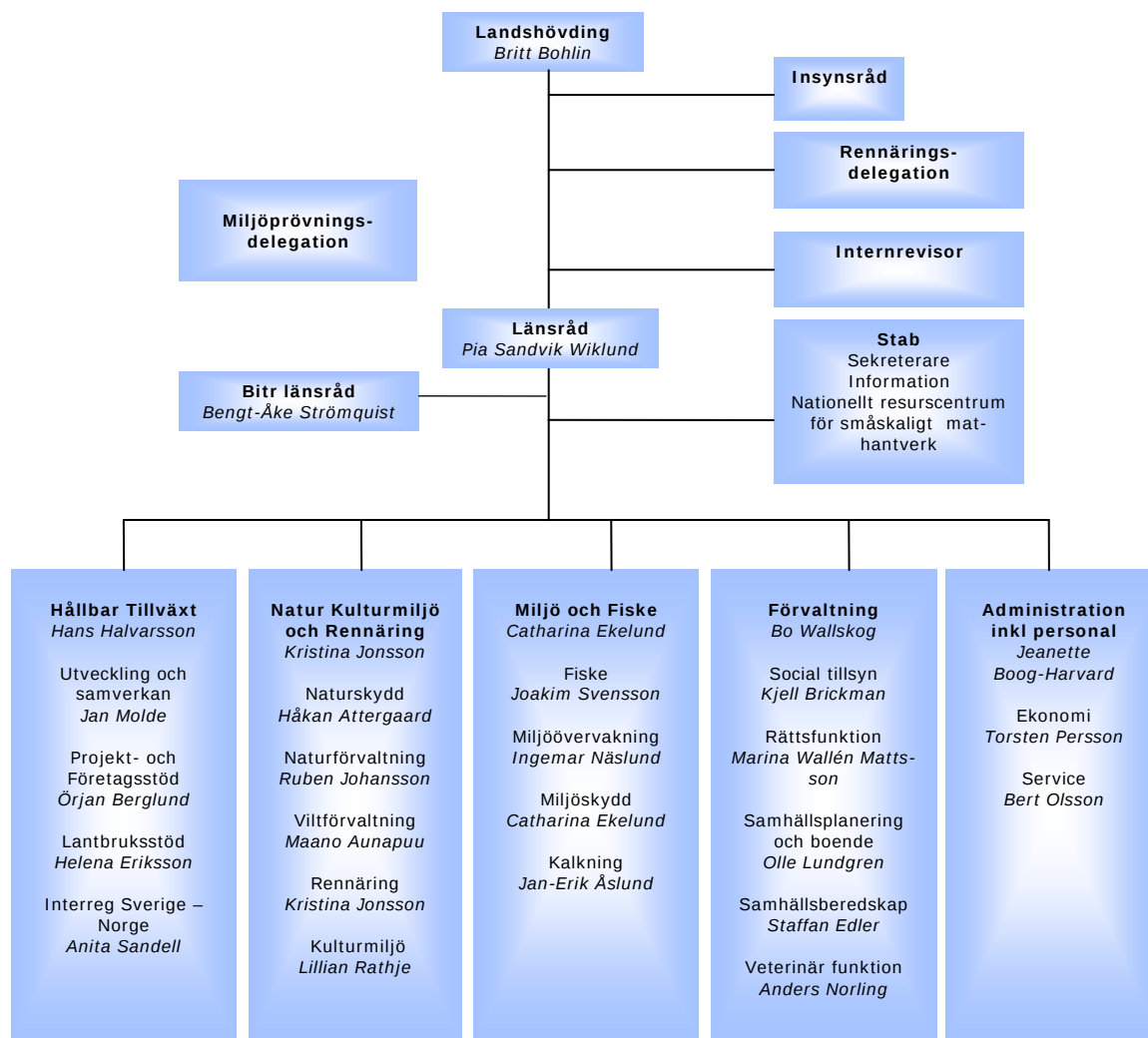
Under 2009 har sjukfrånvaron vid Länsstyrelsen varit 2,8 procent vilket är en minskning i jämförelse med 2008 då den var 3,6 procent. För kvinnorna är den 2,2 procent och för männen 3,5 procent. Ingen ny arbetsrelaterad sjukfrånvaro har hamnat i kategorin "sjuk 60 dagar eller längre". Den långa sjukfrånvaron består av några få, längre sjukskrivningar som inte är arbetsrelaterade.

Det interna utvecklingsarbetet på Länsstyrelsen har under året präglats starkt av ett visions- och förändringsarbete som inletts med omvärlds- och swot-analyser samt en medarbetarenkät. Allt i syfte att vidareutveckla arbetssätt, processer och en organisation med högre resurseffektivitet, kvalitet, arbetsmiljö och medborgarnytta. Realiseringen av reformerna inom det internadministrativa området samt verksamhetsövergång av vissa verksamheter har tagit stora resurser i anspråk:

- Länsstyrelsen omfattas av förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll och har under året ytterligare förbättrat sitt arbete med riskanalys.
- Implementeringen av en gemensam kontoplan och ett gemensamt redovisningssystem (Agresso) för ekonomi, tidredovisning, reseräkningar och personalrapportering, som tagits i bruk den 1 januari 2009.
- Under 2009 har länsstyrelserna förberett verksamhetsövergången till Socialstyrelsen och Transportstyrelsen.
- Djurskyddsverksamheten som övertogs från kommunerna den 1 januari 2009 har integrerats i länsstyrelsen under året.

Organisation

Länsstyrelsens organisation 2009-12-31

Övergripande redovisning av verksamhetskostnader

Tabell A- Verksamhetskostnader 2009					
VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%
20-21	Övrig förvaltning	4 726	2,56	6 806	3,70
24	Yrkesmässig trafik	211	0,11	305	0,17
25	Körkort och trafikföreskrifter m.m	1 997	1,08	2 771	1,51
28	Livsmedelkontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	4 413	2,39	6 243	3,40
30	Regional tillväxt	13 902	7,54	19 300	10,50
34	Infrastrukturplanering	877	0,48	1 265	0,69
40	Hållbar samhällsplanering och boende	2 911	1,58	4 220	2,30
41	Stöd till boende	688	0,37	1 012	0,55
42	Omställning av energisystemet	1 185	0,64	1 559	0,85
43	Kulturmiljö	5 847	3,17	7 330	3,99
45	Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	3 357	1,82	4 450	2,42
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	12 197	6,61	16 731	9,10
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	26 195	14,20	32 645	17,76
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	974	0,53	1 422	0,77
53	Vattenverksamhet	3 553	1,93	4 624	2,52
54	Mineral- och torvfyndigheter	54	0,03	77	0,04
55	Miljöfarlig verksamhet	3 016	1,64	4 129	2,25
56	Övrig miljö- och hälsoskydd	93	0,05	112	0,06
57	Förorenade områden, efterbehandling	1 499	0,81	2 031	1,10
58	Restaurering	6 423	3,48	8 019	4,36
60	Lantbruk	28 905	15,67	37 764	20,54
61	Rennäring mm (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	6 399	3,47	8 061	4,39
62	Fiske	3 041	1,65	4 457	2,42
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)	0	0,00	0	0,00
70	Social omvårdnad	4 712	2,56	6 673	3,63
80	Jämställdhet	677	0,37	971	0,53
85	Integrationer	576	0,31	839	0,46
	SUMMA PRODUKTION	138 430		183 816	100,00
10	Myndighetsövergripande verksamhet	15 446	8,38		
11	Administration och intern service	30 546	16,56		
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL. RESURSSAMVERKAN	184 422	100,00	183 816	

Fortsättning tabell.

Tabell A- Verksamhetskostnader 2009					
VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%
99	Resurssamverkan ¹⁾	1 333		1 939	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen ²⁾	185 755		185 755	
	Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på: ³⁾				
	Nivå 1 (113-115)	19 779	20,85		
	Nivå 2 (110-112, (116-119)	10 767	11,35		
	Nivå 3 (100-109)	15 446	16,28		
	Personalkostnad produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-8)	94 853			

1. Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11)
2. Totalsumma verksamhetskoder skall överensstämma med verksamhetskoderna enligt resultaträkningen.
3. Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vg 2-8 (kkl 4).

Kommentarer Tabell A

Årsarbetskrafter 2007-2009

Tabell B.2- Årsarbetskrafter 2007 - 2009						
VAS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2009 årsarb totalt	2009 årsarb varav kvinnor	2009 årsarb varav män	2008 årsarb totalt	2007 årsarb totalt
20-21	Övrig förvaltning	8,15	6,38	1,77	6,60	6,90
24	Yrkesmässig trafik	0,46	0,45	0,00	0,70	1,00
25	Körkort och trafikföreskrifter	3,83	3,80	0,03	7,40	6,00
28	Livsmedelkontroll, djurskydd och allmänna verterinära frågor	6,68	5,50	1,18	2,30	2,50
30	Regional utveckling	18,71	9,24	9,47	24,80	28,30
34	Infrastrukturplanering	1,27	0,10	1,17	1,00	0,70
40	Hållbar samhällsplanering och boende	4,67	1,94	2,73	6,50	6,70
41	Stöd till boende	1,50	0,34	1,16	1,60	2,90
42	Omställning av energisystem	1,45	0,72	0,73	1,50	1,30
43	Kulturmiljö	5,01	2,07	2,94	5,90	6,60
45	Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	3,72	0,95	2,76	4,90	4,80
50	Övergripande och gemensam för naturvård och miljöskydd	17,35	6,63	10,72	20,50	20,90
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddande områden	26,99	7,14	19,85	33,10	27,50
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1,81	0,68	1,13	2,30	3,20
53	Vattenverksamhet	4,04	1,41	2,63	3,60	3,70
54	Mineral-och torvfyndigheter	0,09	0,01	0,07	0,10	0,30
55	Miljöfarlig verksamhet	4,26	3,07	1,19	3,90	3,80
56	Övrig miljö-och hälsoskydd	0,07	0,07	0,00	0,10	0,20
57	Förorenade områden, efterbehandling	2,42	1,81	0,61	3,00	3,40
58	Restaurering	6,05	0,57	5,48	6,80	5,30
60	Lantbruk	34,83	24,95	9,88	33,90	31,40
61	Rennärning m.m (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	5,95	3,17	2,78	8,60	7,80
62	Fiske	5,90	0,18	5,71	6,70	6,80
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
70	Social omvårdand	6,97	4,47	2,50	6,90	5,80
80	Jämställdhet	1,10	1,08	0,02	1,00	3,30
85	Integrationer	0,95	0,95	0,00	1,20	0,40
	SUMMA PRODUKTION	174,21	87,70	86,51	194,90	191,50
10	Myndighetsövergripande verksamhet	17,99	11,86	6,13	13,50	15,10
11	Administration och intern service	18,87	13,32	5,55	20,80	23,40
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	211,06	112,87	98,19	229,20	230,00
99	Resurssamverkan ¹⁾	2,59	1,09	1,50	1,20	1,90
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER	213,65	113,95	99,70	230,40	231,90

1 Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad.

Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffrigt nivå.

Kommentarer Tabell B.2

Länsstyrelsen har i resurssamverkan hjälpt bl.a. Avvecklingskommittén för näringsmyndigheter (N208:13), Tillväxtanalys och Polismyndigheten med arkivarie- och arkivassistenttjänster samt Naturvårdsverket med rovdjurshandläggare i arbetet med den nya rovdjurspolitiken.

Redovisning av ärenden 2009

Tabell D – Redovisning av ärenden 2009 (samtliga ärenden oavsett databas)

Nedanstående tabell svarar mot de krav på återrapportering som anges för samtliga områden.

I de fall individärenden förekommer under regional tillväxt och infrastrukturplanering ska dessa redovisas

även uppdelat efter kvinnor/män och juridiska personer, se tabell D.1.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ-ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	varav antal ändrade ³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	52	119	340	448	63	1	0	0	5
Övrig förvaltning (20-21)	125	1 686	205	1 870	146	25	8	0	1
varav stiftelser (206)	36	270	81	387	0	0	0	0	0
varav allmän kameraövervakning (211)	17	69	34	100	20	7	1	0	0
varav bevakningsföretag m.m (212)	20	104	16	115	25	0	0	0	0
Yrkesmässig trafik (24)	67	247	21	335	0	0	0	0	0
varav tillsyn och kontroll (utom taxiföralegitimationer) (243)	58	114	18	190	0	0	0	0	0
Körkort och trafikföreskrifter mm inkl s.k gröna ärenden. (25)	1 143	9 240	2	10 364	21	94	771	8	2
varav tillstånd exkl. s.k. gröna ärenden (251)	432	6 204	0	6 636	0	12	31	0	0
varav s.k. gröna ärenden 5	0	634	0	634	0				
varav körkortsingripanden (253)	647	1 763	0	2 410	0	71	716	8	2
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	26	613	305	848	96	7	4	1	1
varav Livsmedelskontroll (281)	5	7	34	33	13	2	2	0	0
varav Djurskydd (282)	12	532	228	694	78	5	2	1	0
varav Smittskydd (283)	7	15	4	25	1	0	0	0	1
varav Allmänna veterinära frågor (284)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Regional tillväxt (30)	99	335	31	350	115	0	0	0	3

Fortsättning

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ-ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	varav antal ändrade ³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Infrastrukturplanering (34)	32	50	2	46	38	0	2	0	10
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	54	1 086	7	1 091	56	23	72	4	1
Stöd till boende (41)	59	414	0	451	22	2	4	0	2
Omställning av energisystemet (42)	4	1	1	3	3	0	0	0	0
Kulturmiljö (43)	189	372	61	490	132	0	0	0	23
Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar (45)	42	80	20	90	52	0	2	0	2
varav tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	6	12	4	16	6	0	0	0	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	52	93	23	106	62	7	7	2	8
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	103	106	97	167	139	0	3	0	12
varav tillsyn av vattenskyddsområden (516)	1	8	0	4	5	0	0	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	103	563	41	589	118	6	6	0	5
Vattenverksamhet (53)	68	137	19	180	44	5	1	0	11
varav tillsyn av vattenverksamheten (535)	51	95	16	128	34	5	1	0	11
Mineral- och torvfyndigheter (54)	18	25	10	41	12	0	2	1	5
Miljöfarlig verksamhet (55)	175	402	258	591	244	36	19	0	54
varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	97	204	256	430	127	0	0	0	41
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	9	93	0	94	8	0	0	0	0
Förorenadeområden, efterbehandling (57)	3	6	4	10	3	0	0	0	0
varav tillsyn av förorenadeområden och miljöriskområden (575)	0	4	0	3	1	0	0	0	0
Restaurering (58)	6	18	17	29	12	0	0	0	1

Fortsättning

Tabell D – Redovisning av ärenden 2009 (samtliga ärenden oavsett databas)									
Nedanstående tabell svarar mot de krav på återrapportering som anges för samtliga områden.									
I de fall individärenden förekommer under regional tillväxt och infrastrukturplanering ska dessa redovisas även uppdelat efter kvinnor/män och juridiska personer, se tabell D.1.									
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ-ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	Varav antal ändrade ³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Lantbruk (60)⁴	348	7 574	200	7 677	445	25	18	0	0
varav stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	11	41	151	166	37	25	18	0	0
Rennäring m.m. (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61))	117	260	59	327	109	5	4	0	7
Fiske (62)	104	654	10	633	135	0	0	0	3
Skogsbruk (64)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Social omvårdnad (70)	66	185	58	300	9	7	0	0	0
varav tillsyn och rådgivning (701)	53	111	42	206	0	7	0	0	0
Jämställdhet (80)	2	1	0	3	0	0	0	0	0
Integration (85)	0	1	3	3	1	0	0	0	0
Summa	3 066	24 361	1 794	27 136	2 085	243	923	16	156
Varav Vattenmyndighetens ärenden									
Varav Miljöprövnings-delegationens ärenden	54	62	0	50	66	36	19	0	5

¹ Avser ärenden som är beslutade av länsstyrelsen och överklagade till högre instans.

² Redovisa de ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till länsstyrelsen under 2008

³ Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till länsstyrelsens beslut.

⁴ Lantbruksärenden inkl. jordbrukarstödsärenden registrerade i IAKS och Ararat.

⁵ De länsstyrelser som diarieför samtliga handledarskap redovisar denna grupp i sin helhet under 251

Kommentar Tabell D

Antalet inkomna ärenden 2009 jämfört med 2008 har minskat med 2 943 stycken. Antalet initiativärenden har minskat med 28 stycken. Antalet beslut har minskat med 1 324 och ärendebalansen har minskat med 1 265 ärenden. Antalet ärenden äldre än två år har ökat från 109 till 156 och det är framförallt tillsyn av miljöfarlig verksamhet (väs-kod555) med 30 ärenden och tillsyn av vattenverksamheten (väs- kod 535) med nio ärenden som ökat. Övrig ökning fördelas på flera verksamheter. Detta trots att särskild genomgång av öppna ärenden, ända ner på handläggarnivå, görs varje kvartal samt i samband med den årliga redovisningen till Justitiekanslern. Såväl det absoluta antalet som ökningen av ärenden äldre än två år ligger på en mycket liten nivå i förhållande till den totala ärendemängden. Det låga antalet kan tillskrivas riktade insatser med en särskild genomgång av öppna ärenden, ända ner på handläggarnivå, som görs varje kvartal samt i samband med den årliga redovisningen till Justitiekanslern. Nämnas bör att kulturmiljö (väs-kod 43) minskat med 16 ärenden.

Tabellredovisningen är behäftad med bristande logik eftersom utgående balans av ärenden ena året inte är densamma som ingående balans nästa år. Detta är svårt att helt komma till rätta med.

Det beror dels på att det inte finns ett riktigt bra fungerande gränssnitt mellan Diabas och övriga diariesystem som Platina, NYPS, Ararat och Bofinc, dels på att systemen inte är gjorda för årsredovisning enligt ekonomisk modell (dvs. UB år 1 = IB år 2). Ärenden kan registreras retroaktivt såväl när det gäller inkomna och utgående handlingar som för åtgärder och beslut. En del av problemen kan också ligga i att kunskapen om diarieföring bland handläggare varierar..

Stöd till boende (41).

Det totala antalet ärenden har minskat jämfört med år 2008. Bakom denna minskning ligger bl.a. avvecklingen av stödet till installation av energieffektiva fönster samt en fortsatt minskning av antalet ansökningar om bidrag till åtgärder mot radon i egna hem.

Yrkesmässig trafik(24) och Körkortsärenden (41).

Handläggning av yrkesmässig trafik (41)och körkort (25) övergår till Transportstyrelsen den 1 januari 2010. Länsstyrelsen har under 2009 arbetat med sakområdena yrkesmässig trafik, körkort och trafikföreskrifter på i stort sett samma sätt som tidigare år. Vad avser körkort har prioriterats äldre ärenden, ärenden rörande alkohol eller grov vårdslöshet i trafik, opålitlighet, sjukdom och förelägganden.

Social omvårdnad (70).

Inga stora förändringar i ärendemängd har skett jämfört med tidigare år. Trots personalminskning med två tjänster under våren 2009 har ärendebalansen avseende i första hand enskilda klagomål ej ökat under 2009, delvis beroende på en förstärkning med 50 procent av en tjänst under hösten 2009.

Miljöfarlig verksamhet (55).

Ökningen i antal inkomna ärenden från 259 år 2008 till 402 ärenden 2009 beror främst på ökat antal tillståndsansökningar vad gäller vindkraft och täktärenden.

Djurskydd (282) och livsmedelskontroll (281).

Antal beslutade ärenden. Sedan den 1 januari 2009 ansvarar Länsstyrelsen för den offentliga djurskyddskontrollen och kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktion vilket har lett till att antal djurskyddsärenden ökat från 116 inkomna år 2008 till 532 år 2009 och initiativärenden från 7 till 228.

Lantbruk (60)

Det har varit färre inkomna ärenden/ansökningar angående nya åtaganden gällande miljöersättningar då efterfrågan kan ha varit "onormalt hög" under 2008 då landsbygdsprogrammet startade.

Tabell D.1 – Redovisning av vissa ärenden uppdelat på kvinnor, män och juridiska personer

Det är avsändare/mottagare som avgör till vilken kategori i tabellen som ett ärende registreras.

Sakområde och del av sakområde	Antal inkomna ärenden under 2009			Antal beslutade ärenden under 2009			Antal överklagade ärenden under 2009		
	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.
Kommunikationer (24-25, 34), exklusive s.k. gröna ärenden	2 601	6 040	320	2 821	6 976	314	20	73	6
Regional tillväxt (30)	1	9	356	2	7	341	0	0	0

Kommentar Tabell D.1

Fler män än kvinnor har sökt stöd i de båda ärendegrupperna. Kategorin där juridiska personer söker är dock i klar majoritet med 96 respektive 97 procent av antalet ansökningar. För att få en total bild över hur ansökningarna berör män respektive kvinnor måste en analys av fördelningen mellan män och kvinnor i juridiska personer göras.

SAKOMRÅDEN OCH ÅTERRAPPORTERING

Yrkesmässig trafik, körkort och trafikföreskrifter

Handläggning av yrkesmässig trafik och körkort övergår till Transportstyrelsen den 1 januari 2010. Länsstyrelsen har under 2009 arbetat med sakområdena yrkesmässig trafik, körkort och trafikföreskrifter på i stort sett samma sätt som tidigare år.

Vad avser körkort har prioriterats äldre ärenden, ärenden rörande alkohol eller grov vårdslöshet i trafik, opålitlighet, sjukdom och förelägganden.

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Verksamheten har i stort löpt enligt verksamhetsplan. Det nya ansvarsområdet, kontroll av djurskydd samt foder och livsmedel inom primärproduktionen, har prioriterats. Det första halvåret har resurserna i huvudsak lagts på överlämnade ärenden från kommunerna samt på anmälningsärenden. Därefter har även en riskbaserad offentlig kontroll av djurskydd, foder och livsmedel bedrivits. Större delen av resurserna har satsats på djurskyddskontroll. Tvärvillkorskontroller inom verksamhetsområdet har samordnats med övrig EU-stödskontroll.

Revisioner av kommunernas livsmedelskontroll har utförts enligt plan. Övrig kontrollverksamhet inom sakområdet har under 2009 nedprioriterats till förmån för det nya ansvarsområdet.

Regional tillväxt

Lågkonjunkturen har präglat länet med ökande varsel och arbetslöshetstal under 2009. Länsstyrelsen har utifrån detta anpassat insatserna under 2009 utifrån det varselsamordningsuppdrag landshövdingen fick i slutet av 2008 samt utifrån de ändrade behov företagen har när det gäller investeringar och utvecklingsinsatser. Stödnivåer har justerats upp för att möjliggöra fortsatta investeringar då banker och kreditgivare stramat åt sin låneverksamhet. Stöd till utbildningsinsatser har getts högre prioritet. Samordning av insatser med Arbetsförmedlingen, fackliga organisationer m.fl. har genomförts.

Länsstyrelsen har prioriterat arbetet med

- Varselsamordning under namnet Kraftsamling Jämtlands län
- Stöd till investeringar i företag för att medverka i företagens omstruktureringsarbete
- Medfinansiering av utvecklingsprojekt för att genomföra strukturfondsprogrammen som länet berörs av samt medverka i nödvändiga utvecklingsinsatser bland företag och organisationer i länet
- Revidering av länets regionala utvecklingsstrategi (RUS) och länets regionala tillväxtprogram (RTP)
- Genomförande av Interreg programmet Sverige-Norge

Resultat av Länsstyrelsens insatser

Kraftsamlingsarbetet har lett till löpande kontakter med de organisationer i länet som berörs mest av ökade varsel och arbetslöshetstal, främst Arbetsförmedlingen, fackliga organisationer, näringslivsorganisationer samt länets kommuner. Genom detta arbete har gemensamma insatser förankrats och genomförts såsom s.k. varselutlysningar genom ESF-rådet i socialfondsprogrammet, ökade samordnade utbildningsinsatser i företagen, ett gemensamt utvecklingsprojekt med Länsstyrelsen i Västernorrlands län för att öka kapaciteten att förebygga ytterligare arbetslöshet, främja utbildningar samt skapa en företagsakut dit företag kan vända sig för råd.

Länets företag har kunnat upprätthålla investeringsnivån trots lågkonjunkturen. Det är främst turistföretagen som fortfarande går förhållandevis bra.

Utvecklingsverksamhet har fortfarande hög prioritet i länets organisationer och genomförandet av olika utvecklingsprogram följer planerna. Länsstyrelsen beslutade om stöd till företag och projekt utifrån länsanslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder enligt lagd budget.

Länsstyrelsen har upprättat en reviderad utvecklingsstrategi och ett regionalt tillväxtprogram med bred förankring i länet.

Genomförandet av Interreg programmet Sverige-Norge följer planen.

7. Länsstyrelserna ska ge en sammanfattning av den genomförda verksamheten inom området regional tillväxt enligt nedan:

- de viktigaste prioriteringarna och insatserna under året, inom bl.a. ramen för den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013, samt
- en kortfattad och översiktlig bedömning av resultatet av länsstyrelsernas medverkan i det regionala tillväxtarbetet.

Länsstyrelsen har ansvar för det regionala tillväxtarbetet i länet. Den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013 har legat till grund för framför allt revideringen av länets tillväxtprogram. Insatsområdena i detta är nu synkroniserade med insatsområdena i den nationella strategin. Länsstyrelsen har också deltagit i ett dialogmöte med näringsdepartementet där länets prioriteringar och anpassning till den nationella strategin diskuterades. Då framförde Länsstyrelsen att man anser att programstrukturen från EU-nivå till regional nivå är bra och att den nationella strategin fyller ett bra syfte att styra insatser på nationell och regional nivå med god anpassning till EU:s sammanhållningspolitik. Länsstyrelsen har dessutom 2009-07-02 lämnat en rapport¹ till regeringen kring detta.

Länsstyrelsen har deltagit i fem möten med Rådet för regional utveckling (Rådgivande organ med länets kommun- och landstingspolitiker) och anordnat fyra möten med Länspartnerskapet där företrädare för såväl politiken, näringslivet, ideella organisationer som Mittuniversitetet ingår. Länsstyrelsen har här sett till att nationella mål inom ramen för regional tillväxt får genomslag, styrt insatser för att genomföra länets regionala tillväxtprogram samt sett till att insatser i det regionala strukturfondsprogrammet ligger i linje med länets regionala utvecklingsstrategi samt länets tillväxtprogram.

Kraftsamlingsarbetet i länet har genomförts med regelbundna möten med den s.k. varselsamordningsgruppen, totalt tio stycken. Gruppen har under hösten förstärkts med ledande politiker från länets alla kommuner för att få bredare förankring kring bedömning av läget och insatser. Länssty-

¹ (dnr. 300-9180-09)

relsen har också deltagit i de sammandragningar regeringen bjudit in till vad avser samordning av varselarbetet och lämnat ett antal rapporter om läget i länet och svar på ett antal frågeställningar. Almi har deltagit i detta arbete för att rapportera och anpassa sina insatser för ökad utlåning, stöd till nyföretagande, stöd till innovationsprocesser samt stöd till ökade exportsatsningar. Företrädare för strukturfondsprogrammen som berör länet har deltagit regelbundet för att se över möjligheten att anpassa insatser genom regionala och sociala strukturfonden efter lågkonjunktorens påverkan. Kraftsamlingsarbetet har lett till ökad samsyn om läget och behovet av insatser för att möta de höga arbetslöshetstalen. Arbetsförmedlingens insatser har kunnat synkroniseras med regionala tillväxtinsatser tack vare Länsstyrelsens samordningsinsatser. Ökade insatser har gjorts för att bedöma behov av utbildningsinsatser och samordna olika utbildningsaktörers ansökningar av yrkeshögskoleutbildningar.

Länsstyrelsens projekt- och företagsstöd enligt anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder har anpassats efter de reviderade strategierna och haft stor påverkan på möjligheten att genomföra en stor del av projekten i strukturfondsprogrammen.

Länsstyrelsen genomförde under 2009 en gemensam konferens i Luleå med övriga fyra norrlands-län med inriktning på Norrlands Tillväxt år 2030. Den rönt stor uppmärksamhet och besöktes av 300 personer.

8. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera:

- hur andra statliga myndigheter tillämpar länets regionala utvecklingsprogram,
- inom vilka områden samverkan mellan länsstyrelserna och statliga myndigheter sker och hur denna samverkan ser ut, samt
- hur lokala och regionala resurscentra för kvinnor har uppmärksamats i det regionala tillväxtarbetet.

Under revideringen av den regionala utvecklingsstrategin fördes löpande diskussioner med Tillväxtverket, Tillväxtanalys och i remissförfarandet omfattades totalt nio statliga verk. Tillväxtverket berörs regelmässigt av regionala utvecklingsstrategin i bedömning av projekt i det regionala strukturfondsprogrammet. Det reviderade programmet har skickats till tio centrala myndigheter.

Arbetsförmedlingen är uppdaterad i länets strategiska program genom Kraftsamlingsarbetet.

Landsbygdsprogrammet som förvaltas av Jordbruksverket är reviderat under 2009 med länets regionala utvecklingsstrategi som bas.

Länsstyrelsen har tillsammans med Tillväxtverket, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Kulturrådet och ett antal regionala aktörer i ett projekt undersökt möjligheten att stärka uthållig regional tillväxt i skyddade natur- och kulturmiljöer. Länsstyrelsen har använt Vålådalen-Sylarna som exempel. Ytterst är detta samarbete länkat till länets regionala utvecklingsstrategi.

Länsstyrelsens ledning, har också mött 23 företrädare för statliga myndigheter med verksamhet i länet för att diskutera hur de kan utvecklas och skapa ökad sysselsättning i länet. Detta gjordes inom ramen för kraftsamlingsarbetet.

Länsstyrelsen deltar regelbundet i Tillväxtverkets dialogmöten kring tillväxtarbetet och har även medverkat i ett möte kring innovationspolitiken som regeringen anordnade.

Vinnova har medverkat i ett möte i länet kring insatser med anledning av arbetsmarknadsläget.

Länet har för närvarande inget regionalt resurscentrum med särskilt stöd från Tillväxtverket. De organisationer som tidigare verkat som resurscentra driver i de flesta fall olika utvecklingsprojekt i länet främst för att främja kvinnors företagande.

Även under 2009 hade Länsstyrelsen medel från Tillväxtverket för att stimulera Kvinnors företagande. Dessa medel har inneburit att nya nätverk bildats, nya projekt som engagerat kvinnor som driver företag har startats och försök att bilda ett nätverkskontor med fokus i första hand på etablerade företagare har gjorts. Tanken var att detta kontor skulle utgöra en resurs för kvinnliga företagare och att myndigheter skulle finnas vid kontoret på avsatta tider. Det skulle innebära ökad kunskap om kvinnors företagande hos myndigheterna och vice versa. Olika omständigheter gjorde dock att projektet avvecklades.

9. Länsstyrelserna ska redovisa vilka insatser som har gjorts på konkurrensområdet, i enlighet med konkurrensförordningen (2008:604).

Länsstyrelsen har inte särskilt prioriterat konkurrensfrågorna under 2009. Det har dock funnits en beredskap att medverka i olika aktiviteter och att hantera klagomål eller tips från allmänheten. Länsstyrelsen har endast haft ett ärende där Konkurrensverket efterfrågat svar på ett antal frågor gällande påstådda konkurrensproblem under länsstyrelsernas arbete med täkttillstånd.

10. Länsstyrelserna ska i det regionala tillväxtarbetet stödja utvecklingen av miljövänlig och effektiv teknik och förnybar energi, samt stimulera företag till miljödriven affärsutveckling och till att använda miljöhänsyn som medel för att stärka sin konkurrenskraft. Länsstyrelsen ska redovisa exempel på planerade och genomförda aktiviteter inom uppdraget.

Utveckling av miljövänlig och effektiv teknik liksom utveckling av teknik, produkter, tjänster och marknader inom området förnyelsebar energi har hög prioritet både i det regionala strukturfondsprogrammet Mellersta Norrland (ERUF²) och i det nya regionala tillväxtprogram för Jämtlands län som fastställts under 2009.

Projektet kring biobränslekombinatet i Sveg har pågått sedan 2006. Biobränslekombinatet har sedan dess drivits i bolagsform och under namnet NBE Sweden AB. Ägarintressen i bolaget är ett par kinesiska bolag, HMAB - Härjedalens Miljöbränsle AB samt Härjedalens kommun. Bolaget har under senare år byggt en pilotanläggning samt ett växthus. Under framförallt 2009 har det bedrivits testverksamhet och försök med hydrolys av tall i anläggningen i Sveg. Vidare har man under detta år haft sin första säsong avseende tomatodling i växthuset. Under slutet av 2009 har man aktivt tagit fram en ansökan till Miljödomstolen för en fullskaleanläggning. Förutom en etanolfabrik kommer bioenergikombinatet att innefatta ett kraftvärmeverk och en växthusanläggning.

Under 2010 kommer man i projektet att utföra hydrolysförsök med halm och hampa. Syftet med det är att utvärdera dessa tekniskt såsom ett alternativ till i första hand tall men även till gran.

Processen i Miljödomstolen beräknas till ca ett år. Man bedömer att tidigast 2012 kan spaden komma att sättas i jorden för en fullskalig biobränslesatsning i Sveg.

² Europeiska regionala utvecklingsfonden

Under hösten gjorde länsledningen tillsammans med representanter för Härjedalens kommun, Landstinget, Mittuniversitetet och berörda bolag en studieresa till Kina efter en inbjudan från projektbolaget NBE Sweden AB:s kinesiska huvudägare NBE Co. Ltd. med huvudkontor i Beijing, Kina och närstående bolag. Under resan besöktes de kinesiska intressenterna bl.a. med ett besök på ett biobränsleeldat kraftverk. I övrigt besöktes Beijings borgmästare, energiministern och vice jordbruksminister.

Länet berörs av flera projekt inom miljöteknikområdet med stöd av regionala strukturfondsprogrammet för mellersta Norrland. Dessa drivs av bl. a. LRF, Fokusera Sundsvall AB, Energikontoren i Jämtlands och Västernorrlands län, Landstinget i Jämtlands län samt Handelskammaren. Länsstyrelsen har medfinansierat projekten och stämt av att de kompletterar varandra i kunskapsuppbyggnad.

Länsstyrelserna och landstingen i Jämtlands och Västernorrlands län arrangerade, i samarbete med många andra parter och under ordförandeskapets flagg, en europeisk konferens om dessa frågor i Östersund 20-21 juli 2009; Renewable Energy and Clean Tech – Tools for Regional Development. Konferensens ambition var att sammanföra beslutsfattare, tjänstemän och företagare m.fl. med koppling till förnyelsebar energi, klimat, miljöteknik och regional utveckling till diskussioner och erfarenhetsutbyten. Ungefär 250 delegater från hela Europa deltog i konferensen.

11. Länsstyrelserna ska, mot bakgrund av redovisningen i tabell G.1 beskriva och motivera de prioriteringar som gjorts mellan ändamålen, samt beskriva och motivera de prioriteringar som har gjorts vid beslut om medel inom respektive ändamål. Vidare ska länsstyrelserna kommentera andelen beviljade medel under anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder som avser medfinansiering av de regionala tillväxtprogrammen (eller motsvarande näringslivsorienterade program i länen) respektive EU:s strukturfondsprogram. Slutligen ska länsstyrelsen beskriva inriktningen på eventuella insatser som bokförts under raden "varav övrigt" i tabell G.1.

Investeringsviljan hos länets turistföretag har varit mycket god under 2009, samtidigt som övriga branscher har lägre investeringsnivåer. För att i någon mån mildra effekterna av lågkonjunkturen har stödnivåerna höjts, byggnadsinvesteringar prioriterats och stöd beviljats till utbildning som ett alternativ till att företag varslar. Den fördelning som gjorts av budgeten har motsvarat efterfrågan på både företagsstöd och projektmedel under året.

Under 2009 har 56 492 tkr beviljats som regionala projektmedel. Av dessa avser 27 706 tkr medfinansiering av EU:s strukturfondsprogram för Mellersta Norrland. 46 492 tkr utgör stöd till projekt klassificerade som stöd till det regionala tillväxtprogrammet, Länsstyrelsen har beviljat 10 000 tkr som stöd till riskkapital för turistiska investeringar i Jämtlands län vilka bokförts under raden övrigt. Indirekt stödjer detta länets regionala tillväxtprogram. Stödet kommer att hanteras inom ramen för "Saminvest" som Almi Mitt är huvudman för.

13. Länsstyrelserna i län utan självstyrelseorgan eller samverkansorgan ska redovisa exempel på och kommentera hur länets regionala utvecklingsprogram samordnats och genomförts i länet.

Länsstyrelsen antog våren 2006 ett regionalt utvecklingsprogram under benämningen Regional utvecklingsstrategi för Jämtlands län. Strategin arbetades fram gemensamt med Rådet för regional utveckling som är ett samverkansorgan mellan kommunerna, landstinget och Länsstyrelsen. På så vis uppnåddes en bred politisk förankring av strategin. Den regionala utvecklingsstrategin har reviderats under år 2009. Revideringen har i korthet inneburit att frågorna om arbetskraftsförsörjning och vikten av integrationsinsatser har lyfts fram tydligare och att ett helt nytt avsnitt om

energi och klimat lyfts in i strategin. Revideringen skedde i nära samverkan med det tidigare omnämnda Rådet för regional utveckling. Den reviderade strategin har både antagits av Rådet för regional utveckling och fastställts av Länsstyrelsen. Den regionala utvecklingsstrategin följs regelbundet upp och ligger till grund för olika program och åtgärdsområden. Strategin har bland annat legat till grund för det regionala strukturfondsprogram för konkurrenskraft och sysselsättning i Mellersta Norrland som togs fram under år 2007 och som har legat till grund för Nuteks/Tillväxtverkets prövningar och strukturfondspartnerskapets prioriteringar av inkomna ansökningar. Strategin har också legat till grund för det nya regionala tillväxtprogram för Jämtlands län som fastställdes i mars 2009.

Det nya tillväxtprogrammet togs fram i nära samverkan med Rådet för regional utveckling och med det så kallade Länspartnerskapet där företrädare för såväl politiken, näringslivet som universitetet ingår. Under arbetet med att ta fram det nya tillväxtprogrammet skedde också samråd med Länsstyrelsen i Västernorrlands län och representanter för olika nationella statliga myndigheter.

Den reviderade regionala utvecklingsstrategin har också utgjort underlag för kommunernas arbete med översiktsplanering för vindkraft i länet. Vidare har den regionala utvecklingsstrategin legat till grund för arbetet med åtgärdsplaneringen för transportinfrastruktur för perioden 2010 – 2021.

14. Samtliga länsstyrelser med undantag av länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Västra Götalands och Skåne län ska särredovisa de medel som erhållits från det under utgiftsområde 19 Regional tillväxt upptagna äldreanslaget 33:5 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006, samt anslaget 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013 för medfinansiering av bidrag avseende regionala företagsstöd i samband med utbetalning från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. Därutöver ska den del som i detta sammanhang utbetalats från länsstyrelsen i form av stöd redovisas. Utestående fordringar mot de myndigheter som disponerar äldreanslagen 33:5 och 1:4 redovisas i not till balansräkning.

Under 2009 har det inom ramprogrammet ” Produkt-, Produktions- och Marknadsutveckling ” utbetalats 12 152 tkr, varav 6 076 tkr har erhållits från anslaget 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013.

15. Samtliga länsstyrelser med undantag av länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Västra Götalands och Skåne län ska redovisa de regionala företagsstödens bidrag till det regionala tillväxtarbetet.

De företagsstöd som beviljats under 2009 svarar mot länets Regionala Tillväxtprogram (RTP) satsningar inom ”Innovation och förnyelse”. I beslutsprocessen involveras policyn för företagsstöd i vilken ärendehantering styrs av krav som har inriktningen innovation och förnyelse. Enligt policyn görs det i varje ärende en bedömning om det sökta stödets additionalitet och den planerade investeringens tillväxteffekt. Ärenden med hög additionalitet och hög tillväxteffekt i investeringen har prioriterats. Låg additionalitet leder i merparten av ärendena till ett avslag. Låg tillväxteffekt i investeringen har inneburit ett avslag. I ansökningshandlingarna begärs företagens policy avseende miljöarbete, jämställdhet och integration in. Det material företagen presenterar ingår även det i den samlade bedömningen av ärendet.

16. Samtliga länsstyrelser med undantag av länsstyrelserna i Kalmar, Gotlands, Västra Götalands och Skåne län ska verka för en god tillgång till kommersiell och offentlig service i länet.

Länsstyrelserna ska redovisa och kommentera:

- vilka insatser som genomförts, hur insatserna genomförts och vilka aktörer som deltagit i genomförandet,
- vilket finansiellt stöd, inklusive regionala projektmedel, som beviljats för utveckling av kommersiell service, samt
- vilka resultat genomförda insatser har haft för utvecklingen av tillgång till kommersiell service för medborgare och företag.

Insatser som har genomförts, hur insatserna genomförts och vilka aktörer som deltagit i genomförandet.

Länsstyrelsen har under 2009 dels hanterat stöd utifrån förordningen om stöd till kommersiell service, dels arbetat med att ta fram ett regionalt serviceprogram för perioden 2010-2013 tillsammans med partnerskapet för servicefrågor i länet. Inbjudna till partnerskapet har varit kommuner, andra serviceorganisationer, representanter för näringslivet, bya- och bygderörelsen m.fl. Arbetet har skett genom partnerskapsmöten samt dialogmöten ute i kommunerna. Under 2009 har Länsstyrelsen även haft ett bevakningsuppdrag av grundläggande betaltjänster. Länsstyrelsen har rapporterat in en lägesrapport till Länsstyrelsen i Dalarna som har haft samordningsansvaret för uppdraget. Flera företagsbesök i främst lanthandlar har även gjorts i länet. Under hösten anordnades det även en träff med Tillväxtverket i Orsa som Länsstyrelsen deltog i.

Under året beviljade finansiella stöd

Beviljade finansiella stöd 2009	Belopp tkr	Typ av stödmottagare
Investeringsbidrag	2 139	Åtta livsmedelsbutiker och tre drivmedelsstationer
Service/driftsstöd	513	Sex livsmedelsbutiker och en drivmedelsstation
Hemsändningsbidrag	665	Alla åtta kommuner i länet
Summa	3 316	

Stödmottagarnas könsfördelning avseende företagaransvar	Belopp tkr
Tre företag där företagsledningen fördelas på enbart kvinnor, 75 tkr till ett servicebidrag och 193,5 tkr till två investeringsstöd.	269
Tre företag där företagsledningen fördelas på både kvinnor och män, två servicebidrag på 186,5 tkr och ett investeringsstöd på 128 tkr.	315
Tio företag där företagsledningen fördelas på enbart män, fyra servicebidrag och åtta investeringsstöd.	2 068

Genomförda insatser och resultat av dessa på utvecklingen av tillgång till kommersiell service för medborgare och företag

Länsstyrelsen har sett en ökning av ansökningar av servicebidrag under det gångna året. Många av de mindre butikerna har haft svårt att få ekonomin att gå runt. Länsstyrelsen har tillsammans med servicebidragen även satt in mentorsinsatser för att få en genomgång av företagets ekonomi och verksamhet. De företag som har sökt servicebidrag och beviljats bidrag har det fortfarande besvärligt med sin ekonomi men insatser är gjorda för att de ska förbättra sina resultat. Stöden till drivmedelsanläggningarna går till att byta betalkortpelare. Länsstyrelsen har haft några stora investeringar i butiker som ligger i mellanorter, vilka möter konkurrensen av större etableringar i Öster-

sund. Genom stöden bedömer Länsstyrelsen att länet fortfarande har tillgång till dagligvaruservice inklusive drivmedel inom rimliga avstånd.

17. Länsstyrelserna i Jönköpings, Örebro, Gävleborgs, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län ska i egenskap av förvaltande och utbetalande myndigheter avseende programperioden 2000–2006 redovisa

- hur arbetet med att avsluta programperioden 2000–2006 genomförs och
- de fall där finansiella korrigeringar/skadestånd enligt artikel 39 i Rådets förordning (EG) nr 1260/99 av den 21 juni 1999 om allmänna bestämmelser för strukturfonderna förekommer.

Arbetet med att avsluta programperioden 2000-2006

Interreg III A Sverige-Norge

Arbetet med att avsluta Interreg III A Sverige-Norge programmet har i början av 2009 handlat om informations- och uppgiftsinsamling från bl.a. de svenska och norska beredningssekreteriater. Därefter har en slutrapport sammanställts inklusive nödvändiga bilagor och ekonomiska redovisningar. Slutrapporten innehåller även en årsrapport för 2008.

Slutrapporten ska godkännas av programmets övervakningskommitté innan den sänds in till kommissionen. Rapporten sändes till Övervakningskommitténs sekretariat i juni månad. Då tidigare förordnanden för ledamöter i övervakningskommittén sträckte sig t.o.m. 2008 tillsatte regeringen en ny övervakningskommitté under hösten 2009. Under oktober skickades slutrapporten för skriftlig procedur till övervakningskommittén. De synpunkter som framfördes har beaktats och förts in i rapporten. Slutrapporten godkändes av övervakningskommittén den 27 oktober.

Ekonomistyrningsverket (ESV) ska granska den ekonomiska delen och utfärda ett avslutsintyg som ska medfölja slutrapporten vid inskickandet till kommissionen.

Slutrapporten med bilagor översändes under hösten till ESV som påbörjat granskningen. Förvaltningsmyndigheten har kompletterat med de av ESV efterfrågade uppgifter. ESV har under 2009 arrangerat möten beträffande avslut av strukturfondsprogram i vilka förvaltningsmyndigheten har deltagit.

Den tidplan som har satts upp för avslutsarbetet har till större delen följts. Slutrapport inklusive bilagor och avslutsdeklaration kommer att skickas in till kommissionen under första kvartalet 2010. Sista dag för inlämnandet är den 31 mars 2010.

Mål 1 Södra skogslänsregionen

Avslutsarbetet med Mål 1 Södra skogslänsregionen har under våren 2009 i huvudsak präglats av att sammanställa uppgifter från de övriga i programmet deltagande nationella myndigheterna, Jordbruksverket, Sametinget och Fiskeriverket. Dessa uppgifter har tillsammans med uppgifter ur STINS, statistik från SCB med flera olika externa och egna källor sammanställts till en slutrapport omfattande hela programperioden från år 2000 till 2008 inklusive ett särskilt kapitel om 2008. Huvuddelen av rapporten var färdigskriven vid halvårsskiftet och har senare justerats något. I december 2009 har slutrapporten skickats på så kallad skriftlig procedur i övervakningskommittén och proceduren kommer att avslutas i mitten av januari 2010. Slutrapporten ska därefter lämnas till kommissionen senast den 31 mars 2010. Inför inlämnandet har Länsstyrelsen under året också besökt ett antal gånger av ESV vilken är den myndighet som ska upprätta deklARATIONEN om avslutande av stödformen.

Urvalskontrollen för några av strukturfondsprogrammen 2000-2006

ESV bedömde under 2009 att det fanns ett behov av ytterligare urvalskontroller i flera av de strukturfondsprogram som urvalskontrollen vid Länsstyrelsen i Jämtlands län ansvarade för innan verksamheten under 2008 övergick till ESV. Detta kompletterande urval genomfördes av Länsstyrelsen under sista kvartalet 2009 och omfattade sex kontroller på plats enligt följande:

Mål 1 Södra Skoglänsregionen, två projekt med totalt granskat belopp:	7 986 tkr.
Mål 2 Norra, två projekt med totalt granskat belopp:	26 008 tkr.
Mål 2 Södra, ett projekt med totalt granskat belopp:	2 714 tkr.
Mål 2 Öarna, ett projekt med totalt granskat belopp:	1 144 tkr.

Tidigare under 2009 har Länsstyrelsen även varit ESV behjälplig i samband med revision från EU-kommissionen. ESV har även gjort en revision av urvalskontrollens arbete under hösten i syfte att bedöma kvaliteten på det utförda arbetet.

Fall där finansiella korrigeringar/skadestånd enligt artikel 39 i EG:s förordning 1260/99 förekommer.

Den angivna förordningen avser programperioden 2000-2006, och för Länsstyrelsen i Jämtlands län omfattas därmed strukturfondsprogrammen Mål 1 södra skoglänsregionen samt Interreg IIIA Sverige - Norge. Den tolkning som använts tidigare under programperioden, liksom för 2009, är att de korrigeringar som ska redovisas är sådana som är av systematisk natur, eller som medför krav på återbetalning från enskilda stödmottagare. Under 2009 har verksamheten i de bägge programmen varit starkt präglad av avslutsarbete. Ett ytterst begränsat antal kompletterande utbetalningar för gamla perioden genomfördes i början av 2009. Dessa utbetalningar, eller iakttagelser i avslutsarbetet har inte föranlett några återkrav och några fel av systematisk natur har inte heller påvisats.

Infrastrukturplanering

Länsstyrelsen har under 2009 arbetat intensivt med att ta fram ett förslag till Länstransportplan för perioden 2010 – 2021 i enlighet med de direktiv och de preliminära ramar som regeringen lämnat. Med de ekonomiska ramar som lämnats finns inte möjlighet att nå upp till det övergripande transportpolitiska målet som riksdagen har lagt fast, nämligen att *”säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och hållbar transportförsörjning i hela landet”*. De ekonomiska ramarna har fördelats efter en modell där befolkningsstorleken väger tyngst. Med en sådan fördelningsmodell tas inte tillräcklig hänsyn till vare sig det vitt förgrenade vägnätet i länet eller till den trafik som alstras av den starkast växande näringen i länet och landet, nämligen turistnäringen. Turistnäringen i Jämtlands län är både stark och växande, också i dessa tider av lågkonjunktur. Redan i idag besöker 450 000 enskilda personer Åre under ett år. Turistnäringen är också stark på andra håll i länet, inte minst i Härjedalen. Många orter mer än tiotubblar sin befolkning under turistsäsong och denna befolkning byts dessutom ut veckovis. Vid fördelning av ramar för regionala transportplaner måste hänsyn tas till dessa fakta om målet om en effektiv och hållbar transportförsörjning i *hela landet* ska kunna uppnås. Om inte tillräckliga medel avsätts för en fungerande infrastruktur tas inte Jämtlands möjliga bidrag till landets samlade tillväxt tillvara. Detta synsätt har Länsstyrelsen redovisat till regeringen i olika dialoger och skrivelser under året.

I den ”Regionala systemanalys” som de fyra nordligaste länen tog fram under 2008 redovisades tydligt norra Sveriges betydelse för hela landets tillväxt och vikten av en transportinfrastruktur som klarar nuvarande och kommande behov. Dessvärre har den regionala systemanalysen inte

påverkat fördelningen av ramarna för de regionala planerna. En orsak till detta kan vara att den inte var tidsmässigt synkroniserad med regeringens arbete med direktiv och preliminära ramar.

Förslaget till Länstransportplan har tagits fram i bred samverkan med bland annat olika delar av länets näringsliv, åkerinäringen, Länstrafiken, kommunerna och landstinget. Ett nära samarbete har också skett med trafikverkens regionala representanter där möjligheterna att få ut största möjliga effekt utifrån de begränsade ramarna i både förslaget till nationell- och regional plan har tagits tillvara.

Axeln Sundsvall – Östersund – Trondheim är ett viktigt utvecklingsstråk i Mittnorden och Jämtland. Länsstyrelsen har i flera olika sammanhang lyft fram vikten av förbättringar av transportinfrastrukturen efter detta stråk, både inom och utanför vårt län. En upprustning och elektrifiering av Meråkerbanan (Mittbanans förlängning från Storlien mot Trondheim) skulle ge positiva effekter för både näringsliv och arbetsmarknaderna i regionen. Dessutom skulle möjligheterna till samverkan mellan de olika universiteten i Mittnorden förbättras. Genom ett aktivt arbete från Länsstyrelsen i Jämtlands län har en positiv dialog kring dessa frågor förts med företrädare för både den politiska nivån i Norge och berörda trafikverk i respektive land. Representanter från Länsstyrelsen deltog också vid den träff mellan de svenska och norska infrastrukturministrarna som ägde rum i augusti 2009 då frågan om upprustning av Meråkerbanan diskuterades. Som ett resultat av denna träff utreds nu frågan om elektrifiering och upprustning av banan gemensamt av det norska Jernbaneverket och det svenska Banverket. Förbättringar av infrastrukturen efter detta stråk behövs också på den svenska sidan. Stora investeringar i Mittbanan mellan Stöde och Sundsvall är nödvändiga för att korta restiderna mellan Sundsvall och Östersund. Investeringar behöver också göras på väg E14.

26. Samtliga länsstyrelser med undantag av länsstyrelserna i Skåne, Kalmar, Gotlands och Västra Götalands län ska följa utvecklingen i länet inom IT-infrastrukturområdet, med särskild inriktning mot mindre tätorter och glesbygd. Länsstyrelserna ska övergripande redovisa sitt arbete.

Utanför länets tätortsområden har nu ca 85 procent av länets invånare tillgång till bredband (här definierad som minst 2 Mbit/sek i vardera riktningen). Den utbyggnad av bredband som skett under senare år hade inte varit möjlig utan de statliga stöd som funnits till bredbandsutbyggnad i länet. Fortfarande finns emellertid vissa ”vita fläckar” eller områden som helt saknar tillgång till bredband. Såväl länets kommuner som Länsstyrelsen bedömer att en utbyggnad av bredbandskapacitet i dessa områden inte kommer att kunna ske på marknadsmässiga grunder. För att erbjuda företag och invånare i samtliga delar av länet bredbandskapacitet behövs därför ett fortsatt samhälleligt engagemang. Kommunerna i länet har inte möjlighet att med egna medel bekosta en fortsatt utbyggnad av bredbandsinfrastrukturen, varför någon form av statligt stöd behövs för att skapa möjlighet till anslutning till bredband i länets alla delar. Att tillgång till bredband finns i alla delar av länet är viktigt för att ge företag likvärdiga konkurrensvillkor. Det är också viktigt för att göra fler delar av länet attraktiva för både besökare, inflyttare och boende.

Länsstyrelsen har under 2009 utarbetat rutiner för och genomfört tillsyn hos länets åtta kommuner utifrån gällande förordningar. Tillsynen gav vid handen att beviljade stöd har använts till avsedda ändamål och att de villkor som varit förenade med stöden har uppfyllts.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har under år 2009, via särskilda medel från Post och Telestyrelsen, medverkat till ökad robusthet i bredbandsnäten. Detta har skett genom anläggande av nya fibersträckor i både vårt län och angränsande län.

Länsstyrelsen har under 2009 arbetat fram rutiner för hur stödet till bredbandsutbyggnad inom ramen för Landsbygdsprogrammet ska kunna hanteras. Kommunernas landsbygdsutvecklare har fått information i frågan och kommunerna arbetar för närvarande med den marknadsundersökning som krävs för att avgränsa de områden som kan vara aktuella för det nya stödet.

Jämtkraft AB, ett energibolag med tre av länets kommuner som ägare, har under 2009 beviljats uppmot 39 mnkr i strukturfondsmedel för utbyggnad av fibernät i länets västra delar. Planeringen för och utbyggnaden av det ortssammanbindande fibernätet har påbörjats under år 2008, fortsatt under år 2009 och beräknas vara avslutat under första kvartalet 2010.

Hållbar samhällsplanering och boende

Länsstyrelsen har:

- genomfört en bostadsmarknadsanalys för länet. Den har utformats så att den ska bli ett verksamt planeringsunderlag för länets kommuner och marknadens aktörer.
- i samverkan med Boverket genomfört kompetensutvecklingsinsatser inom PBL³-området och där har insatserna särskilt riktats mot nationella intressens behandling i kommunal planering, dialogen med den kommunala nivån och förstärkt tillsyn av byggprocessen.
- Anpassat inriktning och arbetssätt till nya strandskyddsbestämmelser. Detta avser såväl Länsstyrelsens interna arbete som insatser till stöd för länets kommuner.
- Utarbetat planeringsunderlag för kommunernas arbete med översiktsplaner för vindkraft.

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att insatserna varit nödvändiga och att resultaten tagits till vara framför allt i den kommunala översiktliga planeringen. Den tillsyn som genomförts under året, och tidigare år, indikerar dock att en högre ambitionsnivå i Länsstyrelsens insatser är eftersträvarvärda för att säkerställa ett beaktande av nationella mål, program etc. i den kommunala planeringen.

Energi och Klimat

36. Länsstyrelserna ska redovisa

- insatser för att konkretisera arbetet med regionala klimat- och energistrategier genom att planera och genomföra insatser och åtgärder i samverkan med berörda aktörer för att uppnå minskad klimatpåverkan och ökad energieffektivitet, samt
- insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete.

Länsstyrelsen har, efter remissförfarande bland verksamheter i länet, myndigheter och andra relevanta aktörer, fastställt en energi- och klimatstrategi för Jämtland län. Strategin är också antagen av Rådet för regional utveckling (kommuner, landsting och länsstyrelse). 18 fokusområden är utpekade att arbeta vidare med.

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) kompletterades av Länsstyrelsen och Rådet för regional utveckling under året med energi- och klimatfrågor i enlighet med energi- och klimatstrategin. Det regionala tillväxtprogrammet (RTP) reviderades och fick även det en tydlig koppling till dessa

³ Plan- och bygglag (1987:10)

frågor där det fastslås att inga stöd får lämnas till åtgärder som står i strid med energi- och klimatstrategin.

De särskilt riktade medlen ”Miljömålsmiljonerna 2009” som Länsstyrelsen beslutade om hade bland annat energiomställning som prioriterat område, i enlighet med energi- och klimatstrategins innehåll. Offentlig verksamhet, föreningar, förbund och viss mån företag hade möjlighet att söka dessa projektmedel med stort intresse som resultat.

Länsstyrelsen har startat en långsiktig vidareutveckling av energiomställningsarbetet på Länsstyrelsen med målet att integrera frågorna i all berörd verksamhet i enlighet med energi- och klimatstrategin. En nära samverkan har inletts mellan samordningsuppdragen *regionala miljömål*, *klimatanpassning* och *energiomställning* med avsikt att genomföra gemensamma regionala insatser inom energi- och klimat.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har gemensamt med länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland sökt och beviljats medel från Energimyndigheten för projekt Energisamverkan Norr. Projektet syftar till att identifiera och informera om de särskilda möjligheter Norrland har som följd av klimatförändringarna och energiomställningen samt att gemensamt vidareutveckla det strategiska energi- och klimatarbetet.

Länsstyrelsen medverkar också på olika sätt i ett antal regionala projekt som syftar till energiomställning och energieffektivisering, bland annat projektet EnergyYZer som leds av Energikontoren i Västernorrlands län och Jämtlands län.

Kulturmiljö

38. Länsstyrelserna ska för verksamheten inom området kulturmiljö:

- kortfattat och översiktligt redovisa en bedömning av länsstyrelsens arbete,
- redovisa de viktigaste prioriteringarna och insatserna under året (max fem stycken), samt
- redovisa en kortfattad och översiktlig bedömning av länsstyrelsens resultat.

Inom verksamhetsområdet kulturmiljö arbetar Länsstyrelsen med övergripande frågeställningar och ärendehandläggning och i en bred tvärsektoriell samverkan och i enlighet med bestämmelser inom KML⁴. En stor del av verksamheten utgörs också av insatser för bevarande av kulturarvet, dels i form av egna insatser och dels i form av bidragsgivning. Ambitionen är att så långt det är möjligt samordna insatser med andra sakområden inom Länsstyrelsen och med utomstående intressenter.

Länsstyrelsens arbete med att bruket av kultur- och naturmiljöer som utgångspunkt för regionalt utvecklingsarbete har, i enlighet med Länsstyrelsens övergripande prioritering, fortsatt aktualitet. Utgångspunkten är bl.a. att ett hållbart nyttjande av kulturmiljöerna kan bidra till deras långsiktiga bevarande. Under 2009 har dels ett projekt kring regional tillväxt baserad på natur- och kulturvärden i Vålådalen-Sylarna genomförts i en bred samverkan mellan olika intressenter och dels projektet Mera Resanledningar till Jämtland/Härjedalen som vill öka andelen kvinnliga företagare inom kulturmiljöområdet.

⁴ Lag (1988:950) om kulturminnen m.m.

Vårdinsatserna i kulturreseptatet Lillhärjåbygget har under 2009 i första hand bestått av byggnadsvård och skötsel av jordbruket. Under året har restaurering av bro, åledare, överloppbyggnader utförts. Därutöver har gångstigen mellan Bränden och gården delvis spångats och skyltning längs med skoterled och restaurering av utmarksslåtter har utförts. Dokumentationsprojektet om stigar och ortnamn i kulturreseptatet, som drivs i samarbete med Centrum för biologisk mångfald, har fortsatt under 2009. Kontinuerligt pågår också ett arbete med att utveckla gården som besöksmål. Gården fick 2009 utmärkelsen Guldärtan från POM, för sin unika mandelpotatis.

Under 2009 har en större satsning på information kring länets värdefulla kulturmiljöer påbörjats. Bl.a. så har två handikappramper uppförts och ett 15-tal platser skyltats upp. Vid Kvissleforsen har skyltning skett i samarbete med sakområdena naturvård och fiske, samt fiskevårdsförening och byalag. Arbetet är ett led i ett mera omfattande arbete med översyn över vårdade fornlämningar och kulturlämningar, samt utarbetande av nya vårdplaner.

Inom byggnadsvården har större satsningar skett vid bl.a. Hotell Tänninge, Enafors turisthotell och Huså herrgård. Under 2009 har tre nya byggnadsminnen tillkommit, Tomtangården, Laxvikens bygdegård och Näsets såg i Rossön.

Ett projekt kring Jämtlands medeltida bebyggelse har, i ett brett samarbete över yrkes- och verksamhetsområden, med deltagande av hantverkare, arkitekter, lokala intressen, byggnadsantikvarier, arkeologer, paleobotaniker m.fl. som arbetat sida vid sida, genomförts under året. Projektet har medfört en betydande kunskapsuppbyggnad för samtliga inblandade.

Resultatet av årets arbete har varit gott, men ambitionerna har givetvis fått anpassas efter tillgängliga resurser och länsstyrelsens övergripande prioriteringar. Det tvärssektoriella, liksom det utåtriktade, arbetet har stundtals fått stå tillbaka då korta handläggningstider i ärendehanteringens har prioriterats högre. Även tillsyns- och vägledningsinsatser har i viss mån fått vänta vid en samlad prioritering.

Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar

Prioritering under 2009:

- Influensan A (H1N1)
- Certus-projektet
- Uppföljning av kommunernas krisberedskap
- Rakel
- Uppföljning av kommunernas arbete enligt krisberedskapslagstiftningen

Utbrottet av influensapandemin har kommit att präglade årets arbete. Uppgiften blev av naturliga skäl, en självprioriterande verksamhet. Länsstyrelsen har tillsammans med smittskyddsläkaren genomfört en rad möten med samhällsviktiga aktörer bl.a. i syfte att stödja dem i deras planering för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet under en pandemi. Det är Länsstyrelsens uppfattning att detta arbete lett till att länet varit väl förberett på en pandemi.

Till följd av de omfattande insatserna inom pandemiområdet under 2009 har Länsstyrelsen inte kunnat klara alla planerade insatser inom sakområdet "Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar". Dessa uppgifter har därför flyttats fram till 2010.

Certusprojektet är nu avslutat, det vill säga att polismyndigheten, Jämtlands räddningstjänst, ambulanssjukvården och SOS Alarm har flyttat in i gemensamma lokaler. Länsstyrelsen har varit sammanhållande för projektet, från idé till verklighet, under de drygt fyra år som projektet pågått. Projektet avslutades vid årsskiftet och har övergått i en driftorganisation. I Certus finns bland annat en gemensam ledningslokal med modern teknik. Som ett första led i utvecklingen av förmågan hos berörda aktörer har en utbildning på temat ledning i samverkan genomförts. I utbildningen deltog ledningspersonal från ovan nämnda organisationer samt Länsstyrelsen. Länsstyrelsen bedömer att förutsättningar för samordnad ledning från vardag till kris är mycket goda.

Rakelprojektet (**R**Adio**K**ommunikation för **E**ffektiv **L**edning) för länets del har påbörjats under hösten 2009. Inom ramen för det arbetet har en arbetsgrupp tillsats med uppgift att arbeta med en kommunikationsplan för länet.

Länsstyrelsen har i samarbete med Fylkesmännen i Sör- och Nord Tröndelag genomfört en förstudie kring temat Gränsöverskridande Geografisk information (interregprojekt i Sverige-Norge programmet). Bakgrunden till projektet är att det saknas en gränsöverskridande digital karta och att detta i flera fall hämmat ett effektivt räddningssamarbete för ansvariga myndigheter länderna emellan. Förstudien, som förstärkt denna uppfattning, har utmynnat i ett beslut om att under 2010 lämna in en ansökan om att gå vidare i ett huvudprojekt.

Länsstyrelsen bedömer, bland annat utifrån tidigare insatser och genomförd gemensam utbildning, att förmågan att samordna insatser, information med mera är relativt god. Dock anser Länsstyrelsen att förmågan till samordning vid större räddningsinsatser är osäker. Här pågår ett utvecklingsarbete i vilket en större övning ingår. Ett första steg har genomförts i form av samverkansledningsutbildning för ledningspersonal i Certus.

40. För att ytterligare förbättra uppföljningen av samhällets krisberedskap ska länsstyrelserna göra en översiktlig regional sammanställning, analys och värdering av kommunernas förmågebedömningar enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Länsstyrelserna ska bedöma i vilken utsträckning enskilda kommuner och landsting analyserat och dokumenterat de extraordinära händelser som kan inträffa i fredstid samt hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten.

Av 2 kap. 1 § lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap framgår att kommuner och landsting ska analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i kommunen respektive landstinget och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultat av arbetet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys.

Länsstyrelsen har begärt att få in risk- och sårbarhetsanalyser från länets åtta kommuner och landstinget, sju redovisningar har inkommit. Länsstyrelsen har gått igenom de inkomna underlagen och bedömt om de uppfyller kraven i lagen. Som bedömningskriterier har angetts att en sammanställd risk- och sårbarhetsanalys för en kommun/landsting ska beskriva vilka hot och risker som finns, sannolikhet och konsekvens för dessa, hur de kan påverka den egna verksamheten och förmågan att hantera riskerna samt vilka åtgärder som kommunen vidtagit eller kommer att vidta för att öka sin krishanteringsförmåga.

Av redovisat material framgår att:

- En kommun har en fullständig risk- och sårbarhetsanalys.
- Två kommuner har enbart en översiktlig riskinventering där sannolikhet och konsekvens för olika extraordinära händelser inte är beskrivna, någon beskrivning av hur den egna verksamheten påverkas eller förmågan att hantera händelserna finns endast i viss mån.
- Två kommuner har förutom en bred riskanalys genomfört sårbarhetsanalyser för enskilt scenario för hela eller delar av kommunens verksamhet. Beskrivning av förmågan att hantera händelserna från scenariot finns liksom åtgärder till viss del.
- Två kommuner har en omfattande och bra riskanalys men saknar en sammanhängande sårbarhetsanalys. En av dessa kommuner har dock arbetet en del med sårbarhetsanalys men inte sammanställt detta arbete tillsammans med riskanalysen.
- En kommun har inte redovisat någon sammanställd risk- och sårbarhetsanalys.
- Landstinget har inte redovisat någon sammanställd risk- och sårbarhetsanalys.

Sammanfattningsvis bedömer Länsstyrelsen att risk- och sårbarhetsarbetet i kommunerna är knappt godtagbart, enbart en kommun har en sammanställd risk- och sårbarhetsanalys. Tre kommuner har angett förmåga samt åtgärder. Kommunerna i länet borde ha kommit längre efter fyra års arbete med statlig ersättning. Landstinget har inte redovisat någon risk- och sårbarhetsanalys.

41. Länsstyrelsernas tillsyn över kommunerna, inom ramen för området skydd mot olyckor, ska bedöma och främja kommunernas förmåga att leva upp till de nationella målen samt de verksamhetsmål och de särskilda skyldigheter som framgår av lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Länsstyrelsernas tillsyn enligt lagen ska inriktas så att den kan samordnas med den uppföljning som ska ske av kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringssystem enligt avtalet mellan staten och Sveriges kommuner och landsting. Länsstyrelserna ska redovisa en sammanfattande bedömning av kommunernas arbete enligt lagen om skydd mot olyckor.

Länsstyrelsen bedömer att det fortfarande finns brister i kommunernas arbete enligt lag om skydd mot olyckor. Främst gäller detta avsaknaden av olycksuppföljningar.

Länsstyrelsen har genomfört samordnade tillsyns- och uppföljningsbesök i två kommuner under 2009. Utöver tillsynsbesöken har Länsstyrelsen i samarbete med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) genomfört en enkät för uppföljning av kommunernas arbete enligt lag om skydd mot olyckor (årligen återkommande).

Länsstyrelsen kan liksom under 2008 konstatera att trenden minskade resurser inom den operativa räddningstjänsten fortsätter, där orsaken är en kombination av problem med rekrytering och ekonomi. Positivt är att den samverkan i större förbund för räddningstjänst som genomförs i länet verkar möjliggöra en resursökning och en förstärkning av kompetens inom den olycksförebyggande verksamheten.

Naturvård, miljö- och hälsoskydd

Vatten

Ramdirektivet för vatten och vattenförvaltningsförordningen har under 2009 varit Länsstyrelsens verktyg för att identifiera nödvändiga förbättringar av vattenmiljön för att nå målet om god vattenstatus år 2015. Mycket stora arbetsinsatser har behövts för att ta fram relevant kunskapsunderlag för huvudavrinningsområdena Indalsälven och Ljungan och dess vattenförekomster vad avser

både yt- och grundvatten. Vidare har en diger insats också varit nödvändig i olika samråds-, samordnings och förankringsprocesser vilka är en grundförutsättning för vattenarbetets samhälleliga acceptans om kommande behövliga åtgärder för att nå de uppsatta kvalitetsmålen för yt- och grundvatten. Resultatet av det intensiva och extremt tidspressade arbetet med framtagande om erforderlig kunskap om vattenförekomsterna har utmynnat i att Bottenhavets Vattendelegationen den 14 december 2009 kunnat fatta beslut om miljökvalitetsnormer (MKN), åtgärdsprogram (ÅP) och förvaltningsplan (FP) gällande för Bottenhavets vattendistrikt.

Vind

Intresset för etablering och utveckling av vindkraft inom länet är mycket stort. Den samlade årsproduktionen för vindel uppgår nu till ca 175 GWh. En stor anläggning är dessutom under uppförande inom Strömsunds kommun (Havsnäs/Alavattnet). När denna anläggning med 30 verk går i full produktion kan ytterligare ca 375 GWh vindel produceras. Dessa produktionsmätt ska ställas mot vindelproduktionsmålet år 2015 om 217 GWh som Energimyndigheten fördelat till Jämtlands län. Länets egna regionala miljömål har en något högre produktionsambition som ligger på 1,0 TWh år 2015 ett mål som verkar vara helt realistiskt att kunna uppnå och kanske även mer därtill. Informationsinsatser, samråd och tillståndsprövning av vindkraftverksamhet har prioriterats högt. Vid årets utgång fanns tio vindkraftansökningar under handläggning, om en totalt möjlig elproduktion på 2,7 TWh.

Etableringsfokus har flyttats från för turism- och friluftsliv känsliga kärnområden i fjällvärlden till skogsområden i länets östra, södra och norra delar. För områden med riksintresse för flera ändamål, exempelvis rennärning och energiproduktion, gäller att företräde ges åt det eller de ändamål och den markanvändning som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning för marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt. I prövningsprocessen ingår överväganden och bedömningar om markanvändning och riksintressenas förenlighet som tunga och tämligen svåra delar. Dessa bedömningar om vilket riksintresse/ändamål som ska ges företräde är inte heller helt utan olika uppfattningar inom och mellan myndigheter, företag, intresseföreningar, privatpersoner m.fl.

Lagstiftningsförändringen angående kommundillstyrkande för tillståndspliktiga vindkraftanläggningar har tyvärr inneburit tidsutsträckning i tillståndsprövningsarbetet. En delorsak till att kommunernas besked drar ut på tiden är att de formella fullmäktigebesluten gällande översiktsplan för vindkraft ännu inte fattats.

Miljöbalkstillsyn

Länets sju mindre kommuner har starkt begränsade personella resurser för den egeninitierade operativa miljöbalkstillsynen. Länsstyrelsens och centrala myndigheters insatser med tillsynsvägledning, (stöd och råd, uppföljning och utvärdering samt samordning) har betydelse för effektiviseringen av miljöarbetet i länet. Inom arbetet med förorenade områden (EBH⁵) kombineras regionalt och lokalt tillsynsarbete med möjligheten att använda statliga medel för samordning, tillsynsvägledning och finansiering av undersökningar och åtgärder. Länsstyrelsen och kommunerna har en mycket bra samverkan. Samordningsinsatser sker på regional och lokal nivå för att åtgärda både stora riskklass 1-objekt men även vid hantering av jämförelsevis små miljöskador, exempelvis nedläggning av bensinstationer.

Ny organisation inom naturvården

En organisationsöversyn inom naturvårdsområdet har inletts under året. Syftet med en ny organisation har varit att skapa en ändamålsenlig funktionsindelning som svarar mot naturvårdens olika sakområden och att ge bra förutsättningar för ledarskapet genom att bilda rimligt stora funktioner. En ny funktion, Viltförvaltning, bildades i slutet av året vilket innebär att dessa frågor förstärks

⁵ EfterBeHandling

och tydliggörs och organisationen anpassas till de ökade krav som kommer att ställas när Länsstyrelsen övertar den regionala viltförvaltningen från Naturvårdsverket från 2010. Vidare har vissa arbetsuppgifter omfördelats mellan Naturskydd och Naturförvaltning med en tydligare fördelning av ansvaret för myndighetsfrågor och förvaltning som resultat. Organisationsöversynen är inte slutförd utan den kommer att fullföljas under 2010, då det finns planer på att bilda en särskild fältfunktion.

Naturens år 2009 och Sånfjällets nationalpark 100 år

Länsstyrelsen har under Naturens År 2009 gjort en särskild satsning för att stärka identiteten hos länets nationalpark Sånfjället. En helt ny utställning om nationalparken (Naturinformation Sånfjället) har invigts på Nyvallens fäbod under året. I samarbete med Härjedalens kommun, turistnäringen i området, lokala företagare och föreningar har Länsstyrelsen genomfört ett jubileumsprogram (inom ramen för ett Leaderprojekt) med en mängd föredrag, guidade turer och andra programaktiviteter på tema natur och kultur samt ett björntema med koppling till nationalparken. En rovdjursutställning/rovdjurstält med guide som har barn och ungdomar som målgrupp har haft drygt 3 500 besökare under sommaren och hösten.

I arbetet med att uppmärksamma länets nationalpark har Länsstyrelsen tillsammans med Jamtli förlag givit ut boken "I hjärtat av Härjedalen - Sånfjället - nationalpark sedan 1909". Boken har bland annat finansierats med regionala projektmedel och skötselmedel för skyddad natur.

Naturens År har också uppmärksammats i övriga delar av länet i form av guidade turer i naturreservat för att ytterligare tillgängliggöra och uppmärksamma länets skyddade natur för allmänheten.

Fjälleder

Under perioden 2008-2010 driver Länsstyrelsen ett projekt inom Landsbygdsprogrammet, "Ledterminaler i fjällen", som innebär förstärkt fjällinformation och tillgänglighet på 30 platser i anslutning till det statliga ledsystemet i Jämtlandsfjällen.

Större naturvårdsprojekt

Utöver den löpande skötseln av naturtyper och friluftsanordningar i naturskyddade områden har Länsstyrelsen under 2009 beviljats tre större naturvårdsprojekt:

- Interregprojekt Naturinformation i gränslandet Rogen-Femundsmarka-Långfjället, projektperiod 2009-2011, budget 3 mnkr.
- EU-projekt LIFE+: Restaurering av ängs- och betesmarker i Mellansverige, ett femårigt fyrlänsprojekt med huvudprojektledare vid Länsstyrelsen Jämtlands län, total projektbudget 34 mnkr.
- EU-projekt LIFE+: Restaurering av dikade våtmarker i fem län, med huvudprojektledare vid Länsstyrelsen Jämtlands län, total projektbudget 70 mnkr, projekttid sex år.

Rovdjursförvaltning

Arbetet med den nya regionaliserade rovdjursförvaltning som införs 2010 har påbörjats under hösten. Kompetenshöjande åtgärder har genomförts bl.a. genom särskilda satsningar på kommunikations- och mediefrågor. Uthyrning under ett år av en handläggare till naturvårdsverket har ökat Länsstyrelsens kompetens inom rovdjursförvaltningen. Ett mycket lyckat informationsprojekt med syfte att höja kunskapen om de stora rovdjuren hos skolbarn i mellanstadiet har genomförts vid Jamtli, Östersund.

43. Länsstyrelsernas miljötillsynsarbete ska bidra till att miljö kvalitetsmålen nås och att uppkomsten av miljöskador motverkas. Länsstyrelserna ska ta fram tillsynsvägledningsplaner och genom tillsynsvägledning förbättra förutsättningarna för det operativa tillsynsarbetet hos kommunerna. Arbetet med tillsynsvägledning ska bland annat ske genom regional miljösamverkan. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa

- eventuella brister i den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen och åtgärder för hur dessa brister kan åtgärdas,
- hur den regionala miljösamverkan har bedrivits,
- på vilket sätt miljömålen inverkar på planeringen och genomförandet av tillsynen och tillsynsvägledningen, samt
- viktiga insatser i vägledande syfte och effekter av tillsynsarbetet i övrigt.

Länsstyrelserna ska efter samråd med kommunerna bidra till genomförandet av Naturvårdsverkets vägledningsplan. Länsstyrelserna ska även redovisa hur detta arbete har bedrivits.

Operativ tillsyn och miljö kvalitetsmålen

Sammanfattningsvis kan sägas att Länsstyrelsens egenplanerade tillsyn, sedd i ett regionalt perspektiv, ibland har fått stå tillbaka till förmån för ärendehandläggning (tillståndsprövning och anmälnings- och klagomålsärenden) och nationella uppgifter, exempelvis remisser, utredningar, redovisningar, enkäter mm. Tillsynsvägledning är en arbetsuppgift som under de två senaste åren ökat i omfattning men denna uppgift har också en stor positiv potential för samverkan, samordning, utveckling och effektivisering av länets miljöarbete. När det gäller uppföljningen av hur bl.a. miljötillsynen bidrar till att nå miljö kvalitetsmålen hänvisas här till det bifogade dokumentet "Miljömålsbedömningar 2009, Bedömningar av möjligheterna att nå Jämtlands läns regionala miljö-mål." Övergripande kan sägas att flera insatser och åtgärder måste till för att miljömålen ska kunna nås inom de angivna tidsramarna. Länets samlade arbete om att bli en fossilbränslefri region år 2030 går starkt framåt. Den främsta orsaken till minskningen av utsläppta växthusgaser är konverteringen av uppvärmning av bostäder och byggnader från olja till fjärrvärme och kraftvärme. Stora fortsatta satsningar inom transportsektorn på alternativbränslen, elbilslogistik och kollektivtrafik är absolut en nödvändigt om länet ska nå målet att bli en fossilbränslefri region.

Intresset i länet var stort när Länsstyrelsen för fjärde gången utlyste särskilda projektmedel för miljömålsåtgärder, ramprogram 4. Tolv projekt som syftar till att genomföra åtgärder för att uppnå viktiga regionala miljö-mål, har genomförts under 2009. De beviljade projekten ska vara slutförda sista december 2009. Av de tolv projekten har fem kopplingar till energi- och klimatarbetet. Bland övriga projekt finns många konkreta insatser som syftar till att genomföra de regionala miljö-målen. Ansökningar lämnades in från företag, kommuner och myndigheter. Den beräknade kostnaden för samtliga projektförslag uppgick till 6,5 mnkr, och från Miljömålsmiljonen söktes totalt 2,8 mnkr som medfinansiering. Ytterligare ett ramprogram 5 (2 mnkr) har under senhösten utlysts för projekt som ska påbörjas strax före årsskiftet och därefter pågå under 2010. I ramprogram 5 premieras särskilt projekt för energiomställning och klimatanpassning.

Som grund för årets operativa tillsyn enligt miljöbalken finns en beslutad Tillsynsplan (dnr 500-6705-09). I planen har målsättningar formulerats i form av antal besök. Planens mål för besök hos verksamhetsutövare har inte uppnåtts för tillsyn enligt miljöbalkens 7 kap (Vattenskyddsområden) och 9 kap (Miljöfarlig verksamhet). Tillsynen enligt 11 kap (Vattenverksamhet) har uppnåtts (två besök), Tillsynen enligt 10 kap (förorenade områden, EBH) har helt levt upp till den beslutade tillsynsplaneringen. I det sistnämnda fallet kan resultatet direkt kopplas till de särskilda sakanslag som tillförts EBH-tillsynsarbetet. Länsstyrelsens eget mål för handläggningstider vad gäller tillsyn exempelvis för granskning och avslutning av alla under året inkomna miljörapporter (217 stycken)

uppnåddes till 91 procent. Handläggningsmålet om att det inte ska finnas öppna tillsynsärenden äldre än ett år har inte riktigt uppfyllts. 66 tillsynsärenden noteras för handläggningstider över ett år. Tio ärenden, sju om vattenverksamhet och tre om miljöfarlig verksamhet, har överlämnats till polismyndigheten för misstanke om miljöbrott.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har nationellt sett många egna tillsynsobjekt (ca 1000 anläggningar) och kommunerna har ett svagt intresse av att överta miljöbalkstillsyn. Det stora antalet egna tillsynsobjekt medför att Länsstyrelsen prioriterar tillsynsarbetet till de anläggningar som kan medföra stora miljö- och hälsorisker.

Områden där det finns motiv för att utöka den operativa tillsynen, om ytterligare resurser disponeras, är tillsyn enligt miljöbalken inom miljöfarlig verksamhet, vattenverksamhet och dammsäkerhetstillsyn.

Tillsynsvägledning

Länsstyrelsen har beslutat om tillsynsvägledningsplan 2009-2012⁶ samt revidering för år 2010-2013⁷ vilken involverar vissa delar av Naturvårdsverkets, Kemikalieinspektionens och även Socialstyrelsens vägledningsplaner. Planerna omfattar även samordnade aktiviteter med andra statliga verk/myndigheter exempelvis Bergsstaten, Arbetsmiljöverket, Svenska Kraftnät, Energimyndigheten, Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten. Även samordnade insatser med grannlandet Västernorrland och dess kommuner ingår i planen. Den beslutade vägledningen har föregåtts av dialog och förankring hos länets kommuner. 2009 års detaljerade vägledningsplan enligt miljöbalken har genomförts. Länsstyrelsens ansvarsområde för tillsynsvägledning enligt miljöbalken är tämligen omfattande. För att identifiera behoven av tillsynsvägledning har kommunerna skriftligt tillfrågats om sina önskemål och särskilda behov samt dess prioritet. Den kommunala organisationsstrukturen (miljö, livsmedel, bygg, planering och räddning) avspeglar ett mycket brett vägledningsbehov som också ofta berör fler lagområden än miljöbalken exempelvis Plan och bygglagen, Lagen om skydd mot olyckor, Arbetsmiljölagen, Livsmedelslagen, Förvaltningslagen med flera lagstiftningar. Kommunernas särskilda och högst prioriterade önskemål om vägledning, insatser med möjligheter till samordning och samverkan med andra myndigheter och statliga verk samt samordning av ProjektInriktadKontroll (PIK-projekt) prioriteras högst i Länsstyrelsens tillsynsvägledning. Huvudansvaret för genomförande av *grundutbildningar* i Miljöbalksfrågor ser Länsstyrelsen som ett ansvar för det nationella och regionala Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

I den tillsynsvägledning som omfattar *uppföljning och utvärdering av kommunernas operativa tillsyn* har noterats brister i institutionella förhållanden som regelverk, personella och ekonomiska resurser, organisation och kompetens för att leva upp till det formella åliggandet för myndigheten. De av Länsstyrelsen noterade utvecklingsbara delarna av kommunernas operativa tillsyn har sammanställts i en rapport som delgivits kommunen både skriftligt och muntligt i den så kallade Samlade Länsstyrelsesamordnade tillsynen.

Hur åtgärda brister och behov

För att komma tillrätta med brister i den kommunala tillsynen bör ändring i lagstiftningen genomföras. Länsstyrelsen saknar forum i miljöbalken med formella möjligheter att till att förelägga kommuner om att vidta och åtgärda brister i den operativa tillsynen eller i organisationen. Här kan visserligen överlåten miljöbalkstillsyn återkallas men i detta län har tillsyn endast i ringa omfattning överlåtit så den åtgärden ger inget genomslag i förbättrande syfte.

⁶ (dnr 503-16892-08)

⁷ (dnr 503-12068-09)

Kraft- och regleringsdammar är per definition vattenverksamhet enligt miljöbalken. I praktiken skiljer sig tillsynen på kraft- och regleringsdammar från tillsynen för exempelvis miljöfarlig verksamhet, trots att det i stort är samma regler som gäller enligt miljöbalken. Skillnaden ligger främst i att branschen läser miljöbalken i den gamla vattenlagens anda, vilket gör att det är svårt för tillsynsmyndigheten att få insyn och förståelse för sitt arbete och uppdrag. Det finns även vissa olikheter i lagstiftningen som försvårar tillsynen. Ett exempel på att lagstiftningen skiljer sig åt är att verksamheten vid en kraft- och regleringsdammar inte behöver lämna miljörapport. Skulle så vara fallet skulle arbetet underlättas och insynen öka för tillsynsmyndigheten.

Regional miljösamverkan

Jämtlands län har ingen formaliserad regional miljösamverkan. Samverkan förekommer ändå i bred utsträckning exempelvis i form av regelbundna miljöchefsträffar, samverkanskonferenser, utbildningar, seminarier, handläggartäffar, projektsamverkan m.m. Denna samverkan har under året dessutom utvecklats till att omfatta också Länsstyrelsen och kommunerna i Västernorrlands län.

44. Länsstyrelserna ska särskilt verka för att verksamhetsutövarna iakttar Naturvårdsverkets föreskrifter avseende avloppsreningsverk för att minska kväveutsläpp. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits och resultaten av dessa.

Minskning av kväveutsläpp

Länsstyrelsen har vid samråd med verksamhetsutövare inför tillståndsprövning tagit upp frågan om kväverening för diskussion. De har även fört ett resonemang kring kväverening i sina tillståndsansökningar. För bl.a. Jämtlands län finns ännu inte bindande föreskrifter om att kväverening skall införas vid avloppsreningsverken och det har från myndighetens sida inte heller ställts några krav på detta i tillståndsbesluten. I länet finns endast två reningsverk med mer än 10 000 pe⁸.

45. Tillsynen över naturreservat, strandskyddsområden, kulturhistoriskt skyddade områden och andra skyddade områden ska bidra till bättre regelefterlevnad och till att miljökvalitetsmålen nås. Tillsynen över kulturhistoriskt värdefulla miljöer, byggnader och fornminnen m.m. ska bidra till bevarandet av dessa samt till förbättrade förutsättningar för hållbar förvaltning av kulturarvet.

Länsstyrelserna ska redovisa vilka viktiga insatser man gjort i vägledande syfte och vilka effekter tillsynen som rör skyddade områden respektive kulturmiljön har medfört.

Inom naturskydd (väs-kod 521, 527) har tillsyn har gjorts av ett fyrtiotal olika tillståndshavare för kontroll av om verksamhet fortfarande bedrivs utifrån tillstånd och dispenser.

Inom skydd för djur- och växtarter (väs-kod 522, 527) har Länsstyrelsen gjort viss tillsyn av sju objekt avseende offentlig förevisning, tillsyn genom kontroll av inlämnade förteckningar avseende preparering av vilt samt ett ärende om handel med hotade arter.

⁸ "1 pe (personekvivalent)": Den mängd nedbrytbart organiskt material som har en biokemisk syreförbrukning på 70 gram löst syre per dygn under sju dygn (BOD7)

Länsstyrelsen har inte delegerat tillsynen av skyddade områden till kommun eller annan myndighet. Det finns inte heller några kommunalt beslutade naturreservat. Tillsynsvägledning har inte skett, men inom ett program för samordnad tillsyn besöker Länsstyrelsen samtliga kommuner under 2007-2010 och under 2009 har Strömsunds och Åre kommuner besökts. Kommunerna har i och med ny strandskyddslagstiftning själva tillsynsansvaret inom områden som inte är skyddade områden enligt miljöbalken 7 kap, försvarsanläggningar samt infrastrukturprojekt. Vid nämnda tillsynsbesök påpekade Länsstyrelsen att ansvaret för tillsyn över strandskyddet utanför de skyddade områdena därmed numera är kommunens ansvar, t ex rätten att ge dispens och att upphäva strandskyddet inom vissa områden. Arbetet med att få kommunerna att åter uppmärksamma kulturminneslagen och dess konsekvenser för bl.a. bygglov i samband med strandskyddsdispenser fortsätter. Alla kommuner har nu tillgång till "fornlämningsregistret".

Länsstyrelsen har en tillsynsplan för naturvård. Den tillsyn som utförs samordnas till stor del med skötsel av skyddade områden och statliga fjällleder samt rovdjursinventering, med stora effektivitetsvinster som följd.

I fjällområdet har naturvårdsvakternas tillsynsarbete främst resulterat i att förebygga illegal jakt på rovdjur och annat vilt samt troligtvis även minskat antalet överträdelser mot föreskrifter i skyddade områden. Olovlig snöskoterkörning inom regleringsområdena i fjällen är fortfarande ett stort och ökande problem, liksom olovlig barmarkskörning i länet. Då skoteråkare är svåra att ta på bar gärning blir den förebyggande tillsynen extra viktig, dels genom att naturvårdsvakter visar sig i fält och dels genom spridning av information. Tillsynsarbetet inom detta område bidrar till att uppnå främst miljö kvalitetsmålen Myllrande våtmarker och Storslagen fjällmiljö, där några av de regionala målen är att minska skador på mark och vegetation samt i fjällen minska bullret från snöskoter och flyg.

Både i arbetet med tillsyn av föreskrifter inom naturskyddade områden/skoterregleringsområden i fjällen och i arbetet med att förebygga jaktbrott har Länsstyrelsen haft ett bra samarbete med Polisen. Särskilt värdefullt i detta samarbete har varit Länsstyrelsens möjlighet att tillsammans med polispersonal kunna nyttja polishelikoptern i Östersund. Tillsyn i fjällområdet med hjälp av helikopter bedöms ha stor förebyggande effekt samtidigt som den är ett mycket effektivt hjälpmedel vid själva tillsynen. En effekt av Länsstyrelsens tillsynsarbete i fjällen är även att det resulterat i att ett flertal misstänkta brott mot såväl miljöbalken, terrängkörningslagen som jaktlagen har rapporterats.

Tillsyn inom naturreservat utanför fjällområdet har bedrivits i ett trettiootal områden av Länsstyrelsens handläggare i samband med genomförande av skötselåtgärder. Utöver det har uppdragstagare med skötseluppdrag i reservaten ombetts rapportera iakttagna överträdelser. I ett fåtal områden har tillsyn bedrivits i samband med dispensansökningar. Överträdelser har förekommit och följts upp i några fall. Förebyggande tillsyn i skyddade områden har genomförts i form av information om gällande föreskrifter via trycksaker, informationsskyltning, annonsering i tidningar och en särskild satsning på att förbättra webbinformationen. Effekten av denna verksamhet är svårbedömd men då få överträdelser rapporterats in bedöms läget som relativt tillfredsställande i dessa områden.

Förebyggande tillsyn i ett tjugotal Natura 2000-områden har skett i samband med samrådsärenden i dessa områden samt även inom de Natura 2000-områden som är skyddade som nationalpark eller naturreservat.

Länsstyrelsen bedriver också, i enlighet med upprättad plan, tillsyn enligt KML⁹ (väs-koder 431, 432, 433, 435, 436). Likaså har man tillsyn genom att se om det inom andra ärendegrupper

⁹ Lag (1988:950) om kulturminnen

behövs tillstånd även enligt KML. Insatser för bevarande av forn- och kulturlämningar i skogsmark har fortsatt bedrivits under året.

Länsstyrelsen har under 2009 fortsatt dialogen med kommunerna gällande upprättande av nya vattenskyddsområden och revidering av gamla områden och dess skyddsföreskrifter. Dialogen har lett till att ett flertal kommuner redovisat en tidsplan och en prioriteringslista över kommande arbete med vattenskyddsområden. Ambitionen är att uppfylla vattendirektivets krav och att så långt som möjligt infria de regionala miljömålen.

46. Länsstyrelserna ska i arbetet med vattenmiljön särskilt verka för att
- arbetet med vattenrelaterade miljökvalitetsmål, havsmiljöarbetet, miljöövervakningen och arbetet enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön samordnas och så långt som möjligt sker på ett integrerat sätt,
 - delmålet om minst 15 fiskefria vattenområden i varje vattendistrikt nås till 2010
 - delmålet om att minst hälften av de skyddsvärda miljöerna har ett långsiktigt skydd nås till 2010,
 - delmålet om att ytterligare 19 marina områden ska vara skyddade som naturreservat nås till 2010,
 - delmålet om att buller och andra störningar från båttrafik ska vara försumbara nås till 2010, samt
 - uppvandringsmöjligheter för ål yngel förbättras

Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser i detta arbete.

Arbetet med att ta fram förslag på 15 fiskefria områden per vattendistrikt har avstannat i väntan på svar på den skrivelse om krav på förtydligande av uppdraget som skickats, för alla länsstyrelsers räkning, från länsrådet i Jönköpings län till miljödepartementet. Det saknas även riktlinjer från den nationella samverkansgruppen med uppdrag att samordna arbetet med fiskefria områden.

Arbetet med formellt skydd på vattensidan befinner sig fortfarande i en inventerings- och planeringsfas. För att nå en "realistisk" måluppfyllelse behövs reservatsbildning eller motsvarande avtalslösningar, som säkerställer tillräckligt breda och optimalt utformade kantzoner, opåverkade av skogsbruk, längs vissa prioriterade vattendrag och vattendragsträckor. I länet har detta arbete inriktats dels mot mindre åar med reproducerande bestånd av flodpärlmussla, dels mot värdekärnor i större vattendrag av särskild funktionell betydelse för vattenlevande djur och växter. Inventeringar har genomförts i Örån, Aspån och Svaningsån.

Provfiske som ett led i uppföljningen av bevarandestatusen i Natura 2000-områden har skett i biflöden till Locknesjön.

Vattendragsrestaurering

Länsstyrelsens arbete med vattendragsrestaurering inom miljömålet levande sjöar och vattendrag har under 2009 haft mycket svåra yttre förutsättningar (höga flöden m.m.). Fortsatt biotopvårdsarbete har finansierats via anslaget för biologisk återställning, statsbidraget till fiskevård och restaureringsmedel från Naturvårdsverket. Totalt har tio biotopvårdsprojekt genomförts under året med inriktning på återställning efter flottledsrensningar.

Vandringshinder

Arbete med att identifiera och åtgärda vandringshinder har pågått i projektet "Vägtrummor och vandringshinder", ett samarbete med Vägverket och Länsstyrelsen som huvudaktörer och medverkan av Skogsstyrelsen, skogsnäringen och berörda kommuner. Projektet har på ett värdefullt

sätt bidragit till gemensamt ansvarstagande och ökad privat finansiering av genomförandeåtgärder. Under året har 600 objekt inventerats i Ammerån.

Biologisk återställning

Inom ramen för biologisk återställning i kalkade vatten har biotopvård genomförts i åtta vattendrag.

47. Länsstyrelserna ska särskilt verka för att andelen privatfinansierade åtgärder när det gäller efterbehandling av förorenade områden ökar. Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser i detta arbete.

Länsstyrelsen har arbetat med kvalitetssäkring av MIFO-databasen¹⁰ över potentiellt förorenade områden och skickat ut informationsbrev till ca 1 500 fastighetsägare. Ca 250-300 av dessa fastighetsägare tog kontakt med EBH¹¹-gruppen som inrättat telefonjour under tre veckor. En lokal-tidning skrev en kort artikel baserad på Länsstyrelsen pressmeddelande. Syftet med projektet var att sprida information om förorenade områden och databasen samt kommunicera registrerade uppgifter med berörda.

EBH-gruppen har inventerat och riskklassat samtliga pågående tillsynsobjekt inom miljöfarlig verksamhet. Resultatet kan användas som underlag för tillsynsprioritering. Länsstyrelsen hjälper dessutom kommunerna i sitt arbete med inventering av pågående verksamheter. Under 2008 påbörjade tre kommuner detta arbete och under 2009 har ytterligare en kommun kommit igång.

Länsstyrelsen har följt upp förra årets vitesföreläggande om handlingsplan för efterbehandling för ett tillsynsobjekt. Rivningar pågår för fullt och därefter ska förslag till provtagningsplan lämnas till Länsstyrelsen.

Två utbildningsdagar har genomförts inom tillsynsvägledningen. Fokus har i år legat på förorenings egenskaper, provtagning och resultatredovisning för att kommunerna ska kräva lämpliga undersökningar och få ett bra beslutsunderlag.

Enligt Miljöbalken (1998:808) 10:1 måste ett område vara uppenbart förorenat för att paragraferna i 10 kapitlet ska kunna användas. Länsstyrelsen har därför hyrt ett XRF-fältinstrument¹² under två veckor och tillsammans med kommunerna översiktligt undersökt 13 stycken misstänkt tungmetallförorenade objekt. Resultatet har jämförts med laboratorieanalyser. Fyra objekt kan avskrivas från misstankarna, åtta objekt kommer att drivas vidare inom tillsynsarbetet och ett objekt undersöks mer grundligt inom ett privatfinansierat examensarbete (Länsstyrelsen handledare).

Det prioriterade arbetet med planärenden har medfört ett större och tidigare engagemang från kommunernas miljökontor samt mer tillsynsvägledning angående exploatering av misstänkt förorenade områden.

Länsstyrelsens EBH-grupp samarbetar med andra funktioner inom myndigheten samt andra myndigheter och aktörer, t.ex. Banverket, för att öka antalet undersökta och åtgärdade områden.

¹⁰ Databas för inventering av förorenade områden

¹¹ EfterBeHandling

¹² X-Ray Fluorescence Spectroscopy. Instrument för analys av tungmetaller genom scanning smed röntgenfluorescensdetektor i jordmassor.

I samverkan med vattenförvaltningen har MIFO-objektens påverkan på yt- och grundvattenförekomster analyserats under hösten. Resultatet kan användas som ytterligare ett prioriteringsverktyg för regionalt och lokalt tillsynsarbete.

48. Länsstyrelserna ska verka för att de av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen med tillhörande delmål och de sektorsmål som har beslutats inom särskilda politikområden såsom landsbygdspolitiken, livsmedelspolitiken, kulturpolitiken, skogspolitiken och transportpolitiken nås. Länsstyrelserna ska i bred förankring i länet utveckla regionala åtgärdsprogram för att nå miljö kvalitetsmålen och i övrigt bedriva det regionala mål- och uppföljningsarbetet så att det ger underlag för ett sektorövergripande miljöarbete inom länsstyrelsen och länet.

Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser inom området.

Länsstyrelserna ska särskilt

- verka för att miljömålsarbetet, inklusive arbetet med naturvård, fiskevård, kulturmiljövård, friluftsliv samt natur- och kulturturism, samordnas med det regionala utvecklingsarbetet och med arbetet för energi omställning,
- verka för att samordningen mellan miljömålsarbete, tillsynsarbete och miljöövervakning utvecklas, samt-
- påbörja arbete med regionala landskapsstrategier med utgångspunkt i Naturvårdsverkets vägledning.

Länsstyrelserna ska särskilt redovisa

1. insatser och resultat när det gäller att samordna miljömålsarbetet, inklusive arbetet med naturvård, fiskevård, kulturmiljövård, friluftsliv och natur- och kulturturism, det regionala utvecklingsarbetet, regionala landskapsstrategier och med arbetet för energiomställning,
2. insatser för att utveckla arbetsformerna för samordning av miljömålsarbete med miljötillsynsarbete och miljöövervakning, samt
3. väsentliga insatser rörande minskade risker vid användning av bekämpningsmedel inom jordbruks- och trädgårdsnäringen, minskade växtnäringens förluster, bevarande av biologiskt mångfald och för utveckling av ekologisk produktion.

Översiktlig redovisning av viktiga insatser

Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen fastställde regionala miljö mål för Jämtlands län år 2006. Därefter har arbetet löpt på för att förankra målen, stimulera till åtgärdsarbete, och följa upp miljö målsarbetet i länet. De regionala miljö målen har numera etablerat sig relativt bra inom verksamheten på Länsstyrelsen, medan de ännu inte nått tillfredsställande förankring hos länets övriga aktörer.

För att effektivt och tillfullo kunna genomföra uppdraget att förankra, samordna, stimulera och följa upp miljö målsarbetet i länet så är strategisk kommunikation ett viktigt verktyg. En kommunikationsplan för miljö målsarbetet är under utveckling, och uppbyggnaden av en regional webbaserad plattform för miljö kommunikation har fortsatt under året. Det mest primära syftet med plattformen är att skapa kontaktytor, samverkan, kunskapsutbyte och erfarenhetsutbyte mellan miljö aktörer i länet. Förhoppningen är att kunna skapa en naturlig mötesplats där de olika miljö aktörerna i länet håller innehållet ajour med information om sina planer, utförda aktiviteter och kontaktuppgifter. Ett läns gemensamt kalendarium ska hållas uppdaterat med miljö aktiviteter såsom seminarier, utbildningar, workshops och möten. Kalendariet underlättar marknadsföring och planering av aktiviteter. Bland annat kan datumkrockar mellan arrangemang med samma målgrupp undvikas alternativt att arrangörer kan kraftsamla och förlägga liknande arrangemang nära varandra i tiden för att skapa högtintensiv kommunikation i en viss fråga. Självklart kommer de regionala miljö målen, miljö målsuppföljningen och miljö målsrelaterade aktiviteter i länet att presenteras, men detta kan även bli

en naturlig plattform för relaterade uppdrag som Länsstyrelsen har, inte minst samordningsuppdragen inom energiomställning och klimatanpassning. Webb sidan beräknas kunna lanseras brett i länet under våren 2010.

Andra viktiga kommunikationsinsatser som gjorts under 2009 är bland annat att arrangera det årligt återkommande klimatseminariet i Östersund. Seminariet hölls i september och hade ca 200 deltagare från samtliga målgrupper. Miljömålshandläggarna har arrangerat och deltagit i Miljömålsdagarna i Karlstad samt RUS¹³ årliga möte i Uppsala. Miljömålshandläggarna deltar också i Länsstyrelsens interna grupper Upphandlingsgruppen, referensgrupp för projektet Rikare Odlingslandskap, TVÄR-gruppen samt arbetsgruppen för Energi- och klimatstrategin.

En viktig aktivitet för förankring och stimulering av miljömålsarbetet i länet är de projektmedel som årligen fördelas för miljömålsåtgärder i Jämtlands län. Det fjärde ramprogrammet, *Miljömålsmiljonen 2008*, har inte slutförts under år 2009 utan några projekt slutredovisar först i mars 2010. Under hösten 2009 beviljades ytterligare 14 projektägare medel ur det femte ramprogrammet, *Miljömålsmiljonerna 2009*, som omfattar två mnkr och där projekten ska vara slutförda i februari 2011. Med motfinansiering inräknat kommer den totala projektsumman att omfatta 4,4 mnkr. Intresset för medlen är stort, ansökningar kommer in från myndigheter, företag, kommuner och ideella föreningar. Samtliga beviljade projekt håller mycket god kvalitet. Ramprogrammen för miljömålsåtgärder uppfyller två viktiga syften. Dels genomförs bra miljöinsatser i alla projekt, vilka samtliga leder mot uppfyllelse av regionala miljömålsättningar. Många av dessa insatser skulle sannolikt inte ha genomförts utan stöd av dessa medel. Dels har förankringen och intresset för de regionala miljömålen ökat bland länets aktörer, vilket starkt underlättar Länsstyrelsens uppdrag att samordna och stimulera miljömålsarbete i länet. Jämtlands läns ramprogram för miljömålsåtgärder är fortfarande det enda i sitt slag i landet, och är av nämnda skäl förstås av stort intresse hos andra länsstyrelser och miljömålsansvariga myndigheter.

Miljömålsarbetet i Jämtlands län följs upp genom indikator- och åtgärdsuppföljning. Tre aktiviteter är etablerade och återkommer från år till år. Den första aktiviteten är uppdateringen av de regionalt och kommunalt nedbrutna indikatorer som administreras av länsstyrelsernas samverkansorgan för miljömåluppföljning, RUS. Uppdateringen av RUS-indikatorerna sker varje vår och höst och engagerar ett stort antal personer och ämnesområden inom Länsstyrelsen.

Den andra återkommande aktiviteten för uppföljning är den årliga rapporteringen till Miljömålsrådet, som består av bedömningar av måluppfyllelsen för samtliga regionala miljömål samt de nationella miljö kvalitetsmålen. Miljömålsbedömningarna 2009 utfördes med samma djupa förankring som tidigare år. I november samordnade miljömålshandläggarna möten med åtta tvärsektoriellt sammansatta grupper med handläggare och chefer från Länsstyrelsens olika funktioner för att göra 2009 års bedömningar av miljömålen. Även i år var Skogsstyrelsen aktivt deltagande i bedömningsarbetet, genom att delta i gruppen som följde upp och bedömde Levande skogar. Varje regionalt delmål analyserades med hjälp av tillgänglig data och regionalt nedbrutna indikatorer, samt med stöd av medverkande sakområdeskompetens. Bedömningarna publicerades på Miljömålsportalen i december 2009 och har också sammanställts i rapportform som publiceras på Länsstyrelsens hemsida. Förutom att ange en bedömning med de etablerade "smilisarna" har grupperna också angett trendpilar för respektive mål, vilket anger förväntad utveckling för tillståndet i miljön. Arbetet med bedömningar av miljömål är en intensiv och ganska resurskrävande aktivitet under hösten, men arbetet är kunskaphöjande för alla delaktiga personer, inte minst miljömålshandläggarna. Det ger inte bara en nyttig uppföljning av miljömålsarbetet utan dessutom identifieras utvecklingsbehov och det främjar tvärsektoriellt arbete och dialog mellan olika funktioner.

¹³ Regionalt uppföljningssystem för nationella miljömål

Den tredje återkommande aktiviteten för uppföljning är åtgärdsuppföljning av Länsstyrelsens interna åtgärdsprogram. Samtidigt som regionala miljömål reviderades år 2006 så utarbetades ett övergripande åtgärdsprogram för länet. Åtgärdsprogrammet innehåller s.k. länsgemensamma åtgärder, vilka berör flera olika slags aktörer i länet och som flera aktörer med fördel samverkar kring. Detta övergripande åtgärdsprogram är inte tillräckligt detaljerat för varje aktör att direkt applicera på sin verksamhet, utan utgör endast exempel på åtgärder som kan leda till måluppfyllelse för de regionala miljömålen. De länsgemensamma åtgärderna kan inte ersätta de åtgärdsprogram som varje enskild aktör bör upprätta, vilket föranlett att Länsstyrelsen årligen upprättar ett åtgärdsprogram för den egna verksamhetens miljömålsinriktade åtgärder. Åtgärdsprogrammet utformas som en bilaga till ordinarie verksamhetsplanering och kallas därför för "miljömåls-VP:n". Uppföljningen av åtgärdsprogrammet visar att av sammanlagt 101 stycken åtgärder så är 43 procent utförda som planerat, 36 procent är delvis utförda och 22 procent är inte utförda. Ett nytt åtgärdsprogram har med samma upplägg upprättats för år 2010.

Utöver dessa tre återkommande aktiviteter inom uppföljning så har ett projekt som startades år 2008 fortsatt under år 2009, med syfte att utveckla indikatorer för de s.k. länsegna regionala miljömålen. De länsegna målen har ingen direkt motsvarighet i de nationella delmålen och kan i många fall inte följas upp genom det indikatorsystem som administreras på nationell nivå. Projektet engagerar många personer inom Länsstyrelsen, men även samverkan med och inspel från andra aktörer i länet. De länsegna indikatorerna ska enligt uppgift kunna publiceras på den nationella Miljömålsportalen under år 2010.

Dessutom har en av länets miljömålshandläggare sedan flera år det nationella uppdraget som informatör i länsstyrelsernas samverkansorgan för miljömålsuppföljning, RUS. Detta uppdrag ger löpande och fördjupade kunskaper om indikatorutveckling och regionalt miljömålsarbete, men är också en värdefull informationskälla till aktuellt miljöarbete på nationell och internationell nivå. Utöver samordning av RUS regelbundna informationsaktiviteter ingår också deltagande i arrangörsgruppen för de nationella Miljömålsdagarna, vilka år 2009 hölls i Karlstad, samt att arrangera det årliga RUS-mötet för samtliga länsstyrelser miljöhandläggare.

1. Insatser och resultat när det gäller att samordna miljömålsarbetet, inklusive arbetet med naturvård, fiskevård, kulturmiljövård, friluftsliv och natur- och kulturturism, det regionala utvecklingsarbetet, regionala landskaps-strategier och med arbetet för energiomställning,

Samarbetet mellan naturvård, kulturmiljö och regional utveckling utvecklas allt mer. Under 2009 har ett samarbetsprojekt kring förutsättningarna för hur natur- och kulturmiljövården kan bidra till en hållbar regional tillväxt (i området Vålådalen-Sylarna) drivits, med kopplingar till miljömålen.

I arbetet med informationsskytning i naturskyddade områden samt vid revidering av skötselplaner för naturreservat har samarbetet mellan natur- och kulturmiljövård förstärkts, båda verksamheterna har tydliga kopplingar till miljömålen.

Arbetet inom Vålådalsprojektet bygger till stor del på den 2007 antagna strategin för utveckling av hållbar natur- och kulturturism i Jämtlands län, samt på den regionala utvecklingsstrategin för länet, det regionala tillväxtprogrammet för perioden 2009-2013 och strategin för kulturarvsverksamheten i länet för perioden 2008-2012. I samtliga styrande dokument finns tydliga kopplingar till miljömålen.

Länsstyrelsens insatser inom naturvård och kulturmiljö/kulturturism utvecklas allt mera och samordnas också i stor utsträckning med miljömålsarbetet, friluftsliv och fiskevård. Bland annat ser man tillsammans över frågor kring restaureringar där fler än en funktion berörs och letar samförstånds lösningar. Under året har bl.a. skyltar med information kring kulturhistoria och fiskevårdsåtgärder tillkommit i Kvitsleströmmen (Indalsälven). Arbetet bygger på samförstånds lösningar mellan funktionerna för kulturmiljö och fiske vad gäller restaureringar.

För att förbättra kunskapsunderlaget för miljömålsarbetet har Länsstyrelsen under året medverkat till projekt som inventerar kulturlämningar i främst fjäll- och skogsområden. Projekten har utförts av och i samverkan med bland annat Skogsstyrelsen och Gaaltje.

Länsstyrelsen har under år 2009 både reviderat den regionala utvecklingsstrategin för länet och utarbetat ett nytt regionalt tillväxtprogram för perioden 2009-2013. I bägge dessa styrande dokument finns tydliga kopplingar till miljömålen.

Den regionala utvecklingsstrategin har reviderats under år 2009. I samband med revideringen tillfördes ett helt nytt avsnitt om energi och klimat till strategin. Detta avsnitt är avstämt mot gällande regionala miljömål och behandlar bland annat hur de nya energimålen ska kunna uppnås utan att komma i konflikt med vissa av de gällande regionala miljömålen. Den regionala utvecklingsstrategin ligger till grund för olika program och åtgärdsområden, bland annat det nya regionala tillväxtprogrammet för Jämtlands län som fastställdes i mars 2009. Ett av de generella urvalskriterierna i det nya tillväxtprogrammet är; "Positiv påverkan på utvecklingen mot regionens gällande miljömål". Den reviderade regionala utvecklingsstrategin har också utgjort underlag för kommunernas arbete med översiktsplanering för vindkraft i länet. Vidare har den regionala utvecklingsstrategin legat till grund för arbetet med åtgärdsplaneringen för transportinfrastruktur för perioden 2010- 2021.

Länsstyrelsen har under 2009 påbörjat det direkta arbetet med regionala landskapsstrategier genom att delta i Naturvårdsverkets seminarium den 23 september 2009, där ett utkast till "Handledning för länsstyrelsernas arbete med bevarande, restaurering och hållbart nyttjande av naturresurser i landskapet" presenterades och diskuterades. Den slutliga versionen av Naturvårdsverkets handledning, i vilken arbetet ska ha sin utgångspunkt, har emellertid inte kommit Länsstyrelsen tillhanda under 2009. Länsstyrelsen tillämpar dock redan den metod som presenteras i utkastet till handledning på det pågående, och ovan beskrivna utvecklingsarbetet i "Vålådalsprojektet" som syftar till att integrera intressen för naturvård, kulturmiljövård, rörligt friluftsliv, rennäring och besöksnäring för att generera långsiktigt hållbar regional tillväxt i Vålådalen/Sylarna-området.

En nära samverkan har inletts mellan samordningsuppdragen regionala miljömål, klimatanpassning och energiomställning med avsikt att genomföra gemensamma regionala insatser inom energi- och klimat. De regionala miljömålen utgör de övergripande målen för den Energi- och klimatstrategi för Jämtlands län som antogs sommaren 2009.

Samarbetet mellan naturvård, fiskevård och kulturmiljö utvecklas allt mera. Bland annat ser man tillsammans över frågor kring restaureringar där fler än en funktion berörs och letar samförstånds lösningar. Ett särskilt samverkansprojekt mellan fiske/kulturmiljö gällande informationsinsatser vid Kvitsleströmmarna (Indalsälven) har genomförts.

Länsstyrelsen har haft löpande kontakter med Skogsstyrelsen och skogsnäringen om hänsyn till vatten/vattendrag inom skogsbruket. Länsstyrelsen medverkar också i en särskild referensgrupp där Skogsstyrelsen är sammankallande.

2. Samordning mellan miljömålsarbete, tillsynsarbete och miljöövervakning.

Under hösten 2009 har miljöövervakningen och miljöskydd medverkat vid bedömningen av miljömålsuppfyllelse för regionala miljömål (rapportering till Miljömålsrådet 30 november) samt levererat data till och deltagit i utvecklingen av miljömålsindikatorer. Under året har utvecklingen av samarbetet mellan miljöövervakning och miljömål fortsatt. Bland annat har en gemensam beskrivning av miljötillståndet i länet i rapportform diskuterats. Vidare kommer rutiner och arbetsformer samt för samarbete och utbyte av miljödata mellan miljöövervakning och miljömålsuppföljning att förbättras.

För att realisera den europeiska vattenpolitiken har kunskapsinsamling för kartläggningen och analys för klassificering av statusen på olika vattenförekomster, yt- och grundvatten, med självklarhet inneburit en ökad samordning mellan miljötillsynen och miljöövervakningen. Här kan som exempel nämnas kunskapssamordning angående miljögifter, försurning, vandringshinder, vattenuttag m.m. Även tillsynsvägläggande insatser för det operativa miljöbalksarbetet har samordnats.

Samordnade undersöknings- och informationsinsatser har också skett till exempel undersökning av eventuell kadmium- och dioxinförekomst i lokalproducerade livsmedel. Resultatet av undersökningen visade på mycket låga dioxin och kadmiumnivåer. Anledningen till att projektet genomfördes är att odlingsmark i länets centrala delar innehåller naturligt höga kadmiumhalter och undersökningar skulle visa om risk finns för förhöjda halter i exempelvis rotfrukter. (Rapport 2009:2 och Rapport 2009:3).

Informationsprojekt om att avgifta avloppet är en utveckling av tidigare utförda screeningundersökningar av miljögifter och läkemedelsrester i slam och avlopp. Syftet med detta projekt är att sprida kunskap om vad som inte ska hamna i avloppet. Målgruppen för informationen är allmänheten och olika verksamhetsutövare.

3. Väsentliga insatser rörande minskade risker vid användning av bekämpningsmedel inom jordbruks- och trädgårdsnäringen, minskade växtnäringens förluster, bevarande av biologisk mångfald och för utveckling av ekologisk produktion.

Fram till och med år 2012 driver Länsstyrelsen projektet "Rikare odlingslandskap" med målsättning att genom kompetensutveckling bidra till att bevara åker-, ängs- och betesmarker och dess karaktäristiska kulturmiljöer samt att stimulera till ett resurshushållande producerande jordbruk. Projektet har en tydlig inriktning mot att bibehålla den biologiska och kulturella mångfalden i odlingslandskapet, men innehåller också moment för att utveckla ekologisk produktion och för att minska växtnäringens förluster.

49. Länsstyrelsernas arbete med skydd och skötsel av värdefulla naturområden och hotade arter ska bedrivas så att biologisk mångfald bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt. Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser inom området.

Länsstyrelserna ska särskilt redovisa

- insatser i naturvårdsarbetet när det gäller stärkt dialog med medborgarna och ökad lokal delaktighet i skydd och skötsel av naturvärden, samt
- hur arbetet fortlöper med genomförandet av länsvisa strategier med utgångspunkt i den nationella strategin för formellt skydd av skog.

Insatser i naturvårdsarbetet när det gäller stärkt dialog med medborgarna och ökad lokal delaktighet i skydd och skötsel av naturvärden,

För att tidigt informera om bevarandefrågor har Länsstyrelsen markägarmöten när flera markägare berörs av reservatsbildning eller revidering av skötselplaner inom befintliga reservat. Representeranter för kommuner, föreningar m.fl. har också bjudits in då reservaten berört betydande allmänna intressen. Ett flertal medarbetare har deltagit i naturvårdsverkets utbildning ”dialog med naturvärden”.

Skydd av hotade arter

Ett nationellt åtgärdsprogram för bevarande av flodkräfta har utarbetats av Fiskeriverkets Sötvattenslaboratorium. Ett regionalt åtgärdsprogram kommer att tas fram i samverkan med Västernorrlands län och inledande länsövergripande inventeringsprovfisken har genomförts. Vid provfiske i den kräftpestförklarade delen av Indalsälven fångades inga kräftor varför fortsatta uppföljningar i och utanför kräftpestområdet kommer att krävas. Vid provfisken i Ströms Vattudal har bestånd av Signalkräfta påträffats och exemplar lämnats för analys till Statens Veterinärmedicinska Laboratorium. Ett nytt tidigare okänt bestånd av Flodkräfta har påträffats vid provfiske i Ammerån.

Arbetet med genomförandet av länsvisa strategier med utgångspunkt i den nationella strategin för formellt skydd av skog

Länsstyrelsen har under 2008 och 2009 arbetat med kvalitetssäkringar av områden som klassats som skyddsvärda vid extra inventeringar som utförts under 2007 och 2008. De värdekärnor som utpekades 2008 har kvalitetssäkrats under 2009 vilket inneburit att ca 3 600 ha bedömts som intressanta för reservatsbildning. De nya inventeringsresultaten kan komma att påverka de trakter som är utpekade i den regionala strategin med vissa justeringar som följd.

Ett nytt naturreservat, Stormyrhögen, har bildats under 2009. Orsaken till att endast ett reservat bildats är att ordinarie reservatshandläggare varit upptagna med kvalitetssäkring av de nya inventeringsobjekten. Reservatsprocesserna bromsas dessutom av att ersättningsmark inte kan erbjudas till skogsbolagen.

Följande överenskommelser för skydd av skog har genomförts under 2009	
Områden	Summa tkr
Revaberget	370
Stein	1 855
Villflon	5 875
Blekbäcken-Stensundet	8 200
Tunsved	350
Storflon-Andersflon	470
Fiskhusberget	4 885
Kattögeltjärn Villflon	2 200
Tvärån-Piktjärn	3 650
Ygeltjärn Österåsen	2 000
Märatjärnsberget	2 500
Summa	32 355

Totalt har köp/intrång under året genomförts för hela eller delar av elva reservatsområden.

50. Länsstyrelserna ska senast den 31 december 2011 ha genomfört arbetet med kompetenshöjande åtgärder för länsstyrelsernas hantering av rovdjursfrågor beträffande varg, järv, björn, lo och kungsörn. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som genomförts.

Under januari till oktober 2009 har en tjänsteman varit uthyrd till Naturvårdsverket, viltförvaltningsfunktionen, för att arbeta med den nya rovdjurspolitiken. Berörd tjänsteman är från och med 2010 sakansvarig för vilt- och rovdjursfrågor inom Länsstyrelsen, vilket har gett Länsstyrelsen ovärderlig nytta vid införandet av den nya regionaliserade rovdjursförvaltningen.

Naturbevakare och handläggare som arbetar med rovdjursinventering och förvaltning har deltagit i Naturvårdsverkets "Dialogkurser". Detta har ökat kompetensen i arbetet med kontakter med allmänheten, samebyar och intresseorganisationer samt vid tillsyn av illegal jakt på stora rovdjur.

I samarbete med en konsult med kompetens inom det beteende- och psykosociala området har ett arbete genomförts med syfte att utveckla samarbetet inom rovdjursförvaltningen. Den första delen av arbetet är genomförd och Länsstyrelsen överväger om och i så fall hur en fortsättning av arbetet ska genomföras.

Den Regionala rovdjursgruppen i Jämtlands län har under två dagar träffat motsvarande grupp i Västerbottens län. Syftet var att utveckla samarbetet mellan länen som har mycket likartade frågeställningar inom rovdjursförvaltningen, främst med tanke på rovdjursproblematiken inom rennäringen.

Utöver detta har viss lokal och löpande kompetensutveckling skett av naturbevakare som arbetar med rovdjursfrågor.

51. Länsstyrelserna ska senast den 31 december 2014 ha avslutat översynen av det utvidgade strandskyddet inom respektive län. Länsstyrelserna ska redovisa sitt arbete med översynen.

Länsstyrelsen har upprättat ett arbetsprogram för hantering av de nya reglerna kring strandskyddet. Under 2009 har fokus legat på information om de nya lagreglerna internt inom myndigheten samt externt till kommuner, lantmäterimyndigheter och allmänheten. Särskilt har fokuserats på vilket stöd kommunerna behöver för att peka ut strandnära utvecklingsområden. En tvärsektoriell arbetsgrupp har bildats för strandskyddsfrågor där rutiner har upprättats och kommunens respektive Länsstyrelsens roller har klarlagts vid dispensgivning samt vid beslut om undantag från strandskyddet i planer. Mallar för beslut, checklistor, handläggningsordning och rutiner för tvärsektoriell granskning och grunder för överprövning har tagits fram.

I samband med diskussioner om kommunernas utpekanden av landsbygdsutvecklingsområden har en projektansökan skickats in till Boverket. Projektet Översiktplanens strategiska roll för landsbygdsutveckling är ett samverkansprojekt mellan tre län och några kommuner i respektive län under 2010. Syftet är att utifrån befintliga regionala utvecklingsstrategier, landsbygdsprogram, servicestrategier och övrigt planeringsunderlag ta fram en strategisk handlings- och åtgärdsplan för landsbygdsutveckling i det pågående översiktsplanarbetet. I samband med utpekandet av möjliga landsbygdsutvecklingsområden kommer även översyn av det utvidgade strandskyddet i länet att genomföras. Som underlag för utvidgning av strandskyddet har länsstyrelserna under året fått tillgång till den nationella Artportalen som visar inventeringar och förekomst av skyddsvärda växter och djur.

Lantbruk och landsbygd

Under 2009 har genomförandestrategin för Landsbygdsprogrammet i Jämtlands län revideras med anledning av de sju utmaningar som tillförts programmet. Revideringen genomfördes dels som mindre processer internt, dels i process med partnerskapet kopplat till länets genomförandestrategi. Ett förslag till reviderad genomförandestrategi överlämnades till Jordbruksverket (SJV) den 15 december 2009.

Länsstyrelsen har tagit initiativ till att föra samman aktörer i länet som arbetar med utveckling av mathantverk. Flera möten har genomförts i olika grupperingar och ett resultat av detta arbete är att besöksnäringen och den hantverksmässiga livsmedelsförädlingen samverkar mera för att förstärka de olika näringarna.

Länsstyrelsen har bistått halvtidsutvärderaren av Sveriges Landsbygdsprogram genom att kontinuerligt överlämna samtliga beslut och dess handlingar till utredningen.

Den särskilda rapporteringen kring Landsbygdsprogrammets genomförande kommer att ske senare enligt SJV:s anvisningar.

Areal- och djurbaserade stöd

Under 2009 hanterade Länsstyrelsen 2 252 SAM-ansökningar. Från en hög nivå med gårdsstöddagare 2005 har antalet minskat för varje år. Under 2009 var det en ökning av antalet ansökningar med 3 procent mot föregående år. 2009 fick 2 184 företag gårdsstöd beviljat i länet. Av landsbygdsprogrammets miljöersättningar och kompensationsstöd går den största ersättningen till stöden Kompensationsstöd (åtgärd 211 och 212), Vallodling och Betesmarker och slåtterängar

(del av åtgärd 214). Det är också dessa stöd som har flest ansökningar. Ekologisk produktion har haft stor omfattning i länet tack vare gynnsamma produktionsförutsättningar och fördelaktig produktionsinriktning. Anslutning till ersättning för Ekologisk produktion var under tidigare stödperiod mycket hög i länet. Sedan nya stödregler infördes 2007 har såväl mark som ingår i stödet som antal stödsökande kraftigt minskat. De stödsökande som finns kvar har större enheter. De nya ersättningarna har gynnat anslutningen till olika kontrollorgan som SMAK och KRAV för att få hela ersättningen istället för 50 procent.

Trots ökad arbetsbelastning p.g.a. höjda kontrollfrekvenser, blockinventering av mark, kunde handläggningen av SAM-stöden genomföras effektivt. Delar av arbetet med ersättningarna har fått prioriteras om för att klara av en hög utbetalningsprocent. Det resulterade i att 99,9 procent av miljö och regionala besluten utbetalades redan i första utbetalningsomgången. Motsvarande för Gårdsstöd var 97 procent på grund av att jordbruksverket inte var klara med handläggningen av stödrätterna

Projekt- och Företagsstöd

Länsstyrelsen har sedan 2007 beviljat projekt- och företagsstöd i Landsbygdsprogrammet. Under 2009 har beslut tagits i 75 företagsstödsärenden och i tio projektstödsärenden. Den absoluta tyngdpunkten i ärendebalansen för företagsstöden ligger på åtgärden Modernisering av jordbruksföretag. Antalet ansökningar har inom åtgärden halverats sedan starten 2007 då 60 stöd beviljades till 2009 års nivå på 30 ärenden. Investeringarna inom åtgärden har blivit större sett både till investeringskostnad och till produktionsenhetens storlek, samtidigt som åtgärden har betydligt lägre budget än tidigare programperiod. Länsstyrelsen har mött denna problematik med att införa differentierade procentsatser. I generella termer kan sägas att inget investeringsstöd inom denna åtgärd i normalfallet överstiger 30 procent.

I programmets inledning kom få ansökningar in för åtgärder inom insatser för Utvald miljö. Under våren 2009 gjordes ett informationsblad som skickades ut i samband med information om SAM-ansökan. Detta resulterade i en väsentlig ökning i antalet ansökningar. Främst har efterfrågan handlat om insatser för restaurering av överloppsbyggnader. Antalet beslutade ärenden har ökat från 53 (2008) till 94 (2009).

Under 2009 har länets leaderområden kommit igång med projektarbetet vilket har betytt 40 beslutade projekt. Länet omfattas av sex områden varav Länsstyrelsen har ansvar för fyra. Detta arbete håller på att startas upp och nya rutiner och arbetssätt kommer till för att hantera det nya beslutsförfarandet där områdenas LAG-grupper fattar ett beslut om stöd till projekten som sedan Länsstyrelsen formellt fastställer. Ett fåtal leaderprojekt har rekvirerat pengar under året. Arbetet med att granska leaderrekvisitioner kommer att öka markant kommande år.

63A. Länsstyrelserna har för budgetåret 2009 tilldelats 98 miljoner kronor s.k. TA-medel (technical assistance) från landsbygdsprogrammet. Länsstyrelserna ska under 2009 öka effektiviteten i genomförandet av programmet. Särskild fokus ska ligga på att minska handläggningstiderna och arbete kopplat till den nya definitionen av stödberättigande betesmark. Länsstyrelserna ska redovisa följande:

1. Kommentera de uppgifter om handläggningstider som Jordbruksverket tillhandahåller. 2. Redovisa vilka särskilda insatser länsstyrelsen vidtagit för att minska handläggningstiderna för ansökningar om beslut om stöd och ansökningar om utbetalningar. I redovisningen ska ingå insatser riktade mot programmets målgrupp i syfte att förebygga fel och behov av kompletteringar till ansökningarna. Redovisningen ska avgränsas till programmets axel 1, 3 och 4 (Leader) samt Utvald Miljö (axel 2). 3. Redovisa vilka åtgärder som har låg anslutning i länet, översiktligt analysera orsakerna till detta samt redovisa vilka särskilda insatser länsstyrelsen vidtagit under 2009 för att öka anslutningen till dessa åtgärder för att besluten och utbetalningarna kopplade till programmet ska vara i fas och att de relevanta resultatmål och omfattningsmål som finns fastställda i programmet är uppnådda vid utgången av 2009.
4. Redovisa hur länsstyrelsen arbetat för att förenkla och effektivisera arbetet med landsbygdsprogrammet, både för programmets målgrupp och för myndigheter. I redovisningen ska ingå hur länsstyrelsen arbetat för att utveckla samarbetsformer med andra länsstyrelser t.ex. avseende Leader (axel 4) och hantering av ansökningar vars verksamhet omfattar delar av andra län. I redovisningen ska ingå hur länsstyrelsen har samarbetat med de s.k. LAG-grupperna för att förenkla och effektivisera arbetet med Leader (axel 4).
5. Redovisa hur länsstyrelsen i programmets genomförande beaktat möjligheten att utnyttja programmet för att motverka de negativa effekterna av konjunkturedgången.
6. Redovisa hur länsstyrelsen arbetat för att dels höja kvaliteten i åtagandeplaner vid revidering av dessa som en följd av de ändrade definitionerna av ersättningsberättigande betesmarker och slätterängar, dels säkerställa en korrekt klassificering av markerna.
7. Redovisa antalet åtagandeplaner inom miljöersättningarna som har upprättats respektive reviderats under 2009 samt en uppskattning av hur många av dessa som har upprättats respektive reviderats till följd av de ändrade definitionerna av ersättningsberättigande betesmarker och slätterängar.
8. Redovisa omfattningen av de arealer betesmarker respektive slätterängar som har erhållit en annan klassificering än tidigare eller som har tagits bort, i samband med upprättande eller revideringar av åtagandeplaner inom miljöersättningarna under 2009.

1. Länsstyrelsen har av Jordbruksverket erhållit en sammanställning av handläggningstider avseende projekt- och företagsstöden. Listan tydliggör på ett överskådligt sätt ett behov av att minska de allra längsta handläggningstiderna. Ärenden av mer komplex natur där stora investeringar ingår har en tendens att dra ut på tiden då det är många tillstånd och andra faktorer som skall vara klara innan beslut fattas. Länsstyrelsen saknar ett riktvärde på hur lång tid som bedöms som realistiskt för olika typer av stödärenden. Av sammanställningen framgår inte när ett ärende är komplett för beslut, vilket vore önskvärt. Med en uppdelning av handläggningstiden dels i *inkommen ansökan till komplett ansökan* och dels i *komplett ansökan till beslut* skulle en analys möjliggöras av vilken fas som utgör största delen av den totala handläggningstiden. Därefter skulle effektivt åtgärder kunna sättas in för att reducera handläggningstiden.

2. Länsstyrelsen arbetar intensivt med att minska handläggningstider. Inom Axel 1 och 3 är handläggningstider relativt långa och ambitionen är att de ska minska betydligt. I bekräftelsebrevet till sökande anges numera ett senaste datum för komplettering av ärendet. Tyvärr tar det ibland

mycket lång tid att få in nödvändig dokumentation från sökande för att beslut skall kunna fattas. Handläggare informerar sökande i tidigt skede om de handlingar som krävs för att ett ärende skall kunna gå till beslut. Inom Utvald Miljö har handläggningstider minskat ordentligt genom en omorganisering bland handläggarnas arbetsuppgifter.

För insatser inom Leader är första 2009 som det finns möjlighet att titta på de faktiska handläggningstiderna. Då det är mycket avhängigt hur arbetet hos LAG¹⁴ - och verksamhetskontoren fungerar är det av största vikt att deras arbete har ett effektivt flöde innan det kommer till Länsstyrelsen för det formella beslutet. Länsstyrelsen kommer att fortsätta analysera Leaders handläggningstider för att säkerställa att dessa ärenden inte tar för lång tid.

Inom samtliga axlar går det att ytterligare minska handläggningstider och arbetet med detta kommer att fortsätta med samma intensitet som under det gångna året.

3. Åtgärder för samarbete inom gröna näringar, infrastruktur och grundläggande service på landsbygden har haft låg anslutning i länet. De förfrågningar om stöd som kommer in passar oftast inte in i programmet eller så finns det andra stöd att söka som t.ex. Stöd till kommersiell service som istället för Grundläggande service.

Inom axel 3 är åtgärden diversifiering den åtgärd som behöver störst insats för att öka på anslutningen. Länsstyrelsen har genomfört ett antal informationsträffar för att öka kunskapen om programmets möjligheter. Resultatet av detta förväntas under kommande år när konjunkturläget vänder. När det gäller åtgärder för att få beslut och utbetalningar i fas har fokus legat på att påminna stödmottagare genom brev. En broschyr som ska förenkla och förklara vad som skall finnas med i en rekvisition är under bearbetning och ska vara klar under första kvartalet 2010.

4. Länsstyrelsen har deltagit i flertalet olika informationsträffar för att sprida information om Landsbygdsprogrammet. Det har handlat både om träffar med företagare och med andra myndigheter. Ett exempel är en länsturné tillsammans med Skogsstyrelsen för att möta företagare i den målgruppen.

Under 2009 har länets leadergrupper kommit igång med arbetet. Länsstyrelsen har haft tät kontakt med leadergrupperna under uppstartfasen och efter starten har fokus legat på att stötta verksamhetskontoren med information om regler, rutiner och mycket annat.

Sett ur ett internt perspektiv har Länsstyrelsen Jämtlands län sedan programperiodens start operativt arbetat för att integrera de olika företagsstödsformerna (Jordbruksfonden, Regionala utvecklingsfonden) för att effektivisera, bibehålla och höja kompetensen och kontinuiteten i handläggningsprocesserna. Länsstyrelsen Jämtlands län och Västernorrlands län har ett nära och tätt samarbete där Västernorrland är samverkanslän. Länen arrangerar inom området för Landsbygdsprogrammet återkommande möten. Dessutom har länen arrangerat Leaderkonferenser för de båda länens leaderområden. De fyra nordligaste länen har även de ett årligt möte där frågeställningar av generell och specifik karaktär behandlas. I dagsläget har det företrädelsevis varit handläggare för det regionalpolitiska anslaget som varit representerade vid dessa möten av de tre övriga länen, men ambitionen är även här att lyfta in samtliga företagsstöd.

5. Med anledning av konjunkturläget har Länsstyrelsen valt att införa ”+5 %” på de beslut som beviljats det senaste året inom investeringsåtgärderna inom axel 1. Syftet har varit att stimulera att de planerade investeringarna kommer till stånd och att de inte skjuts på framtiden. Även inom åtgärder för kompetensutveckling ser Länsstyrelsen möjlighet att stötta företagare i svåra tider.

¹⁴ Lokala AktionsGrupper

6. Länsstyrelsen har under en tvåårsperiod arbetat med att höja kvalitén i åtagandeplanerna genom att alltid besöka de ansökta arealerna i fält. Länsstyrelsen har även haft ett samarbete med den person som arbetar med åtagandeplanerna och fältkontrollanten för att få en samstämmighet. Det är väldigt olyckligt när brukaren får en uppfattning att de som gör åtagandeplaner och de som gör kontroller har olika uppfattningar om hur markerna ska bedömas. Länsstyrelsen har märkt att åtagandeplanerna har blivit bättre och att det blir mindre missuppfattningar hos brukarna genom detta arbetssätt.

7. Länsstyrelsen har upprättat 29 åtagandeplaner varav 68 block. Inga åtagandeplaner har reviderats under 2009 till följd av en ny betesmarksdefinition. Länsstyrelsen har en handfull planer som kommer att följas upp under 2010 efter blockinventeringen där Länsstyrelsen fått indikationer på att planerna kan vara felaktiga.

8. Inga marker har fått en ny klassificering efter årets arbete med åtagandeplaner. De marker som endast godkändes för allmänna värden hade inte särskilda värden sedan tidigare.

Fiske

Det samlade fisket i länet har, sett över en längre tidsperiod, ökat stadigt. En tydlig avmattning har dock noterats de senaste åren. Problem med höga vattenflöden och sen isläggning, konkurrensen från övriga län med turistfiskesatsningar, och ett dyrare resande (bensinpriser mm) har medfört att andelen fisketurister med långa reseavstånd minskat. En högst preliminär prognos för 2009 visar på en viss återhämtning.

På fiskeområdet utgör fiskekortsstatistiken som insamlas årligen, sedan 1960, ett värdefullt uppföljningsinstrument som är styrande för prioriteringarna i arbetet med utveckling av turistfisket (se nedan). Återföring av resultat och analyser har under 2009 skett löpande vid fisketing i kommunerna och vid årsstämmor i fiskevårdsområden.

Vattenbruk

För fiskerinäringen har möjligheten till stöd för investeringar i vattenbruk och förädling varit en positiv utvecklingsfaktor även under 2009. Stödgivning via fiskefonden har möjliggjort vidareutveckling och rationaliseringar inom befintliga företag. Länsstyrelsens utvecklingsarbete på vattenbruksområdet är främst inriktat på att ta tillvara länets förutsättningar för odling av röding. Rödingproduktionen uppgick under 2009 till 325 ton, en marginell minskning jämfört med 2008. En stor potential för expansion av fiskodlingsverksamheten finns i länets stora regleringsmagasin.

Verksamheten vid Vattudalens Fisk AB, i Strömsunds kommun har startat och ett överklagande har lämnats in till Miljödomstolen över beslutet från MPD¹⁵ att halvera den ansökta mängden fisk. Företaget har i dagsläget sex anställda och planer finns på att bygga ett fiskslakteri under 2010. Vattenbrukssektorn utvecklas positivt och fler nyetableringar kommer under 2010.

En viktig faktor för vidareutveckling av vattenbruket i Norrlands inland är att avelsprogrammet för röding vid fiskeriförsöksstationen i Kälarne kan drivas vidare. Fiskeriverket har avvecklat sin del i verksamheten och en ny ägarkonstellation har bildats (Vattenbrukscentrum i Norr AB). Verksamheten är dock beroende av att antalet rödingodlingar ökar i länet.

¹⁵ Miljöprövningsdelegationen

Turistfiske

Arbetet med utveckling av turistfisket har fortsatt via ramprogrammet "Produktutveckling av fisketurism 2008-2010". Länsstyrelsens roll i projektet är inriktad på produktutveckling i de 63 medverkande fiskevårdsorganisationerna samt nätverksbyggande gentemot turistorganisationer och turistfiskeföretag. Samtliga länets kommuner medverkar i projektet. Beslut har fattats om totalt 2 969 tkr i stöd till turistfiskefrämjande åtgärder. Det totala antalet projekt uppgår till 129 st. Biotopvård, båtuthyrning, fiskutsättningar samt serviceåtgärder är exempel på åtgärder. I det nätverksbyggande arbetet har Länsstyrelsen bidragit med rådgivning, deltagit vid möten i kommunala fiskegrupper samt i debatter rörande det turistiska fisket i länet. Arbetet samordnas i en referensgrupp, där Länsstyrelsen, Jämtland-Härjedalen Turism, kommuner, fiskeentreprenörer och fiskevårdsområden är representerade. Under 2009 har tre referensgruppsmöten hållits. Under maj månad samlades samtliga intressenter i projektet för att under en dag diskutera projektets inriktning under projektiden, samt hur arbetet med "Drömfiske" ska organiseras och finansieras efter projektiden.

67. Länsstyrelserna ska redovisa hur de främjat och bidragit till den nationella offentliga finansieringen av det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige 2007-2013.

Länsstyrelsen i Jämtland har inte främjat och bidragit till den nationella offentliga finansieringen av den anledningen att de ansökningar som inlämnats varit helt medfinansierade av egna medel från sökande företag.

68. Länsstyrelserna ska redovisa hur de bidragit till arbetet med omprövning av vattendomar.

Under året har Länsstyrelsen träffat representanter för Kammarkollegiet, Fiskeriverket och berörda fiskevårdsorganisationer vid Storboströmmen och Håckrenströmmen för att påskynda omprövningsprocessen i berörda objekt. Diskussioner fördes också om de objekt som tidigare (1994) inlämnats till Kammarkollegiet för omprövning men som ännu inte inlämnats som ärenden till domstol.

Social omvårdnad

Verksamheten inom Social omvårdnad har präglats av personalavgångar med anledning av och förberedelser inför organisationsförändringen vid årets slut då den sociala tillsynen övergick till Socialstyrelsen. Ett flertal planerade aktiviteter har inte kunnat genomföras. Det gäller huvudsakligen inom individ och familjeomsorgs- och funktionsnedsättningsområdet.

Länsstyrelsen har endast delvis kunnat genomföra tillsyn utifrån de särskilda uppdragen om förstärkt tillsyn inom missbruks- och barnområdet. Den förstärkta tillsynen inom området psykiska funktionsnedsättningar har genomförts genom att särskild resurs anställts under året. En omfattande rapportering av ej verkställda beslut med påföljande bedömningar av ansökan om särskild avgift, speciellt inom området funktionsnedsättning, har krävt stora resurser.

Prioriterade tillsynsområden/uppdrag under 2009 har varit psykiatritillsynen, kvinnofrids- tillsynen, samordnad tillsyn med Socialstyrelsens regionala tillsynsenhet och oanmäld verksamhetstillsyn inom äldreomsorgsområdet. Arbetet med icke verkställda beslut som till stor del prioriterar sig självt bedöms ha omfattat 0.75 procent av en tjänst. Det gäller även ansökningar om s.k. sär-

skild avgift där Länsstyrelsen tidigare uppmärksammats av justitiekanslern för att endast ha ansökt i ett fåtal fall.

Tydliga beslut med krav på åtgärdsplaner ger effekt. Kommunernas benägenhet att vidta åtgärder för att avhjälpa brister ökar. Åtgärderna genomförs snabbare. Verksamheten ställer med hjälp av Länsstyrelsens beslut ökade krav på kommunpolitikerna för att bristerna ska åtgärdas. Vad gäller icke verkställda beslut har ansökningarna om s.k. särskild avgift snabbat upp kommunernas åtgärder för verkställelse.

71. Länsstyrelserna ska redovisa

- i vilken omfattning tillsynen har samordnats med tillsynen av hälso och sjukvården under året samt
- insatser som genomförts för att tillsynen ska bli mer likvärdig över landet, t.ex. framtagande av bedömningskriterier.

Länsstyrelsen har genomfört gemensam tillsyn med Socialstyrelsens regionala tillsynsenhet inom äldreområdet. Gemensam planering inför tillsynen gjordes med Socialstyrelsens regionala tillsynsenhet och de fyra nordliga länen.

Psykiatritillsynen har genomförts med Socialstyrelsens regionala tillsynsenhet avseende samverkan mellan kommunal verksamhet och hälso- och sjukvården. Vårdplanering har tillsynats genom gemensam aktgranskning.

Missbruksuppdraget har granskat samverkan mellan den kommunala verksamheten och hälso- och sjukvården i samverkan med Socialstyrelsens regionala tillsynsenhet.

Bedömningskriterier har tagits fram gemensamt av länsstyrelserna och Socialstyrelsen inom områdena psykiatriuppdraget, kvinnofridstillsynen och äldreområdet.

72. Länsstyrelserna ska i den ordinarie tillsynsverksamheten uppmärksamma hur kommunerna efterlever socialtjänstlagens olika bestämmelser om samverkan med organisationer och/eller föreningar och redovisa gjorda insatser och iakttagelser.

Inom psykiatritillsynen har framkommit att samverkan i stort sett saknas. I kvinnofridstillsynen förekommer relativt god samverkan avseende individ- och familjeområdet och kvinnojourer. I övrigt har ingen tillsyn gjorts där frågorna lyfts.

73. Länsstyrelserna ska redovisa vilka bestämningsfaktorer för hälsan inom folkhälsopolitiken som man anser som särskilt viktiga samt även ange inom vilka områden och på vilka beslutsunderlag man genomfört hälsokonsekvensbedömningar (HKB).

Länsstyrelsen har inte tagit fram de bestämningsfaktorer som kan anses särskilt viktiga under 2009. Några hälsokonsekvensbedömningar har inte gjorts inom något verksamhetsområde.

75A. Länsstyrelserna ska fortsätta att utveckla den förstärkta tillsynen av den sociala barn- och ungdomsvården. Länsstyrelserna ska särskilt följa upp brister och missförhållanden i tidigare bedriven tillsyn och kontrollera vad som åtgärdats. Det gäller särskilt socialtjänstens arbete med att följa upp placeringar av barn i familjehem samt tillsynen av hem för vård eller boende (HVB) som tar emot barn och unga eller familjer. Uppdraget ska bedrivas i nära samarbete med Socialstyrelsen som ska överta uppdraget från och med den 1 januari 2010. Uppdraget finansieras via anslaget 6:2 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. utgiftsområde 9. Beviljade medel fördelas enligt bilaga 12 och rekvideras genom en skrivelse till regeringen (Socialdepartementet) senast den 1 september 2009. Medel som inte har förbrukats under 2009 för avsett ändamål ska återbetalas till regeringen (Socialdepartementet) senast den 1 mars 2010. Redovisning av hur rekviderade medel har använts ska rapporteras i årsredovisningen för 2009.

I det tidigare s.k. barnuppdraget begärdes åtgärdsplaner in. Planerna granskades och godkändes av Länsstyrelsen under 2008. Någon uppföljning har inte genomförts med anledning av den tidigare beskrivna personalsituationen.

Även avseende de hem för vård eller boende där brister uppdagades krävde Länsstyrelsen in åtgärdsplaner. Dessa gicks igenom med respektive hem vid besök under 2008. Någon uppföljning har inte genomförts med anledning av den tidigare beskrivna personalsituationen.

Jämställdhet

Funktionsansvariga inom relevanta verksamheter ska bidra till en kunskapsutveckling inom den egna funktionen/sakområdet. Nivån på arbetet har varierat vid Länsstyrelsens olika funktioner beroende på varierande grundkunskaper i jämställdhet. Det finns ett fortsatt behov av utbildningsinsatser om vad jämställdhetsintegrering i praktiken innebär i den egna verksamheten. Positivt är att de insatser som genomförts har utvecklats till konkreta och långsiktiga åtgärder.

Prioriteringar

All personal ska ha vetskap om jämställdhetspolitiken och verksamhetsutövare inom relevanta områden ska ha god kunskap om kopplingarna mellan jämställdhet och det egna verksamhetsområdet. Under 2009 har arbetet med Samhällsplanering och BOende, Kris och Beredskap och Projekt och företagsstöd prioriterats.

Insatser

- Samtliga funktionsansvariga har deltagit i halvdags utbildning på temat jämställdhet och mänskliga rättigheter. Utvalda funktioner, SaBo, Kris och Beredskap, Projekt och företagsstöd samt Kulturmiljö fortsatte under eftermiddagen med att konkretisera framtida jämställdhetsinsatser i resp. verksamhet.
- I samverkan mellan de sex norra länsstyrelserna har utbildning genomförts på temat Risker och sårbarhet inom Kris och beredskap.
- Jämställdhetsarbetet har utvecklats inom området samhällsplanering inom för programmet Trygga och säkra stadsmiljöer ur ett jämställdhetsperspektiv.
- Projekthandläggare vid Tillväxtverkets regionkontor Mellersta Norrland har tillsammans med Länsstyrelsens projekthandläggare genomfört en tredagars jämställdhetsutbildning i syfte att integrera jämställdhetsperspektiv i ansökningar.

Bedömning

Jämställdhetsintegreringen och dess styrning har under året förstärkts. Relativt många är nya som funktionsansvariga. Genom utbildning har medvetenheten om kvalitativ jämställdhet ökat. Program och strategier innehåller i hög grad könsuppdelad statistik. Förekomsten av analyser är mindre men ökar. Inom flera sakområden har arbetet växlats upp i konkreta insatser eller mer medvetna dokument. Även om mycket återstår att göra är utvecklingen positiv.

78. Länsstyrelserna ska redovisa vilka insatser som gjorts för att övergripande stödja viktiga aktörer i länet när det gäller jämställdhetsintegrering, samt omfattningen och resultatet av dessa insatser.

- Projekthandläggare vid Tillväxtverkets regionkontor Mellersta Norrland har tillsammans med Länsstyrelsens projekthandläggare genomfört en tredagars jämställdhetsutbildning i syfte att integrera jämställdhetsperspektiv i ansökningar.
- Projekthandläggare inom Interregprogrammet Sverige Norge har tillsammans med Länsstyrelsens projekthandläggare genomfört en tvådagars jämställdhetsutbildning i syfte att integrera jämställdhetsperspektiv i ansökningar.
- Länsstyrelsen har fört aktiva diskussioner med Östersunds kommun och ledningen för Samhällsplanering att vidareutveckla sitt arbete.

Integration

Länsstyrelsen har under året fortsatt att utveckla uppdraget att verka för samverkan i länet och att bygga vidare på den regionala plattformen i integrationsarbetet. Arbetet under året har präglats av de föreslagna förändringarna i mottagningssystemet. Bland annat har det inneburit att det förts en aktiv dialog med kommunerna i samband med tecknandet av nya överenskommelser om flyktingmottagning.

Länsstyrelsen har under 2009 framför allt fokuserat på:

- att vidareutveckla samverkan i integrationsarbetet tillsammans med aktörerna i länet
- tecknandet av nya överenskommelser om flyktingmottagning
- information och förberedelser med anledning av propositionen om nyanländas arbetsmarknadsetablering.

I det samverkansarbete som Länsstyrelsen leder har det initierats två nya projekt med stöd från flyktingfonden med syfte att utveckla introduktionsarbetet i länet. Samtliga kommuner har tecknat överenskommelser om flyktingmottagning och samtliga kommuner har också inom ramen för länssamverkan deltagit i arbetet med organiserad vidareflytt. Förberedelser inför förändringarna i mottagningssystemet har påbörjats tillsammans med kommunerna och Arbetsförmedlingen. Länsstyrelsen har också agerat i frågan om mottagning av ensamkommande asylsökande barn och flertalet kommuner har också påbörjat diskussioner om att teckna överenskommelser med Migrationsverket om ett sådant mottagande. Inom ramen för länssamverkan har man också arbetat med att ta fram ett verktyg för uppföljning av kommunernas introduktionsinsatser. Verktyget planeras att börja användas under 2010. Det regionala samverkansarbetet har under året blivit ett allt viktigare forum för länets arbete med integrationsfrågor.

79. Länsstyrelserna ska redovisa hur arbetet med att skapa god beredskap och kapacitet i länet för att ta emot skyddsbehövande som beviljats uppehållstillstånd har bedrivits. Redovisningen ska lämnas med en enhetlig struktur enligt bilaga 9.

Hinder för mottagande

a) bostadsbrist

Frågan om tillgång på bostäder för flyktingar, både på kort och längre sikt, har tagits upp i samband med Länsstyrelsens årliga arbete med Boverkets bostadsmarknadsenkät. Länsstyrelsen har i det arbetet haft en dialog med samtliga kommuner i länet angående detta.

Följande resultat redovisas för länet:

- I fem av åtta kommuner gör man bedömningen att det på ett års sikt är lätt eller ganska lätt att tillgodose behovet av bostäder för flyktingar. I två kommuner bedömer man möjligheterna som ganska svåra och i en kommun som mycket svåra. Framför allt är det brist på bostäder i centralorten som påverkar flyktingmottagandet. På tre års sikt ser bedömningarna likadana ut.

b) arbetsmarknadssituationen

I Jämtlands län, liksom i övriga landet, har lågkonjunkturen inneburit att det i förhållande till föregående år blivit svårare för nyanlända att komma ut i egen sysselsättning. Trots detta är det inte någon av kommunerna som angivit arbetsmarknadssituationen som ett hinder för mottagandet.

c) färre anvisade/placerade än beräknat

Under perioden 2007-2009 har andelen mottagna i Jämtland legat på ca 80 procent av antalet tillgängliga platser i överenskommelserna med Migrationsverket. Hur det ser ut i förhållande till antalet anvisade är svårt att ha en exakt uppfattning om eftersom det finns många exempel på att personer som blir anvisade en plats i länet i stället väljer att på egen hand bosätta sig på annan ort.

d) annan orsak

Jämtlands län, tillsammans med Gotland, är de enda län i Sverige där Migrationsverket inte finns representerat. Det här innebär att nyanlända inte får någon direkt koppling till länet i ett tidigt skede av sin vistelse i landet. Det är en av orsakerna till att länet har mycket få egenbosättare och inga anläggningsboende, förutom asylsökande ensamkommande barn. Det är med stor sannolikhet så att avsaknaden av representation från Migrationsverket i Jämtlands län påverkar antalet personer som accepterar eller väljer en placering i länet.

De väsentligaste insatserna från Länsstyrelsen för att främja beredskapen att ta emot skyddsbehövande som erhållit uppehållstillstånd (konferenser, besök i kommunerna etc.)

- Utveckling av nätverk

Länsstyrelsen har under året fortsatt att utveckla det nätverksbaserade arbetssätt man bedriver i länet. I nätverket ingår, förutom Länsstyrelsen, kommunerna, Kommunförbundet, Arbetsförmedlingen och Landstinget. Länsstyrelsen kallar till nätverksträffar en gång i månaden för att lyfta aktuella frågor. Nätverket har även initierat projekt och arrangerat kompetenshöjande insatser.

- Dialog med kommunerna

Länsstyrelsen har en kontinuerlig dialog med kommunerna om frågor rörande integration. I juni inbjöd landshövdingen till ett möte med länets politiker och verksamhetsansvariga för att diskutera mottagandet i länet. Länsstyrelsen har även besökt flertalet kommuner för diskussioner om bostäder, tecknande av överenskommelser och om mottagande av ensamkommande asylsökande barn.

- Stöd till genomförande av projekt

Länsstyrelsen har fattat beslut om att, via regionala utvecklingsmedel, stödja ytterligare två projekt för att utveckla mottagandet av nyanlända i länet.

Hur samverkan mellan myndigheter, kommuner och andra aktörer bedrivits och utvecklats för att genomföra introduktionsprogram som leder till snabbare arbetsmarknadsetablering*- Länssamverkan*

Länets offentliga aktörer har arbetat i ett projekt med en gemensam samordnare för att utveckla kapaciteten för mottagandet. Arbetet har haft sex olika fokusområden omfattande Sfi¹⁶, attityder och värderingar, uppföljning och statistik, marknadsföring, introduktionsperioden samt erfarenhetsutbyte. Syftet är bland annat att hitta former för ett mera enhetligt introduktionsarbete i länet för att åstadkomma en snabbare arbetsmarknadsetablering samt att locka fler att bosätta sig i länet. I projektet har man även arbetat med att utveckla arbetssätt och information kring organiserad vidareflytt.

- Kris- och trauma

Cirka 60 procent av de nyanlända som tas emot i Jämtlands län är kvotflyktingar vilket innebär att hälsoperspektivet har en mycket viktig roll i introduktionsarbetet. Kommunerna upplever att det finns ett glapp mellan kommunernas och landstinget insatser på detta område vilket i påverkar i vilken mån de nyanlända kan tillgodogöra sig introduktionsperioden. Kommunerna tillsammans med landstinget och Länsstyrelsen genomför därför ett treårigt projekt med stöd från Europeiska flyktingfonden för att starta upp ett kris- och traumacenter. Centret skall fungera som en länk mellan kommunernas mottagningsenheter och landstingets vård. Projektet pågår till mitten av 2011.

- Förberedelser med anledning av propositionen om nyanländas arbetsmarknadsetablering

Under året har Länsstyrelsen tillsammans med representanter för kommunerna och Arbetsförmedlingen arbetat med att informera om innehållet i, och konsekvenserna av, förslaget om nyanländas arbetsmarknadsetablering. I november arrangerade Länsstyrelsen tillsammans med Arbetsförmedlingen och kommunerna ett tvådagars seminarium där man diskuterade innehållet i förslaget och drog upp riktlinjer för hur man ska förbereda förändringarna i Jämtlands län.

Om nya angreppssätt eller metoder prövats för att öka engagemanget i länet för att ta emot och introducera nyanlända invandrare

Det finns i Jämtlands län ett intresse av att ta emot fler nyanlända än man gör idag. Länets utmaning är att bli tydligare med vad en introduktionsplats i länet kan innehålla för att nyanlända skall se Jämtlands län som ett alternativ för bosättning.

De projekt som genomförs i länet syftar alla till att höja kvalitén inom olika delar av introduktionsprocessen. Effekten av en väl fungerande introduktion kommer förhoppningsvis att bli ett ökat intresse både för nyanlända att bosätta sig i länet och för kommunerna att öka sitt mottagande. De metoder och angreppssätt som används är med största sannolikhet inte nya för landet men de är nya i Jämtlands läns sätt att gemensamt arbeta med frågan.

En särskild redovisning om barns situation i mottagandet och introduktionen.

Länsstyrelsen har i en förfrågan till samtliga kommuner bett om en redogörelse för arbetet med barnens introduktion. Fem av åtta kommuner har besvarat förfrågan. Kommunerna har en individuell introduktionsplan för barnen men det finns utrymme för utveckling av denna. Några av de utvecklingsområden som kommunerna pekar på gäller modersmålsundervisningen, samverkan

¹⁶ Svenska för invandrare

med föreningslivet samt samverkansformerna mellan barnomsorg, skola, integrationsansvariga och föräldrar. Under året har frågan om barnens situation i mottagandet aktualiserats inom läns-samverkansprojektet. Detta har lett till att sex av länets kommuner, med Länsstyrelsen som med-finansiär, har ansökt hos Europeiska flyktingfonden om ett treårigt projekt för att utveckla arbetet med barnens introduktion. Projektet har blivit godkänt och kommer att starta i början av 2010.

Övrig rapportering

82. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att genomföra myndighetens antidiskrimineringsstrategi och hur den nya diskrimineringslagen (2008:567) har beaktats i detta arbete. Vid behov ska länsstyrelserna samråda med Diskrimineringsombudsmannen under genomförandet av strategin.

Länsstyrelsen har genomfört en personalkartläggning med utgångspunkt i diskriminerings-grunderna kön, etnicitet, och trosuppfattning. En likabehandlingsplan har därefter upprättats.

Inom diskrimineringsgrunden funktionshinder har Länsstyrelsen fokuserat på tillgänglighets-aspekter genom arbetet med rullstolsanpassade naturskyddsområden.

Länsstyrelsen har haft en aktiv samverkan med Polismyndigheten i syfte att motverka mäns våld mot kvinnor. Trafficking och hedersrelaterat våld är ett exempel på ett förtryck som orsakas av ett samspel av olika faktorer som kön, klass och etnicitet.

83. Länsstyrelserna ska inom området mänskliga rättigheter kortfattat och översiktligt redovisa de viktigaste prioriteringarna och insatserna under året samt en bedömning av resultatet av dessa.

I arbetet med mänskliga rättigheter har fokus lagts på några av de frågor Sverige fått kritik från FN för;

- förekomsten av stereotypa attityder gentemot kvinnor, vilket kan underminera deras rättighe-ter. Attityderna är särskilt vanliga i media där män och kvinnor ofta framställs på stereotypa sätt och att en sexualisering av det allmänna rummet förekommer. Länsstyrelsen har påbörjat ett arbete för att öka medvetenheten vid informationsinsatser. Vidare påbörjat arbetet med trygga och säkra miljöer ur ett jämställdhetsperspektiv som inbegriper sexualiseringen av det offentliga rummet.
- Arbete med våld i nära relationer innehåller olika insatser. Kvinnor med invandrabakgrund, funktionshinder eller i minoritetsgrupper är extra utsatta. Länsstyrelsens arbete under 2009 har här fokuserats på människohandel och hedersrelaterat våld.

84. Länsstyrelserna ska redovisa hur man i genomförandet av sin verksamhet har beaktat 5 § punkt 3 i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion om att inför beslut eller andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa.

Länsstyrelsens arbete med barns bästa har i huvudsak varit inriktat på ekonomiskt stöd till kom-munerna inom social omsorg. Länsstyrelsen har i relevanta ärenden tagit hänsyn till barns bästa i sina yttranden av kommunernas översikts- och detaljplaner. Länsstyrelsen har konstaterat ett be-

hov av ökade kunskapen om barns bästa och fört en diskussion om var fokus bör ligga samt gjort en planering av insatser.

Organisationsstyrning

85. Länsstyrelserna ska redovisa

- hur man arbetar för att minska sjukfrånvaron,
- vilka effekter detta arbete har haft, och
- vilka mål länsstyrelsen har satt upp för detta arbete.

Mål för att minska sjukfrånvaron vid Länsstyrelsen 2009

- Den totala sjukfrånvaron ska inte överstiga 3,6 procent.
- Ingen ny arbetsrelaterad sjukfrånvaro ska hamna i kategorin sjuk 60 dagar eller längre.

Arbetet med att minska sjukfrånvaron ska ske både genom att arbeta förebyggande, fånga upp tidiga signaler samt att arbeta aktivt med rehabilitering, och i förekommande fall även med avveckling. Exempel på insatser för 2009:

- Erbjuder hälsokontroller till följande speciellt uttagna riskgrupper; fältpersonal samt medarbetare med upprepad korttidsfrånvaro. Riskgrupperna har identifierats i samråd med företagshälsovården, Commodia
- Revidera rehabiliteringsriktlinjer, och tydligare beskriva ansvarsfördelning vid sjukdom
- Fortsätta att följa sjukfrånvaro 30 dagar eller längre i Cesam, men också i ledningsgruppen
- I övrigt åtgärder inom psykosocial arbetsmiljö enligt gemensam handlingsplan för 2009

Effekter

Sjukfrånvaron för 2009 sjönk totalt sett och låg på 2,8 procent. Ingen ny arbetsrelaterad sjukfrånvaro har hamnat i kategorin "sjuk 60 dagar eller längre" under 2009, vilket gör att målen som ställdes upp för 2009 har nåtts.

Under 2009 påbörjades arbetet med att revidera rehabiliteringsriktlinjer, ett arbete som fortsätter under 2010. Sjukfrånvaro 30 dagar eller längre följs upp på myndighetsnivå. Erbjudande om hälsokontroller har inte varit aktuellt under 2009, främst då ingen har bedömts falla under riskgruppen för korttidsfrånvaro. Fältpersonal har regelbundna kontroller, vilket inte inföll under 2009. Däremot kvarstår både korttidsfrånvaro och fältpersonal som riskgrupper i ett längre perspektiv.

Länsstyrelsen bedömer att myndigheten uppfattas som en hälsofrämjande arbetsplats. Länsstyrelsen har under flera år arbetat med friskvårdsinsatser för att förebygga ohälsa på grund av arbetsmiljön. Detta arbete har följts upp under 2009 och resultatet av utvärderingen visar att dessa insatser är mycket uppskattade av medarbetarna och en viktig del i att vara en attraktiv arbetsgivare.

86. Länsstyrelserna ska redovisa genomförda insatser och uppnådda resultat av sitt arbete med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet.

Jämställdhetsintegreringen och dess styrning har under 2009 förstärkts. Frågan har tagits upp i ledningsgrupp. Länsrådet har deltagit i planeringsarbetet. Samtliga funktionsansvariga har deltagit i halvårs utbildning på temat jämställdhet och mänskliga rättigheter.

Program och strategier innehåller i hög grad konsupplad statistik. Förekomsten av analyser är mindre men ökar. Inom sakområden Kris och Beredskap har arbetet medfört synpunkter på Räddningsverkets tillsynsdokument med förslag på hur jämställdhetsaspekterna kan förbättras vilket meddelats nya Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Samverkansarbete har pågått mellan de norra länen (NordSam) att utveckla ett gemensamt jämställdhetsintegrerat metodstöd vid tillsynsverksamhet inom området skydd mot olyckor.

Länsstyrelsens handläggare inom olika projektstöd har fått ökad insikt efter genomförd utbildning och kan i ökad omfattning analysera ansökningarna.

Länsstyrelsen har under 2009 arbetat med att utforma och revidera många olika strategier och program. I samtliga har det funnits önskemål om stöd i hur dokumenten ska jämställdhetsintegreras. Program och strategier innehåller i hög grad konsupplad statistik. Jämställdhetsanalyser förekommer i mindre omfattning, men har ökat markant.

Personaluppgifter

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3§ ska myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (F. 2008:747)

Kompetensförsörjning år 2009

Länsstyrelsen vidtog under 2009 ett antal kompetensförsörjningsåtgärder för att uppnå verksamhetens mål. Åtgärderna har inneburit insatser för att rekrytera och attrahera nya medarbetare, motivera, behålla och utveckla befintlig kompetens samt i vissa fall även att avveckla kompetens.

Vidtagna åtgärder

Rekrytera och attrahera medarbetare

Under 2009 har Länsstyrelsen sammanlagt utannonserat nio lediga tjänster vilket är 13 färre än 2008. Antalet utannonserade tjänster har minskat främst på grund av ett förväntat behov av nedskärningar inom myndigheten. Myndigheten har fortfarande relativt lätt att rekrytera medarbetare med rätt kompetens, antalet sökande per tjänst stigit från 21 sökande per tjänst 2008, till 49 sökande per tjänst 2009.

Behovet av ersättningsrekrytering vid pensionsavgångar, tjänstledigheter och vakanser har analyserats noggrant för att undersöka möjligheten till interna lösningar istället för extern nyrekrytering. Samtliga avdelningar har inventerat möjligheten att ta tillvara befintlig kompetens genom omfördelning av arbetsuppgifter och kompetensutveckling inför nya, förändrade arbetsuppgifter. Vissa organisatoriska förändringar har också genomförts vilket både inneburit att verksamheter har slagits samman och i vissa fall delats.

Att rekrytera personer med rätt kompetens är av avgörande strategisk betydelse för alla organisationer. Samtidigt är rekryteringsprocessen den aktivitet där risken att diskriminera är störst hos en arbetsgivare. Under 2009 tog Länsstyrelsen fram en Likabehandlingsplan med syftet att myndigheten ska vara fri från diskriminering och där åtgärderna främst riktas mot aktiviteter kring rekrytering.

Länsstyrelsen strävar efter en jämnare könsfördelning inom alla befattningskategorier. Mest jämn är könsfördelning inom kategorin kärnkompetens, där fördelningen i stort sett är 50 procent mellan könen. En jämn könsmässig balans finns också bland ledningskompetens även om andelen kvinnor fortfarande bör öka de närmaste åren, vilket Länsstyrelsen uttalat arbetar med vid rekrytering av nya chefer.

Motivera, behålla och utveckla kompetens

Länsstyrelsens samverkansavtal innebär bland annat att samtliga medarbetare årligen har möjlighet till ett utvecklingssamtal där behovet av kompetensutvecklingsinsatser ska planeras. I den medarbetarundersökning som genomfördes under november 2009 visade att 72 procent av alla medarbetare hade haft ett utvecklingssamtal under den senaste tolv månadersperioden.

Individuell lönesättning är ett av instrumenten för att kunna rekrytera, attrahera och behålla medarbetare med en för verksamheten viktig kompetens. Länsstyrelsen har tillsammans med personalorganisationerna enats om att införa en modell för lönesättande samtal, vilket genomfördes för första gången under 2009.

Länsstyrelsens mångfasetterade verksamhet gör att myndigheten ständigt samarbetar med andra myndigheter i utredningar, projekt och olika nätverk. Genom dessa nätverk tillförs kompetens vilket bidrar till god omvärldsbevakning. Särskilda sakområdesutbildningar genomförs i regel genom deltagande i centrala myndigheters kompetensutvecklingsprogram, kurser och konferenser mm. Vissa typer av arbetsuppgifter innebär också att inhämtande av aktuell kunskap på olika sätt måste göras direkt i samband med handläggningen

Under 2009 inledde Länsstyrelsen ett samarbete med Folkhälsoinstitutet inom ledarskapsutveckling. Under hösten 2009 upphandlades en chefsaspirantutbildning inom ramen för samarbetet. Syftet med utbildningen är att försörja myndigheterna med chefer och ett sätt att både motivera, behålla och utveckla kompetens.

För att kunna bibehålla en hög kompetens inom arkivområdet, trots besparingskrav, samarbetar Länsstyrelsen med andra statliga myndigheter inom Östersundsområdet. Samarbetet består av resurssamverkan så att Länsstyrelsens arkivpersonal lånas ut för att bistå med kvalificerad expertkunskap och rådgivning samt för att utföra viss arkivering. Berörda myndigheter är Tillväxtverket, Tillväxtanalys, Polismyndigheten samt Avvecklingskommittén för före detta Glesbygdverket, Nutek och Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS).

Avveckla kompetens

Ett viktigt mål även under 2009 har varit att undvika uppsägningar på grund av verksamhetsförändringar och medelsbrist. Länsstyrelserna har varit och är fortfarande föremål för en rad utredningar som inom en relativt snar framtid kan påverka verksamhet och personalsammansättning så att uppgifter läggs på en annan huvudman eller koncentreras till ett fåtal länsstyrelser. En prioriterad uppgift har därför varit att kartlägga kommande pensionsavgångar och planera för omfördelning av arbetsuppgifter, kompetensöverföring, kompetensavveckling och eventuell ersättningsrekrytering. Tio medarbetare har under året uppnått pensionsåldern. Av dessa har fem valt att sluta sin anställning.

Under 2009 har Länsstyrelsen varit föremål för flytt av verksamhet. Fr.o.m. 1 januari 2010 flyttas Länsstyrelsens verksamhet för Sociala frågor till Socialstyrelsen. Sex personer omfattades av verksamhetsövergången, samtliga accepterade. Vidare flyttar Länsstyrelsens verksamhet för Körkort och Yrkestrafik till Transportstyrelsen. Tre personer omfattades av verksamhetsövergången,

ingen accepterade, varav en går i pension under 2010. Länsstyrelsens verksamhet för stiftelser flyttas till Länsstyrelsen Västernorrland. Ingen person omfattas av verksamhetsövergång.

Resultat och bedömning

Rekrytera och attrahera medarbetare

God kompetensförsörjning är en viktig förutsättning för att nå verksamhetens mål. Länsstyrelsen har under året inte haft några problem med att få kompetenta sökande på ledigförklarade tjänster.

Den ökade konkurrens om viss kompetens som Länsstyrelsen känt av sedan några år tillbaka har avmattats, troligen beroende på att rörligheten minskat i och med ett allmänt försämrat arbetsmarknads-läge. Löneläget vid Länsstyrelsen är för viss kompetens dock fortfarande lägre än vid andra myndig-heter på orten vilket kan innebära svårigheter vid rekrytering.

En stor del av Länsstyrelsens medarbetare är finansierade av andra finansieringskällor än förvaltnings-anslaget. Dessa finansieringar är oftast tidsbegränsade vilket innebär att förutsättningarna för en lång-siktig personalplanering försvåras. Istället för att kunna erbjuda tillsvidareanställningar tvingas myn-digheten att visstidsanställa medarbetare vilket får konsekvenser, dels vad gäller anställningstrygghet och dels vad gäller möjligheten att rekrytera de mest kvalificerade kompetenserna.

Länsstyrelsen bedömer därför att det är angeläget med fortsatta insatser för att bli en mer attraktiv arbetsgivare.

Motivera, behålla och utveckla kompetens

Länsstyrelsen har genom en rad åtgärder förstärkt kompetensförsörjningen inom myndigheten. Syftet med åtgärderna har varit att rätt kompetens ska finnas för att genomföra Länsstyrelsens uppdrag. Effekten av god kompetens avspeglar sig bland annat i att få ärenden överklagas eller överprövas, att ärendehanteringens löper smidigt samt att få ärenden är äldre än två år.

Besparingskraven har medfört att den interna rekryteringen samt omfördelning av arbetsuppgifter bland befintlig personal har ökat. Detta har betytt att myndigheten under 2009 i det närmaste har kunnat undvika uppsägningar. Istället har ett antal medarbetare fått möjlighet att få avancera eller få mer kvalificerade arbetsuppgifter. På kort sikt har detta lett till en ökad arbetsbelastning men på längre sikt förväntas både högre kvalitet och ökad effektivitet inom berörda verksamheter.

Den resurssamverkan som finns med andra myndigheter bedöms innebära en viktig kompetensut-veckling och kompetensförstärkning både för Länsstyrelsen, för deltagande myndigheter och för berörda personer.

För att Länsstyrelsen ska ha en fortsatt god förmåga att genomföra och utveckla verksamheten utifrån uppdrag i regleringsbrevet, länsstyrelseinstruktionen och andra specifika uppdrag från cen-trala verk har det varit nödvändigt med kontinuerlig kompetensutveckling. Många kompetensut-vecklingsinsatser som genomförts har varit helt nödvändiga för att Länsstyrelsen, på ett bra sätt, ska kunna genomföra den politik och de uppdrag som Riksdagen och Regeringen lagt fast. Genom dessa har Länsstyrelsens medarbetare kunnat höja sin kompetens och följa med i utvecklingen inom olika områden. Dessutom bedöms det också ha medverkat till att skapa en positiv inställning till arbetet. I något fall har det också inneburit att för Länsstyrelsen värdefull personal fått incita-ment att stanna kvar inom myndigheten.

Avveckla kompetens

Det omfattande arbete som har gjorts under året för intern rekrytering och omfördelning av personal och arbetsuppgifter har resulterat i att endast en tillsvidareanställd person vid myndigheten har sagts upp på grund av arbetsbrist/medelsbrist. Därutöver har fem personer avgått med pension.

Tabell Personalstatistik	2009-12-31		2008-12-31		2007-12-31	
Antal anställda	243		249		263	
- varav män/kvinnor	116	127	121	128	18	135
- varav män/kvinnor procentuellt (%)	48	52	49	51	48	52
- varav män/kvinnor med tidsbegr. anställning	12	13	19	25	29	28
Kompetens, antal med						
Kärnkompetens	183		184		191	
- varav män/kvinnor	97	86	89	95	98	93
Ledningskompetens	25		24		25	
- varav män/kvinnor	15	10	15	9	15	10
Stödkompetens	35		42		47	
- varav män/kvinnor	8	27	15	27	15	32
Avgång, antal totalt	18		10		7	
- varav hel pension män/kvinnor	3	4	6	4	2	2
- varav delpension män/kvinnor	0	0	0	0	2	1
Åldersfördelning						
Medelålder alla anställda	48		48		48	
- medelålder män/kvinnor	49	47	49	47	49	47
Sjukfrånvaro och friskvård						
- i procent av total arbetstid män/kvinnor (%)	3,5	2,2	2,7	4,4	3,4	5,8
- sjukskrivning > 60 dagar män/kvinnor i procent av total sjukfrånvaro (%)	63,5	34,5	72,7	68,1	76,8	70,4
Friskvård och trivselmedel (kr/anställd)	1 152		1 124		1 102	

Kommentar:

Könsfördelningen är jämn bland Länsstyrelsens anställda. Andelen män i ledande befattning är fortfarande något högre än kvinnor i motsvarande befattning, men Länsstyrelsen arbetar aktivt för att öka andelen kvinnor i ledande befattning. Bland annat har fyra kvinnor och en man uttagits till en ledarskapsutbildning som Länsstyrelsen i samarbete med Folkhälsoinstitutet startat under året.

Medelåldern bland de anställda är 48 år, männens medelålder är något högre. Under perioden 2007-2009 uppnådde tio personer pensionsåldern, 65 år. Bland dessa valde fem personer att ta ut pension.

Sjukfrånvaron vid Länsstyrelsen är låg, dock finns en ökning bland män under 2009 i jämförelse med föregående år. Den totala sjukfrånvaron för 2009 är 2,8 procent, att jämföra med 3,6 procent 2008 och 4,6 procent för år 2007. Den andel sjukskrivningar som är längre än 60 dagar utgörs framförallt av långtidssjukskrivningar som inte är arbetsrelaterade.

Noteras bör att redovisad tid för sjukfrånvaro exkluderar tid då anställda väljer att arbeta in sjukledigheten eller tar semester. Sjukfrånvaro redovisas då som flexledighet eller semesterledighet.

Länsstyrelsen satsar fortsatt på förebyggande insatser med syftet att främja hälsa och trivsel.

Tabeller per sakområde

Tabell B.1- Verksamhetskostnader 2007 - 2009, totalt och förvaltningsanslaget 5:1					
VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2009 Tkr	2009 Tkr	2008 Tkr	2007 Tkr
		kostnader tot	varav ansl 5:1	kostnader tot	kostnader tot
20	Övrig förvaltning (20)	4 726	3 545	3 456	4 204
24	Yrkesmässig trafik	211	211	305	440
25	Körkort och trafikföreskrifter	1 997	267	3 813	2 790
28	Livsmedelkontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	4 413	4 138	1 703	1 644
30	Regional utveckling	13 902	7 756	17 224	21 442
34	Infrastrukturplanering	877	851	759	654
40	Hållbar samhällsplanering och boende	2 911	2 354	3 945	3 478
41	Stöd till boende	688	688	769	1 361
42	Omställning av energisystem	1 185	563	788	849
43	Kulturmiljö	5 847	2 103	5 539	6 957
45	Krishantering, skydd mot olyckor o civilt försvar	3 357	1 845	3 718	4 030
50	Övergripande och gemensam för naturvård och miljöskydd	12 197	5 035	15 381	12 125
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	26 195	3 744	29 058	25 418
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	974	702	1 216	1 437
53	Vattenverksamhet	3 553	661	2 612	2 489
54	Mineral-och torvfyndigheter	54	54	140	156
55	Miljöfarlig verksamhet	3 016	1 997	2 384	2 285
56	Övrig miljö-och hälsoskydd	93	41	276	111
57	Förorenade områden, efterbehandling	1 499	412	1 524	1 670
58	Restaurering	6 423	767	8 554	5 154
60	Lantbruk	28 905	8 272	24 430	26 229
61	Rennäring m.m (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	6 399	3 151	7 422	6 270
62	Fiske	3 041	2 426	3 484	3 806
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)	0	0	0	0
70	Social omvårdand	4 712	3 481	4 314	3 709
80	Jämställdhet	677	587	754	3 933
85	Integration	576	576	1 411	333
	SUMMA PRODUKTION	138 430	56 229	144 979	142 974
10	Myndighetsövergripande verksamhet	15 446		13 196	15 153
11	Administration och intern service	30 546		27 383	28 089
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	184 422		185 558	186 216
99	Resurssamverkan ¹⁾	1 333		639	1 100
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen ²⁾	185 755		186 197	187 316

1 Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta länsstyrelsen fördelat på respektiva tvåsifferkod

2 Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar

TABELL B.3 REPRESENTATION

Kostnader för representation (tkr)	2009	2008	2007
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	327	296	375
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	692	701	608

Kommentar Tabell B.3**TABELL B.4 LOKALER**

Lokaler och service i tkr	2009	2008	2007
Lokalkostnader residens (tkr) 103	1 247	940	914
Lokalyta residens (m2)	992	992	992
Lokalkostnad per m2 i residenset	1,26	0,95	0,92
Lokalkostnad exkl residenset 113	7 167,0	6 330,00	7 095,00
varav lokalkostnader för kontorslokaler inkl biytor	6 667	6 282,0	6 200,0
Lokalyta exkl.residens (m2)	7 172	7 172	7 172
varav lokalyta för kontorslokaler inkl biytor	6 100	6 100	6 100
Lokalkostnad per m2 exkl residens	1,00	0,88	0,99
Lokalkostnad per m2 för kontorslokaler inkl biytor	1,09	1,03	1,02
Lokalkostnader per årsarbetskraft exkl. residenset(tkr)	34	28	31
Lokalkostnad per årsarbetskraft för kontorslokaler inkl. biytor	31,2	27,0	27,0
Lokalyta per årsarbetskraft (m2) för kontorslokaler inkl. biytor	29	26	26
Kostnader för lokalvård exkl. residens	618	700	700
Driftskostnader för larm och bevakning samt säkerhetsåtgärder i länsstyrelsens lokaler	136	165	200
Redogör även för följande: * I vilken regi lokalvården bedrivs (egen eller entreprenad). * Kommentera ev. större avvikelser/förändringar jämfört med tidigare år. * Planerade större lokalförändringar			

Kommentar Tabell B.4

- Lokalvården bedrivs dels i egen regi och dels på entreprenad. Lokalvård i egen regi har minskat med en halv årsarbetskraft under 2009 och utgörs från den 1 oktober av en heltidsanställd lokalvårdare.
- Under 2008 och 2009 har personalstyrkan minskat en del vilket innebär överskott på lokaler. Som resurssamverkan och för att minska onödiga lokalkostnader har därför ca 150 m2 hyrts ut till Avvecklingskommittén för näringsmyndigheter (N208:13), perioden 1 april - 31 december 2009.
- För att anpassa lokalerna till bemanning för minskad verksamhet bl.a. utan social tillsyn, stiftelser, körkort och yrkesmässig trafik sades ca 1 300 m2 lokalyta upp under 2009. Uppsägningen gäller från den 1 april 2010 och innebär att Länsstyrelsen flyttar huvudentré och reception till annan del av huset. Förändringen innebär en hel del ombyggnad och anpassning av byggnaden samt anpassning för tillgänglighet, skalskydd, system för larm etcetera. Behovet av investeringar för säkerhet beror bl.a. på vilka som blir medhyresgäster i huset.

TABELL B.5 AVGIFTER OCH ANDRA INKOMSTER I ÖVRIGT 2009

Avgifter m.m. resultatområde/ärendegrupp	Ingående balans	Utgående balans	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kost- nader, tkr (inkl.OH)	Netto, tkr
Ärenden enl stiftelseförordningen						
- tillsyn	0	0*	278	56	165	-110
- registrering	3	0*	14	87	40	47
Ärenden enl.förordning om bevakningsföretag	39	25	115	21	109	-88
Kameraövervakning	17	20	100	81	157	-76
Pantbanksärenden	2	4	16	11	6	5
Lönegarantiärenden	33	64	32	527	252	275

Kommentar Tabell B.5

* Ärenden enligt stiftelseförordningen överfördes per 31 december 2009 till Länsstyrelsen i Västernorrland varför utgående balans är noll.

Tabell C- Kostnader och årsarbetskrafter 2009 per sakområdesindelning

VÄS-KOD	Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2009 för Övrig förvaltning	Kostnader (tkr)	Årsarb totalt	Varav Kvinnor	Varav Män
200	Allmänt och övergripande inom övrig förvaltning				
2009	Kompetensutveckling inom områdena 20 och 21				
200	Allmänt och övergripande inom område 20 och 21	796	1,23	0,99	0,23
2001	Övergripande planering och samordning omr 20-21	759	1,26	1,18	0,08
2008	Extern och intern information inom omr 20-21	4	0,01	0,00	0,00
2009	Kompetensutveckling inom område 20 och 21	203	0,21	0,20	0,02
201	Allmänna val	372	0,49	0,39	0,11
2012	Efterträdarval	0	0,00	0,00	0,00
2013	Indelning i valdistrikt och valkretsar	7	0,02	0,02	0,00
202	Medborgarskap	9	0,02	0,01	0,01
203	Överförmyndare	134	0,28	0,28	0,00
204	Begravningsfrågor	28	0,06	0,06	0,00
2041	Begravningsplatser och gravsättning	1	0,00	0,00	0,00
205	Näringsrättsliga frågor	6	0,01	0,01	0,00
2051	Pantlåneverksamhet tillstånd - tillsyn	4	0,01	0,00	0,01
2052	Frågor enl aktiebolagslagen, lagen om ekonomiska föreningar m.m.	12	0,02	0,02	0,00
2053	Tillsyn penningtvättdirektiv	0	0,00	0,00	0,00
2055	Auktorisation av bilskrotare	13	0,03	0,03	0,00
206	Stiftelser	4	0,01	0,00	0,00
2061	Registrering inom område 206	28	0,05	0,05	0,00
2062	Tillsyn inom område 206	112	0,25	0,25	0,00
207	Lönegaranti	174	0,37	0,37	0,00
208	Deponeringar, adm o fördeln medel, allm arvsf mm	0	0,00	0,00	0,00
2081	Deponerade medel	9	0,02	0,02	0,00
2082	Allmänna arvsfonden	0	0,00	0,00	0,00
2083	Bygdeavgifter	238	0,53	0,52	0,01
2084	Rederistöd	22	0,00	0,00	0,00
2085	Åborätt och allmänningar	1	0,00	0,00	0,00
211	Allmän kameraövervakning	6	0,03	0,01	0,01
2111	Anmälningar allmän kameraövervakning	13	0,02	0,00	0,02
2112	Ansökningar allmän kameraövervakning	53	0,09	0,00	0,09
2113	Tillsyn allmän kameraövervakning	35	0,06	0,00	0,06
212	Bevakningsföretag m.m.	14	0,02	0,00	0,01
2121	Auktorisation av bevakningsföretag, utbildningsföretag	6	0,01	0,00	0,01
2122	Godkännande av väktare	35	0,07	0,06	0,01
2123	Tillsyn av bevakningsföretag	19	0,03	0,00	0,03

	m.m.				
--	------	--	--	--	--

Tabell C- Kostnader och årsarbetskrafter 2009 per sakområdesindelning

VÄS-KOD	Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2009 för Övrig förvaltning	Kostnader (tkr)	Årsarb totalt	Varav Kvinnor	Varav Män
200	Allmänt och övergripande inom övrig förvaltning				
2009	Kompetensutveckling inom områdena 20 och 21				
2124	Godkännande av skyddsvakt	0	0,00	0,00	0,00
213	Ärenden enl ordningslagen mm överklag. polisbeslut	3	0,01	0,01	0,00
2133	Överklaganden av polismyndighets beslut	0	0,00	0,00	0,00
214	Delgivning, viten, diverse förordnanden	8	0,02	0,02	0,00
2141	Delgivning	21	0,04	0,04	0,00
2143	Diverse förordnanden, vigselförrättare, notarius publicus m.m.	27	0,00	0,00	0,00
215	Lotterier, bingo m.m.	1	0,00	0,00	0,00
2151	Tillstånd lotteri och bingo m.m.	26	0,06	0,05	0,01
2152	Tillsyn lotteri och bingo m.m.	24	0,06	0,06	0,00
218	Jakt och viltvård	74	0,14	0,13	0,01
2181	Tillstånd jakt och viltvård	548	1,18	1,17	0,01
2182	Viltvårdsområden	35	0,06	0,03	0,03
2183	Licensområden (även älgskötselområden)	47	0,01	0,01	0,00
2184	Älgvårdsfonden bidrag	35	0,01	0,01	0,00
2185	Viltskador	432	0,60	0,19	0,41
2186	Tillsyn jakt och viltvård	316	0,72	0,17	0,56
219	Övriga ärenden inom område 20-21	8	0,01	0,01	0,00
20-21	Totalt Övrig förvaltning exkl OH	4 726	8,15	6,38	1,77
	Andel av myndighetsövergripande kostnader (10+11)	2 080			
	Totalt Övrig förvaltning inkl OH	6 806			

Tabell D.1 – Redovisning av vissa ärenden uppdelat på kvinnor, män och juridiska personer

Det är avsändare/mottagare som avgör till vilken kategori i tabellen som ett ärende registreras.

Sakområde och del av sakområde	Antal inkomna ärenden under 2009			Antal beslutade ärenden under 2009			Antal överklagade ärenden under 2009		
	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.
Kommunikationer (24-25, 34), exklusive s.k. gröna ärenden	2 601	6 040	320	2 821	6 976	314	20	73	6
Regional tillväxt (30)	1	9	356	2	7	341	0	0	0

TABELLER - YRKESMÄSSIG TRAFIK, KÖRKORT OCH TRAFIKFÖRESKRIFTER**Tabell E.1**

Länsfakta för sakområdet	2009-12-31	2008-12-31	2007-12-31
Antal fordon i trafik (enligt bilregistret)	144 611	142 600	138 849
Antal körkortsinnehavare	88 608	86 162	85 740
Antal innehavare av taxiförarlegitimation	1 796	1 744	1 719
Antal taxitillstånd	96	103	102
Antal busstillstånd	65	65	66
Antal godstillstånd	450	449	449

Kommentar Tabell E.1

Antalet taxitillstånd har minskat något i jämförelse med tidigare år. Övriga länsfakta följer tidigare tendenser.

TABELL E.2						Kostnad per ärende	
Försöksverksamhet med villkorlig körkortsåterkallelse	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl. OH)	Netto, tkr	Kostnad er, tkr (exkl. OH)	inkl.OH	exkl. OH
Sökande (25311)	22	31	9	22	6	419	283
Deltagande (25312)	20	53	39	14	27	1 927	1 336
Summa	42	84	48	36	33	2 345	1 619

TABELL E.3						
Ärendetyp (avser endast de ärenden som finansieras via ansökningsavgifter)	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl. OH)	Netto, tkr	Kostnad per ärende	
Ansökan om					inkl.OH	exkl. OH
Förhandsbesked för	4	1	4	-3	967	674
Tillstånd för taxiförarlegitimation, 2442	61	48	22	25	364	246
Körkortstillstånd i annat fall, 25100, 25101	3077	665	598	67	194	141
Körkortstillstånd efter återkallelse, 25102	84	280	158	122	1 884	1 330
Förhandsbesked för	6	4	21	-18	3 553	2 403
Utbyte av utländska körkort, 2512	54	21	25	-4	455	307
Förlängning enl. 3 kap. 12 § kkl (1998:488), 2513	720	233	77	155	108	73
Dispenser, 2514	10	4	7	-3	709	480
Ansökan om traktorkort före fyllda	4	1	5	-4	1 188	803
Summa	4020	1 256	918	338	9 422	6 458

Under regional projektverksamhet anges den totala summan beslut samt andel av den totala summan som avser medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram och regionala tillväxtprogram samt projektmedel till kommersiell service (ej ändamål 3) och eventuella övriga områden (exklusiva ändamål 7)

Kommentar Tabell E.3

Antal beslutade ärenden avser positiva beslut i enlighet med vad som redovisats tidigare år. Därtill tillkommer ett stort antal avvisade, avslutade och avslagna ärenden. 130 ärenden har avvisats avseende körkortstillstånd, Tio ärenden avseende förhandsbesked och två ärenden avseende ansökan om utbyte av utländskt körkort. De flesta beroende på att ansökningsavgift inte inkommit i tid.

Tabell F.1 Länsfakta inom Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor						
Länsfakta	2009-12-31		2008-12-31		2007-12-31	
Antalet <i>verksamma</i> veterinärer i länet	29		19		19	
varav män/kvinnor	7	22	3	16	4	15
Antal inspektörer inom djurskyddskontroll, st/åa	5/4,7		11/6		11/6,6	
varav män/kvinnor	0	5	2	9	2	9

Kommentar Tabell F.1

Uppgifterna för 2007 och 2008 avser antal *statligt* anställda veterinärer.

TABELLER REGIONAL TILLVÄXT

Tabell G.1			
Fördelning av beslut per ändamål 2009 (tkr)	2009	2008	2007
1. Regionalt investeringsstöd	57 560	49 637	44 100
2. Regionalt bidrag till företagsutveckling	15 750	25 645	20 499
3. Stöd till kommersiell service	3 316	2 518	4 232
4. Sysselsättningsbidrag	0	0	0
5. Såddfinansiering	10 000	2 400	1 800
6. Regional projektverksamhet (totalt)	56 491	51 037	61 112
varav regionala tillväxtprogram eller motsvarande	28 785	39 681	*
varav EG:s strukturfondsprogram	27 706	38 857	*
varav kommersiell service	0	0	*
varav övrigt		3 484	*
7. Uppföljning och utvärdering	2 766	2 261	1 837
Totalt	145 883	131 237	131 743
Ändamål 1-5 (företagsstöd). Beslut som avser avser medfinansiering EG:s strukturfondsprogram	6 076	0	2 560

Med beslut avses beslut som fattas under året och som betalas ut under året eller något av de påföljande åren. Uppgifter fylls endast i avseende ändamål för vilka respektive länsstyrelse disponerar medel. Under regional projektverksamhet anges den totala summan beslut samt andel av den totala summan som avser medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram och regionala tillväxtprogram eller motsvarande näringslivsorienterade program inom den regionala tillväxtpolitiken samt projektmedel till kommersiell service (ej ändamål 3) och eventuella övriga områden (exklusive ändamål 7).

Kommentar Tabell G.1

* i redovisningen för 2007 fanns inte samma uppdelning.

Det är positivt att beslutsnivån under 2009 kunnat hållas på en hög nivå i enlighet med budget trots att länet präglats av en lågkonjunktur. Företagsstöden visar på investeringsvilja i företagen och projektstöden gör det möjligt att genomföra tillväxtarbetet och EU-programmen som länet berörs av.

Investeringsvolymerna inom företagsstödet har tack vare en hög efterfrågan på stöd till turistiska investeringar legat på en normal nivå trots att investeringsnivån i andra branscher varit förhållandevis låg. Av beviljade företagsstöd (stöd till kommersiell service ej inräknat) har drygt 60 procent beviljats turistiska investeringar. Totalt under året har företagsstöden medfinansierat investeringar på 275 779 tkr. Den genomsnittliga stödnivån för de två dominerande stödformerna, det regionala investeringsstödet och regionalt bidrag till företagsutveckling, har varit 29,5 procent under året. Efterfrågan på projektmedel har under året i huvudsak avsett insatser som stödjer länets Tillväxtprogram. Hälften av projektstöden avser medfinansiering av EU:s strukturfonder. Omslutningen på de projekt som medfinansierats uppgår till nästan 200 mnkr.

<i>Tabell G.2</i>			
Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande avseende stöd till ekonomiska föreningar (t.ex. kooperativ verksamhet) (tkr)	2009	2008	2007
Företagsstöd	890	1 517	700
Regional projektverksamhet	5 190	280	16 275
Totalt	6 080	1 797	16 975
Redovisade belopp skall inkludera ev. medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram			

Kommentar Tabell G.2

Till ekonomiska föreningar har Länsstyrelsen under det gångna året bidragit med stöd till kommersiell service i åtta ärenden på totalt 650 tkr. Resterande 240 tkr som avser företagsstöd har beviljats som regionalt bidrag till företagsutveckling i ett ärende. Inom ramen för de regionala projektmedlen har stöd lämnats till två ekonomiska föreningar.

<i>Tabell G.3</i>			
Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande avseende stöd till lokala och regionala resurscentra för kvinnor (tkr)	2009	2008	2007
Lokala och regionala resurscentra för kvinnor	0	0	0

Kommentar Tabell G.3

Under det gångna året har inga projektmedel, från 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, utbetalats till lokala eller regionala resurscentra för kvinnor.

<i>Tabell G.4 - Kostnader för strukturfondsadministrationen 2009</i>			
Strukturfondsadministration (tkr)	Ramanslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
Totala kostnader och årsarbetskrafter för strukturfondsadministration	2 378	5359	6,73
- varav beredningssektori	400	583	1,18
- varav förvaltningsmyndighet	1 056	1 632	3,22
- varav utbetalande myndighet	6	10	0,02
- varav urvalskontroll	500	513	1,21
- varav Leader+ och Strukturfondspartnerskapet	416	510	1,11

Tabell G5 - länsfakta inom EU-stöd 2009			
Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2009	2008	2007
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och	29 050	172 585	376 502
- varav Artikel 33 (inom mål 1-området)		7 458	21 384
Bidrag, vilka länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut		0	11 027
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där jordbruksverket har gjort utbetalningen	258 968	269 466	253 674
- varav Mål 1	0	13 146	31 079
- varav Leader +	1 699	0	
- varav miljöersättningar	75 082	81 127	84 181
- varav kompensationsbidrag	53 993	55 928	57 365
- varav startstöd	0	36 440	4 800
- varav investeringsstöd	29 681	0	20 255
- varav gårdsstöd	0	82 825	81 049
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen*	0	0	0

Kommentar Tabell G.5

Mål 1 - och Interregprogrammet Sverige Norge för perioden 2000 till 2006 har under åren 2007 till 2009 varit under avslut vilket medfört att utbetalningarna från dessa program i princip har upphört efter 2008. Ett nytt program för Interreg Sverige-Norge, programperiod 2007-2013, pågår och bidrag utbetalas från detta.

TABELLER HÅLLBAR SAMHÄLLSPLANERING OCH BOENDE

Tabell H.1 Tillsyn enligt plan- och bygglagen (PBL)			
Sakområde och del av sakområde	Antal tillsyns-objekt i länet	Antal tillsyns-objekt som varit föremål för tillsyn	Antal tillsyns-objekt med allvarliga brister som inte åtgärdats ¹⁾
Tillsyn över planväsendet enligt PBL (404)	8	2	0
Tillsyn över byggnadsväsendet enligt PBL (404)	8	2	0
Summa	16	4	0

Definitioner till tabell H.1:

1. brister som återspeglar i tabellen skall avse brister i tillsynen där Länsstyrelsen beslutat att rikta kritik.

Kommentar Tabell H.1

Länsstyrelsen har genomfört tillsyn över plan- och byggnadsväsendet i Strömsunds kommun och i Åre kommun. Tillsynen har koncentrerats på vilken kompetens som finns och hur kommunerna resurssatt sitt arbete med den fysiska planeringen samt tillsynen och kontrollen inom byggområdet. Av tillsynen framgår att förestående pensionsavgångar och svårigheter för kommunerna att rekrytera kompetent personal på sikt kan bli ett hinder mot efterlevnaden av plan- och bygglagen (PBL).

<i>Tabell H.2</i>			
Bidrag för vilka länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2009	2008	2007
Boverket: Engångsbidrag	24 018	19 192	19 382
Boverket: Periodiska bidrag totalt	2 579	3 255	4 853
Totalt	26 597	22 447	24 235
<i>varav Boverket: Nyutbet. periodiska bidrag respektive år</i>	295	282	73

Kommentar Tabell H.2

Av utbetalade engångsbidrag har 8,9 mnkr betalats ut i stöd till energieffektivisering m.m. i of-fentliga lokaler (OFFROT), 8,8 mnkr i stöd till konvertering från direktverkande elvärme i bo-stadshus samt 4,1 mnkr i stöd till anordnande av äldrebo-städer. Som ett led i avvecklingen av de periodiska bidragen år 2011 minskar de årliga utbetalningarna av bidragen.

<i>Tabell H.3</i>			
Genomsnittlig genomloppstid för första beslutet	2009	2008	2007
Kompleta	0	0	107
Nybeviljade bidrag för ny- och ombyggnader enl. 1993 års regelsystem (dgr)	0	0	100
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0	0	0
Nybeviljade investeringsbidrag till hyresbostäder (dgr)	0	0	0
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0	0	0
Nybeviljade investeringsstimulans till hyres-/studentbostäder (dgr)	0	0	0
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0	0	107

Kommentar Tabell H.3

Länsstyrelsen har inte fattat något första beslut om stöd inom ovanstående ärendegrupp under åren 2008 eller 2009.

Tabell H.4			
Beslut om stöd (antal första beslut)	2009	2008	2007
Reguljära stöd			
Räntebidrag nybyggnad, 1993 års regelsystem	0	0	3
Räntebidrag ombyggnad, 1993 års regelsystem	0	0	3
Radonbidrag egna hem	27	47	136
Tillfälliga stöd			
Konvertering från direktverkande elvärme	308	238	385
Konvertering från oljevärme	0	0	80
Bidrag till solvärme	53	61	49
Investeringsstimulans till studentbostäder	0	0	0
Solvärme till kommersiella lokaler	0	0	0
Investeringsbidrag till hyresbostäder	0	0	0
Investeringsstimulans till hyresbostäder	0	0	2
Stöd för energieffektivisering m.m. (OFFROT)	2	14	37
Investeringsstöd äldre bostäder	0	2	
Stöd för installation av energieffektiva fönster och biobränsleeldade uppvärmningssystem i småhus	7	171	
Övriga beslut			
Beslut om omprövning	10	11	24
Beslut om avslag/avskrivning	55	57	177
Beslut om återkallande	64	5	21
Beslut om utbetalning	527	551	752
Beslut om omprövning efter utbetalning	1	2	6

Kommentar Tabell H.4

Antalet första beslut om stöd har minskat jämfört med år 2008 delvis beroende på att stödet till installation av energieffektiva fönster har avvecklats och att antalet ansökningar om radonbidrag till egna hem fortsätter att minska. Under året har 45 beslut om radonbidrag återkallats på grund av att ansökan om utbetalning inte har kommit in inom föreskriven tid.

Tabell H.5 - Prövning enligt plan- och bygglagen (PBL)

Del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna/initerade ärenden under 2009	Antal beslutade ärenden under 2009	varav upphävd a beslut enligt PBL 12:3	Utgående balans (F=B+C-D)	Antal överklagade ärenden under 2009	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans	varav antal ändrade	Genomsnittlig genomströmningstid (dagar) ¹	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Prövning av kommunens beslut enligt PBL 12:1 (402)	23	218	229	0	12				16	0
Överklagande av beslut om detaljplan och områdesbestämmelser enl. PBL (403)	1	33	32	0	2	10	7	1	23	0
Överklagande av beslut om bygglov och förhandsbesked enl. PBL (403)	18	69	62	0	25	12	23	0	96	0

TABELLER KULTURMILJÖ

Tabell I.1			
Länsfakta kulturmiljö	2009-12-31	2008-12-31	2007-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	22 819 ⁽¹⁾	22 710	22 582
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	94	91	86
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	101	101	101
Riksintresseområden för kulturmiljövården, antal	61	61	61
yta (ha)	390 000 ⁽²⁾	390 000 ⁽²⁾	390 000 ⁽²⁾
Kulturresevat, antal	1	1	1
yta (ha)	2 698	2 698	2 698
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%) ⁽³⁾	0,0	0,0	0,0

Kommentar Tabell I.1

- (1) Antalet är ett närmevärde och består av antalet beräknade fornlämningar. Under året har Skogsstyrelsen och Jamtli totalt registrerat 109 nya fornlämningar. I FMIS går det inte att i dag ta fram antalet registrerade fornlämningar, då t.ex. boplatser (som är fornlämningar) har registrerats som övrig kulturhistorisk lämning i samband med digitaliseringen.
- (2) Ytan för riksintressen har avrundats till närmaste tiotusental.
- (3) Ingen av länets kommuner har ett aktuellt och kommunomfattande kulturmiljöprogram.

Tabell I.2			
Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2009	2008	2007
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	7 486	8 715	8 231

Kommentar tabell I.2

Utbetalningar görs vanligtvis genom Riksantikvarieämbetet. Ibland sker utbetalning via konton på Länsstyrelsen.

TABELLER NATURVÅRD, SAMT MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDD

Tabell J.1 Tillsyn inom Naturvård och miljöskydd			
Sakområde och del av sakområde	Antal tillsynsobjekt i länet ¹⁾	Antal tillsynsobjekt som varit föremål för tillsyn	Antal tillsynsobjekt med allvarliga brister som inte åtgärdats ²⁾
Naturvård och miljöskydd totalt (5)			
varav tillsyn av områdesskydd (515)	290	70	*
varav tillsyn av vattenskyddsområden (516)	61	12	0
varav tillsyn av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd (526)	189	60	0
varav tillsyn av skydd för djur- och växtarter (527)	404	319	*
varav tillsyn av övrig prövning avseende naturskydd (528)	15	7	*** ⁽²⁾
varav tillsyn av vattenverksamhet (535)*	687	20	3
varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	243	294	0
varav tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer (565)	0	0	0
varav tillsyn av avfall och producentansvar (566)	0	0	0
varav tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd (567)	0	0	0
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	5	2	0
Summa	1 894	784	5

Definitioner till tabell J.1

- 1) med tillsynsobjekt avses verksamheter, produkter eller anläggningar, dvs. de enheter som är föremålet för tillsyn enligt av staten fastställda normer. I de fall där tillsyn görs över andra tillsynsorgan (vanligtvis kommuner) kan tillsynsobjekt avse kommun. I övriga fall skall tillsynsobjekt EJ avse kommun eller kommunedel, då denna är att betrakta som objektansvarig, dvs. den som ansvarar för att tillsynsobjektet uppfyller statens krav.
- 2) brister som återrapporeras i tabellen skall avse brister i tillsynen där länsstyrelsen beslutat förelägga om rättelse.

Kommentar Tabell J.1

Väs-kod 515. Antalet objekt avser främst Natura 2000-områden, naturreservat och en nationalpark men även naturminnen, djurskyddsområden, landskapsbildsskyddsområden och ett samrådsområde för organiserad helikopterskidåkning.

Föremål för tillsyn: Tillsyn har skett i ca en tredjedel av objekten, främst de som ligger i fjällen.

Brister():* Tillsynen är resurskrävande och den tillsyn som bedrivs sker mestadels samordnat med skötselinsatser.. Se även nedan beträffande terrängkörning på snötäckt mark i regleringsområden (528) som geografiskt innefattar naturreservaten i fjällen.

Väs-kod 516. I länet finns totalt 67 objekt som är utpekade som vattenskyddsområden. Ett av dessa objekt är skyddat enligt 8 § Miljöskyddslagen. Länsstyrelsen har tillsyn över sammanlagt 61 vattenskyddsområde. Strömsunds kommun har övertagit tillsyn över sex skyddsområden.

Väs-kod 526. 202 strandskyddsdispenser har beviljats av kommunerna varav Länsstyrelsen haft tillsynsansvar för 128 st. t.o.m. 30 juni. Övrig tillsyn avser främst dispenser för snöskoterkörning och landning i naturreservat.

Väs-kod 527. Antal objekt avser fjällrävslyor, kungsörnsbon, järvlyor, jaktfalksbon samt fällda björnar/lodjur vid legal skyddsjakt och nio fall av misstänkt illegal jakt.

Föremål för tillsyn: Tillsyn av faunakriminalitet med efterföljande anmälan till polisen har skett i två fall av jakt på järv (snara och fälla), två vid licensjakt på björn och fem vid annan jakt på björn. Dessutom sker viss tillsyn löpande i samband med rovdjursinventering. Här redovisas ej den indirekta tillsyn som sker beträffande växtarter inom arbetet med Åtgärdsprogram för hotade arter, Basinventering m.m.

Brister (**): Tillsynen är resurskrävande och den tillsyn som bedrivs sker mestadels samordnat med inventeringsinsatser. Det saknas bra information som kan fungera som förebyggande tillsyn gentemot allmänheten om de regler och hänsynskrav som gäller enligt jaktlagen och miljöbalken vid boplatser för känsliga och hotade djurarter.

Väs-kod 528. Antal objekt avser sju snöskoterregleringsområden i fjällen och åtta vattenskotedområden.

Föremål för tillsyn: I snöskoterregleringsområdena i fjällen utför naturbevakare regelbunden tillsyn i samband med skötsel- och rovdjursarbete.

Brister: Denna tillsyn är resurskrävande och i princip all tillsyn som bedrivs sker samordnat med skötselarbete. I två regleringsområden har relativt omfattande illegal skoterkörning förekommit trots utökad tillsyn.

Väs-koder 515, 526, 527 och 528. Denna tillsyn är resurskrävande och i princip all tillsyn som bedrivs sker samordnat med skötselarbete. Tillsyn av vilthägn och förebyggande tillsyn i form av samråd enligt miljöbalken kap. 12 § 6 redovisas inte. Utöver det som redovisas under 515, 526 och 528 sker tillsyn av barmarkskörning i fjällområdet och några våtmarker löpande i samband med övrigt arbete inom naturförvaltningen.

Väs-kod 535. I uppgiften 20 objekt som varit föremål för tillsyn ingår inte anmälningar enligt 11:9a miljöbalken. Här ingår inte diken eller markavvattningsföretag. Om dessa räknas med är antalet objekt > 1 000. I redovisningen ingår inte övriga tillsynsinsatser. Inte heller ingår antal inkomna anmälningsärenden enligt 11:9a miljöbalken. Antalet dammenheter i konsekvensklass 1 och 2 är 90 anläggningar. För dessa konsekvensklassade objekt granskas inkomna årsrapporter.

Väs-kod 555. Uppgiften 243 omfattar endast Länsstyrelsens tillsynsobjekt, A- och B verksamheter samt åtta kommuner. I länet utövar dessutom generalläkaren tillsyn över ett tillståndsobjekt och kommunerna tillsyn över 90 tillståndsobjekt.

Väs-kod 555. Uppgiften 294 omfattar 217 miljörapporter som inkommit under 2009 samt 77 tillsynsbesök. En felkälla finns för de miljörapporter för 2008 års verksamhet som inkommit.

Tabell J.2 Länsfakta inom miljötillsyn

Länsfakta om rennäring	2009-12-31	2008-12-31	2007-12-31
Faktiskt antal renar i förhållande till tillåtet antal (%)	92	95	91
Antal slaktade renar/år	12 719	15 341	15 146
Produktion av renkött/år (ton)	*	389	392
Antal renskötsel företag	105	105	106
Antal samebyar	11 (12)	11 (12)	11 (12)

Kommentar Tabell J.2

*Uppgifter om slaktvikter har ej lämnats från Sametinget varför produktionen i ton renkött saknas.

Det faktiska renantalet har minskat i Jämtlands län samtidigt som antalet slaktade renar också har minskat under motsvarande period. Förklaringen till detta förhållande är, enligt samebyarna, det ökade rovdjurstrycket. Vid rovdjursinventeringarna kan Länsstyrelsen konstatera att rovdjurstrycket är högt inom renskötselområdet och högre än vad som föreslagits i länets förvaltningsplan för flera djurarter såsom lodjur och björn. Länsstyrelsen har deltagit vid kalvmärkningar under sommaren 2009 och kunnat konstatera att antalet kalvar har minskat i de besökta byarna.

TABELL FISKE

Tabell K.1

Länsfakta inom fiskeområdet	2009-12-31	2008-12-31	2007-12-31
Antal fiskevårdsområden	163	163	163
Antal yrkesfiskelicenser	1	1	1
Antal fartygstillstånd	0	0	0
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	4	4	4

TABELLER SOCIAL OMVÅRDNAD**Tabell L.1 Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2009 för Social omvårdnad**

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Fakta i tabellen skall endast redovisas för senaste räkenskapsår (dvs. 2009).

<i>Tabell L.1 Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2009 för Social omvårdnad</i>		
Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Fakta i tabellen skall endast redovisas för senaste räkenskapsår (dvs. 2009)		
Kostnader och årsarbetskrafter för Social omvårdnad	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader Social tillsyn (exkl. OH)	4 712	6,97
varav Allmänt och övergripande inom social omvårdnad (700)	852	1,33
varav Tillsyn och rådgivning m.m. (701,709)	2 789	4,31
varav Enskild vårdverksamhet (702)	56	0,10
varav Individärenden (703)	0	0,00
varav Fördelning av statsbidrag (704)	70	0,04
varav Alkoholärenden (705)	945	1,20
Verksamhetsgrenens andel av myndighetsövergripande kostnader (10 + 11)	1 961	
Totala kostnader Social omvårdnad (inkl. OH)	6 673	

Tabell L.2 Social omvårdnad - antal tillsynsobjekt

Sakområde och del av sakområde	Antal tillsynsobjekt i länet ¹⁾	Antal tillsynsobjekt av dessa som varit föremål för någon form av verksamhetstillsyn	Antal tillsynsobjekt där Ist lämnat kritik i verksamhetstillsynen	Antal ggr när Ist beslutat om en tidsplan för när påtalade brister ska vara åtgärdade
Äldreomsorg	162	8	4	4
Handikappomsorg	205	3	2	2
Individ och familjeomsorg	90	-	-	-
varav – barn och familj	55	5	5	5
– missbruk	21	1	1	1
– ekonomiskt bistånd	8	0	0	0
– familjerätt	0	0	0	0
– familjerådgivning	0	0	0	0
Summa:	541	17	12	12

Definition till tabell L.2

1 Med ett tillsynsobjekt avses t.ex. en institution (HVB), en särskild boendeform, en daglig verksamhet eller en öppenvårdsverksamhet i offentlig eller privat regi som länsstyrelsen har tillsyn över, oavsett om verksamheten står under löpande tillsyn av socialnämnden i den kommun där verksamheten bedrivs. Med ett tillsynsobjekt avses även myndighetsutövningen inom ekonomiskt bistånd, missbruk, familjer och barn samt familjerätt inom området individ- och familjeomsorg inom en kommun, en kommundel eller en stadsdel. Dessutom avses myndighetsutövningen inom handikappomsorg eller äldreomsorg i en kommun, en kommundel eller en stadsdel som ett objekt. Men inom de olika omsorgsgrenarna räknas verksamheter som egna objekt. Varje äldreboende är ett objekt, varje gruppboende ett objekt, hemtjänsten i en kommun eller en kommundel ett objekt, ekonomiskt bistånd i en kommun ett objekt o.s.v. Med tillsynsobjekt avses däremot inte ett individärende.

Kommentar Tabell L.2

Inga större förändringar har skett avseende antalet tillsynsobjekt. Antalet genomförda tillsyner begränsas av den under sakområde socialomvårdnad beskrivna personalsituationen. Länsstyrelsen har i samtliga fall där kritik lämnas beslutat om s.k. tidsplan.

Tabell L.3 Social omvårdnad- antal inspektioner/kontroller

Nedanstående tabell svarar mot de krav på återrapportering avseende Social omvårdnad.

Observera att det är antal inspektioner som ska anges - inte antalet tillsynsobjekt. Kommuner avser kommuner där länsstyrelsen mer ingående granskat ett eller flera områden.

Genomförda granskningar		Med inriktning barn och unga	Med inriktning missbruk	Med inriktning psykosociala problem
Antal granskade hem för vård eller boende (HVB)	Privata	0	0	0
	Offentliga	0	0	0
	Oanmälda besök ¹	0	0	0
Genomförda granskningar		Äldre	Funktionshindrade	varav psykiskt funktionshindrade
Antal granskade särskilda boendeformer	Privata	0	0	0
	Offentliga	6	0	0
	Oanmälda besök ¹	2	0	0
Antal granskningar	Hemtjänstenheter	3	0	0
	Boendeserviceenheter	0	0	0
	Missbruk	Barn och unga	Äldreomsorg	Stöd och service till funktionshindrade
Antal granskade kommuner	1	5	5	3
Antal granskade kommundelar	0	0	0	0

¹Under oanmälda besök anges antal oanmälda besök, inte antal HVB eller särskilda boendeformer där man gjort oanmälda besök

Kommentar Tabell L.3

Hem för vård eller boende eller boenden med särskild service inom området funktionsnedsättning har inte granskats under 2009 med hänsyn till den under sakområde social omvårdnad beskrivna personalsituationen. I länet finns inga privata verksamheter inom äldreområdet.

Tabell L.4 Personal som arbetar med tillsyn, rådgivning, information och tillstånd inom de olika områdena

	Ekonomiskt bistånd	Missbruk	Barn och unga	Familjerätt	Äldre- omsorg	Stöd och service till funktions- hindrade
Antal personal	1	1	1	1	2	2
varav antal på heltid	0	0	0	0	2	1
varav antal mer än 50 %t	0	0	0	0	-	-

Kommentar Tabell L.4

Med anledning av organisationsförändringen slutade två personer inom individ- och familjeomsorgen våren 2009. Kvarvarande resurs omfattade 0.75 procent tjänst. Någon rekrytering har ej ansetts möjlig att göra då upplärningstiden för att kunna bedriva tillsyn är alltför lång. Länsstyrelsen har under tre månader hösten 2009 anställt en pensionerad socialkonsulent föra att handlägga enskilda klagomål.

TABELL JÄMSTÄLLDHET

Tabell M.1			
Kostnader/intäkter för sakområde Jämställdhet	2009	2008	2007
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	971	965	3 933
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	592	960	730
varav övrig finansiering (tkr)	378	5	3 203
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	0,52%	0,50%	2,00%
Verksamhetsintäkter	90	0	0
^[1] Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)			

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen enl. 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

		2009	2008	2007	2006	2005
Låneram	beviljad	6.500	10.000	10.000	10.000	9.000
	utnyttjad	4.789	6.396	6.970	6.970	7.177
Kontokredit hos RGK	beviljad	7.000	7.000	7.000	6.500	6.500
	max. utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto	räntekostnader	0	0	0	0	0
	ränteintäkter	381	3.195	2.700	887	786
Totala avgiftsintäkter (ktogrupp 31-34, 7)	mynd. disponerar	18.022	8.907	11.913	8.389	7.323
	mynd. ej disponerar	28.788	98.476	388.927	494.052	393.696
Jämförelse med beräknade avgiftsintäkter (ktogrupp 31-34, 7) enl. regleringsbrev						
Anslagskredit	beviljad	4.577	4.300	4.402	2.711	0
	utnyttjad	0	0	0	0	0
Summa utg. reservationer (anslag)		0	0	0	0	0
Summa anslagssparande 5:1. För åren 2005-2008 avses anslag 32:1		377	3.259	2.540	2.581	1.759
Summa anslagssparande		161.239	135.811	131.167	169.586	
Övriga anslag						
- därav in-tecknat av åtaganden med stöd av reservationer och anslagssparande		0	1.730	34.867	126.709	
Bemyndiganden	tilldelat	389.000	320.000	613.500	953.000	1.267.000
	summa åtaganden	306.619	282.840	445.577	718.699	965.336
Årsarbetskrafter (åa) ¹		214	230	232	233	211
Medelantalet anställda ¹		248	251	275	277	257
Driftkostnad per åa		865	793	792	769	782
Årets kapitalförändring		-143.435	103.735	-35.139	-25.902	-22.310
Balanserad kapitalförändring		107.732	-119.057	-83.918	-58.930	-36.620

Resultaträkning

		2009-01-01-- 2009-12-31	2008-01-01-- 2008-12-31
Verksamhetens intäkter	Not		
Intäkter av anslag	1	94 923	111 442
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	18 023	8 908
Intäkter av bidrag	3	68 947	76 034
Finansiella intäkter	4	434	3 205
<i>Summa intäkter</i>		<i>182 327</i>	<i>199 588</i>
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-117 362	-116 716
Kostnader för lokaler		-8 903	-8 185
Övriga driftkostnader		-56 837	-57 590
Finansiella kostnader	6	-88	-276
Avskrivningar		-2 565	-3 434
<i>Summa kostnader</i>		<i>-185 755</i>	<i>-186 201</i>
Verksamhetsutfall		-3 428	13 387
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disp. av mynd.	7	28 788	206 469
Intäkter av uppbörd		38	0
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet		-165 311	-32 389
<i>Saldo</i>	8	<i>-136 485</i>	<i>174 080</i>
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	9	134 077	310 372
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		107 668	71 418
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		44 745	39 492
Finansiella intäkter	10	210	2 454
Avsättningar till fonder m.m. för transfereringsändamål		-3 523	-216
Lämnade bidrag		-286 700	-399 259
<i>Saldo</i>	11	<i>-3 522</i>	<i>24 261</i>
Årets kapitalförändring		-143 435	211 728

Balansräkning

Tillgångar (tkr)

		2009-12-31	2008-12-31
Immateriella anläggningstillgångar	Not		
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		43	93
<i>Summa immateriella anläggningstillgångar</i>	12	43	93
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet		214	359
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		3 740	4 388
Konst och andra ej avskrivningsbara inventarier		18	18
<i>Summa materiella anläggningstillgångar</i>	13	3 972	4 765
Utlåning			
Utlåning		8 720	3 909
<i>Summa utlåning</i>	14	8 720	3 909
Varulager m.m.			
Fastigheter		8	8
<i>Summa varulager m.m.</i>	15	8	8
Fordringar			
Kundfordringar		1 935	1 228
Fordringar hos andra myndigheter		18 686	6 203
Övriga fordringar		5 113	586
<i>Summa fordringar</i>		25 734	8 017
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	16	2 316	2 510
Upplupna bidragsintäkter	17	27 313	6 010
Övriga upplupna intäkter	18	26 930	119 512
<i>Summa periodavgränsningsposter</i>		56 559	128 032
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket		46 664	32 554
<i>Summa avräkning med statsverket</i>	20	46 664	32 554
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	20	64 378	59 437
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	21	4 535	6 685
Plusgiro och bank		22 273	29 601
<i>Summa kassa och bank</i>		91 185	95 724
<i>Summa Tillgångar</i>		232 885	273 102

Kapital och skulder (tkr)

		2009-12-31	2008-12-31
Myndighetskapital	Not		
Statskapital	22	15 714	11 043
Donationskapital		70	65
Balanserad kapitalförändring	23	107 732	-118 473
Kapitalförändring enligt resultaträkning	24	-143 435	211 728
<i>Summa myndighetskapital</i>		<i>-19 920</i>	<i>104 362</i>
Fonder			
Fonder	25	50 372	56 799
<i>Summa fonder</i>		<i>50 372</i>	<i>56 799</i>
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	26	127	110
<i>Summa avsättningar</i>		<i>127</i>	<i>110</i>
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	27	3 997	4 789
Skulder till andra myndigheter		12 700	7 717
Leverantörsskulder		5 828	8 601
Övriga skulder		5 589	2 270
Depositioner		4 535	6 746
<i>Summa skulder m.m.</i>		<i>32 649</i>	<i>30 124</i>
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	28	17 435	14 082
Oförbrukade bidrag	29	103 767	61 954
Övriga förutbetalda intäkter	30	48 456	5 671
<i>Summa periodavgränsningsposter</i>		<i>169 657</i>	<i>81 706</i>
<i>Summa skulder och kapital</i>		<i>232 885</i>	<i>273 102</i>

Anslagsredovisning

Anslag	Ingående överbör- belopp	Årets till- delning enl regl. brev	Omdispon- erade an- slagsbelopp	Nyttjad del av medgivet överskrid.	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överbörings- belopp
15:1 19 Länsstyrelserna m.m. förvaltningskostnader Jämtlands län, ramanslag	3 259	91 540	540	0	-1 662	93 677	-93 300	377
14 22:1 6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000-2006. Region Södra skogslänen (mål 1), ramanslag	46 945	0	0	0	0	46 945	-657	46 289
14 22:1 7 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000-2006. Statlig medfinansiering av mål 1. Region Södra skogslänen, ramanslag	14 129	0	0	0	0	14 129	-35	14 095
19 1:1 19 Regionala tillväxtåtgärder. Länsstyrelsen i Jämtlands län, ramanslag	-5 557	121 000	0	0	0	115 443	-120 850	-5 407
19 1:4 2 Europeiska regionala utvecklingsfonden 2007-2013. Territoriellt program Sverige- Norge 2007-2013, ramanslag	41 207	50 000	0	0	0	91 207	-25 804	65 403
19 33:5 2 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000-2006. Åtgärder inom Mål 1 Södra skogslänsregionen och Interreg III A programmet Norge-Sverige, ramanslag	34 279	0	0	0	0	34 279	2 846	37 126

Anslag	Ingående överför. belopp	Årets till- delning enl regl. brev	Omdispon- erade an- slagsbelopp	Nyttjad del av medgivet överskrid.	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överförings- belopp
22 37:7 15:1 IT-infrastruktur: Regionala transportnät m m Administrativa kostnader, ramanslag	0	0	0	0	0	0	0	0
22 37:7 15:2 IT-infrastruktur: Regionala transportnät m m IT-infrastruktur, ramanslag	0	0	0	0	0	0	0	0
23 1:24 6 Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygds miljö och struktur. Mål 1 Södra skogslänsregionen. Andra åtgärder för att främja utvecklingen av landsbygden (2000-2006 Jordbruksfonden), ramanslag	4 807	0	0	0	0	4 807	-1 073	3 734
26 1:4 19 Övergångseffekter av kostnadsmässig redovisning. Länsstyrelsen Jämtlands län	0	0	0	1 005	0	1 005	-1 005	0
Summa:	139 070	262 540	540	1 005	-1 662	401 493	-239 877	161 616

19 1:1 19 regionala tillväxtåtgärder
Såväl ingående som utgående överföringsbelopp är negativa. Båda beloppen ligger dock inom ramen för respektive års anslagskredit.

19 33:5 2 Europeiska regionala utvecklingsfonden 2000-2006
Det positiva beloppet i utgiftskolumnen beror på under året gjorda återbetalningar

22 37:7 15:1 och 2 IT-infrastruktur
Dessa båda anslag hade tillsammans en ingående balans på 2,75 kr.
Anslagen har stängts under året.

Finansiella villkor

	Villkor tkr	Utfall tkr
1 5:1 19 Länsstyrelserna m.m. (förvaltningskostnader)		
Länsstyrelsen i Jämtlands län disponerar under budgetåret en låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten.	6 500	4 789
Länsstyrelsen i Jämtlands län har tillgång till en kredit på räntekontot i Riksgäldskontoret.	7 000	0
Utöver tilldelat belopp under anslaget får Länsstyrelsen i Jämtlands län disponera en anslagskredit.	4 577	0
19 1:1 19 Regionala tillväxtåtgärder		
Utöver tilldelat belopp under anslaget får Länsstyrelsen i Jämtlands län disponera en anslagskredit.	12 100	5 407
Länsstyrelsen i Jämtlands län har rätt att nyttja del av anslaget för uppföljning och utvärdering.	2 500	2 766
19 1:4 2 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007-2013. Territoriellt program Sverige-Norge		
Utöver tilldelat belopp under anslaget får Länsstyrelsen i Jämtlands län disponera en anslagskredit.	2 500	0

Kommentar*19 1:1 19 Regionala tillväxtåtgärder*

Länsstyrelsen har överutnyttjat den del av anslaget som får nyttjas till uppföljning och utvärdering med 266 tkr. Medlen kommer att återföras till detta anslag från förvaltningsanslaget under 2010.

Redovisning mot inkomsttitel

Inkomsttitel		Beräknat belopp	Utfall 2009-01-01-- 2009-12-31
2322	Räntor på övriga näringslån, Kammarkollegiet	3	0
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter	1 318	1 004
2537	Miljöskyddsavgifter	1 500	1 224
2539	Täktavgift	1 300	98
2552	Övriga offentligrättsliga avgifter	165	201
2714	Sanktionsavgifter m m	346	50
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	80	223
4132	Återbetalning av lån, såddfinansiering	0	0
4136	Återbetalning av övriga näringslån, Kammarkollegiet	38	43
4137	Återbetalning av övriga näringslån, SJV	80	67
6122	EG-finansierade struktur- och regionalstöd till jordbruks- sektorn, 2000-2006. Mål 1 Region Södra skogslänen	0	0
6312	Bidrag från EG:s regionalfond, 2000-2006 Mål 1 Region Södra skogslänen och Interreg IIIA	0	51 922
6313	EG:s regionalfond 2007-20013. Interreg IV	45 000	38 928
6412	Bidrag från EG:s socialfond, 2000-2006 Mål 1 Region Södra skogslänen	0	71 557
9455	Lotteriavgifter	34	38
Summa		49 864	165 354

Kommentarer*Allmänt*

Enligt ESV:s föreskrifter ska redovisningen mot inkomstitlar ske på underindeld nivå. Eftersom de beräknade beloppen i regleringsbrevet genomgående gjorts på aggregerad nivå har länsstyrelsen valt att redovisa på den aggregerade nivån.

2539 Täktavgifter

Faktureringen av täktavgifter för 2009 har försenats pga. ändringar i avgiftsförordningen. Faktureringen har genomförts under januari 2010.

6312 och 6412 Bidrag från EG:s fonder avseende perioden 2000-2006

Länsstyrelsen hade inte planerat att rekvirera medel under 2009 men gjorde så ändå. Därav den stora skillnaden mellan beräknat belopp och utfall.

Redovisning mot bemyndiganden

Anslag	Tilldelad bemyndi- ganderam	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år	2010	2011	2012	2013	2014	2015
19 1:1 19 Regionala tillväxtåtgärder	194 000	171 077	166 853	78 000	50 000	18 500	13 000	5 000	2 353	
19 1:4 2 Europeiska regionala utv fonden Interreg IV, 2007-2013	195 000	111 763	139 766	55 310	41 483	27 655	13 828	1 000	500	
Summa	389 000	282 840	306 619	133 310	91 483	46 155	26 828	6 000	2 853	

Tilläggsupplysningar och noter

Kommentarer till noter

Belopp i tusentals kronor.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag, samt förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring.

Undantag från redovisningsregler

För återsrapportering på verksamhetsområdes- och verksamhetsgrensnivå gäller för ett flertal tabeller att redovisningen endast behövs för 2009, vilket innebär ett undantag från föreskrifterna till 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Undantag gäller även från 3 kap. 2 §, första stycket, förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

Förändrade redovisningsprinciper

Kostnadsmässig anslagsavräkning

Från och med 2009 använder sig Länsstyrelsen i Jämtlands län av kostnadsmässig anslagsavräkning vilket innebär att verksamhetskostnader avräknar anslagen kostnadsmässigt till skillnad från tidigare utgiftsmässig anslagsavräkning.

Övergångseffekter

Övergångseffekter på grund av nya avräkningsprinciper för anslagen har belastat det speciella anslaget 26 1:4 19.

Semesterlöneskulden

Från och med 2009 finns två principer för semesterlöneskulden. Den ena innebär att all intjänad semester till och med 2008 avräknas utgiftsmässigt vid uttag, detta till skillnad från den andra principen som innebär att semester intjänad 2009 och framåt anslagsavräknas vid intjänandet.

Tidredovisning

En ny hantering av tidredovisningen innebär att tidredovisningen fördelar lönekostnader till finansiärer och projekt.

Värdering av fordringar och skulder**Värdereglering av lönegaranti**

Fordran avseende lönegarantin värderegleras med 99%.

Redovisningen av lönegarantier följer från och med december 2002 ESV:s rutinbeskrivning beslutad 2002-12-06.

Värdereglering av fordringar

Fordringar har upptagits till de belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalda.

Värdereglering av skulder

Skulder har upptagits till nominellt belopp.

Värdering av anläggningstillgångar

Med anläggningstillgång menas tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav, d v s har en ekonomisk livslängd överstigande tre år och kostar 10 tkr eller mer (exklusive moms). Även objekt utgörande en fungerande enhet vars sammanlagda anskaffningsvärde uppgår till 10 tkr klassificeras som en anläggningstillgång.

Anläggningstillgångarna skrivs av linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden. Härvid tillämpas följande avskrivningstider:

Möbler, förbättringsutgifter annans fastighet	7 år
Datorutrustning, bilar mm	4 år
Immateriella tillgångar	3 år

Undantagna från avskrivning är kulturtillgångar.

Värdering av övriga tillgångar**Jordfondens fastigheter**

Jordfondens fastigheter värderas till inköpspris med justeringar för gjorda åtgärder.

Investeringslån

Investeringslånen har upptagits till de belopp som beräknas bli betalda.

Räntestöd

Räntestöden har upptagits till de belopp som beräknas bli betalda.

Såddfinansiering

Värderegleras genom en individuell bedömning i samband med delårsrapport samt vid årsbokslutet.

Periodavgränsningsposter

Som periodavgränsningspost bokförs händelser med belopp överstigande 10 tkr.

Brytdag

Löpande redovisning och anslagsavräkning avseende räkenskapsåret har gjorts fram till 2010-01-11.

Sjukfrånvaro

2008				2009			
Kön	Ålder	Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%) *	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	-29	3	0,6		1	0	
	30-49	82	0,8		55	1,7	
	50 -	75	4,4		57	5,3	
	Alla män	160	2,7	72,7	113	3,5	63,5
Kvinnor	-29	10	0,6		12	3	
	30-49	91	3,8		68	2,5	
	50 -	81	5,6		67	1,8	
	Alla kvinnor	182	4,4	68,1	147	2,2	34,5
Samtliga	-29	13	0,6		13	2,7	
	30-49	163	2,4		123	2,1	
	50 -	156	4,9		124	3,4	
	Totalt	332	3,6	69,8	260	2,8	50,8

Ersättning till ledamöter i Insynsrådet och ledande befattningshavare

Skattepliktig ersättning och andra förmåner.

	Ersättning	Förmån	Totalt
Landshövding			
Britt Bohlin	971	142	1 114
Länsråd			
Pia Sandvik Wiklund	691	0	691
Insynsrådets ledamöter			
Annsophie Andersson			1
Arne Hafstad			4
Conny Hansson			1
Harriet Jorderud			1
Maud Mattsson			3
Kerstin Weimer			1
Håkan Wiklund			3
Per Åsling			1
			17

Ledande befattningshavares styrelseuppdrag i aktiebolag och statliga myndigheter**Britt Bohlin, landshövding (juni-december)**

Inga uppdrag

Pia Sandvik Wiklund, länsråd

Östersundstidningar AB

Verket för Högskoleservice

RISE Research Institutes of Sweden Holding AB

Insynsrådets ledamöters och suppleanters styrelseuppdrag i aktiebolag och statliga myndigheter.**Annsophie Andersson**

Östersunds Sport och Eventarena AB

Jämtkraft AB

Harriet Jorderud

Inga uppdrag

Arne Hafstad

Mårtenlien AB

Olympiabergets Café och Restaurang AB

Åre Centrum AB

Maud Mattsson

Inga uppdrag

Håkan Wiklund

Inga uppdrag

Per Åsling

Fjällbrynt AB

Milko

Östersundstidningarna AB

Trångsviksbolaget AB

Stampen Media Partner AB

Ekonord Invest AB

Arbetsförmedlingen

Conny Hansson

Inga uppdrag

Kerstin Weimer

Inga uppdrag

Not 1 Intäkter av anslag		2009	2008
14 22:1 6	Europeiska socialfonden 2000-2006 S Skogslänen Mål 1	35	0
1 5:1 19	Länsstyrelserna förvaltningskostnader	89 324	85 935
19 1:1 19	Regionala tillväxtåtgärder	5 559	4 734
19 33:5 2	Europeiska reg. utv.fonden 2000-2006 S Skogslänen, Mål 1 och Interreg III	6	20 773
Summa intäkter av anslag		94 923	111 442

Minskningen av intäkten från 19 33:5 2 beror på att Mål 1 och Interreg III i princip är avslutade under 2008.

Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2009	2008
§§ 4 Avgiftsförordningen		
Intäkter av avgifter enligt 4§ Avgiftsförordningen		
Intäkter av utbildning och konferenser	1 289	937
Intäkter av konsultuppdrag	5 358	3 697
Försäljning av publikationer	206	176
Intäkter av övriga avgifter enligt 4§ Avgiftsförordningen	1 586	273
	8 439	5 083
Offentligrättsliga avgifter som disponeras av myndigheten		
Körkortsavgifter	1 805	1 178
Avgifter jaktområden	63	670
Arrendeavgifter renbetesfjäll	2 770	0
Övrigt	168	546
	4 806	2 394
Arrendeavgifter renbetesfjäll har i år flyttats från transfereringsavsnittet.		
Intäkter av uppdragsverksamhet		
Intäkter av utbildning och konferenser	0	470
	0	470
Övriga intäkter i verksamheten		
Reavinster	199	162
Arrendeavgifter, fiskekort	172	186
Smaklustmässa mm inom Eldrimnerprojektet	2 705	0
Övrigt	1 702	613
	4 778	961
Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar	18 023	8 908
Intäkter och kostnader avseende körkortsadministrationen inklusive alkoholås och handledare	2009	2008
Avgifter körkortsverksamhet	1 796	1 674
Kostnader körkortsverksamhet, inkl OH	-1 836	-1 181
	-40	494
Intäkter och kostnader avseende pantbanksverksamhet	2009	2008
Avgifter pantlåneverksamhet	11	8
Kostnader pantlåneverksamhet, inkl OH	-6	-3
	5	5
Intäkter och kostnader avseende jaktområden	2009	2008
Avgifter jaktområden	63	75
Kostnader jaktområden, inkl OH	-112	-117
	-49	-42

Not 3 Intäkter av bidrag	2009	2008
Intäkter från statliga myndigheter		
Naturvårdsverket	36 257	44 760
Jordbruksverket	18 511	5 772
Krisberedskapsmyndigheten	1 208	1 201
Riksantikvarieämbetet	2 724	2 703
Jordbruksdepartementet	309	8 547
Övriga statliga	9 965	10 571
	68 974	73 553
Intäkter från övriga		
EU-kommissionen	1 073	933
Kommuner	71	281
Övriga	-1 171	1 267
	-27	2 481
Summa intäkter av bidrag	68 947	76 034
 Not 4 Finansiella intäkter	 2009	 2008
Ränteintäkter på räntekonto hos Riksgäldskontoret	381	3 196
Övriga finansiella intäkter	53	9
	434	3 205
 Not 5 Kostnader för personal	 2009	 2008
Lönekostnader	78 527	77 245
Sociala avgifter	35 487	35 904
Resor	498	1 248
Utbildning	1 013	1 080
Övrigt	1 836	1 238
	117 362	116 716
 Not 6 Finansiella kostnader	 2009	 2008
Räntekostnader på lån hos Riksgäldskontoret	32	256
Övriga finansiella kostnader	56	20
	88	276
 Not 7 Intäkter av avgifter och ersättningar som inte disponeras av myndigheten	 2009	 2008
Intäkter av offentligrättsliga avgifter, inomstatliga	9	345
Intäkter av offentligrättsliga avgifter, utomstatliga	2 851	4 440
Återbetalning av lån (näringslån och kreditgarantier)	0	110
Intäkter av övriga avgifter	25 927	201 573
	28 788	206 469

Not 8 Uppbördsverksamhet, saldo	2009	2008
Förutbetalda intäkter Regionala fonden	-54 768	132 644
Förutbetalda intäkter Sociala fonden	-70 901	48 821
Förutbetalda intäkter Jordbruksfonden	1 073	-1 714
Förutbetalda intäkter Interreg IV reg fonden	-13 103	-5 671
Periodisering täktavgifter	1 214	0
	-136 485	174 080

Kommentar till not 7 och 8

Den stora differensen mellan åren beror på att de fordringar länsstyrelsen hade till EU vid utgången av 2008 förbytts i skulder. Vilket i sin tur i huvudsak beror på det förskott länsstyrelsen erhållit för Interreg IV

Not 9 Medel som erh. från statsbudgeten för finansiering av bidrag	2009	2008
14 22:1 6 Europ. socialfonden 2000-2006 Södra skogslänen Mål 1	657	49 821
14 22:1 7 Europ. Socialf. 2000-2006 Statl medf. S. skogslänen Mål 1	0	8 084
1 5:1 19 Länsstyrelserna förvaltningskostnader	2 847	63
19 1:1 19 Regionala tillväxtåtgärder	106 549	112 809
19 33:5 2 Europ. reg. utv. fonden 2000-2006. Interreg III, Mål 1 S skogsl.	-2 853	111 863
22 37:7 15 IT-Infrastruktur	0	8 867
23 1:24 6 Jordbruksfonden Mål 1 S skogslänen 2000-2006	1 073	4 793
19 1:4 2 Europ. reg. utv. fonden. Sverige Norge 2007-2013	25 804	14 072
	134 077	310 372

Differensen mellan de båda åren beror på att strukturfondsperioden 2000-2006 närmar sig sitt slut och verksamheten i form av både kansli och Mål-1-projekt i princip avslutats.

Not 10 Finansiella intäkter	2009	2008
Ränteintäkter bygdemedel	210	640
Ränteintäkter omställningsmedel	0	1 814
	210	2 454

Hanteringen av omsställningsmedlen är i stort sett avslutad samtidigt som räntan på räntekontot sjunkit kraftig. Därav differensen.

Not 11 Transfereringar, saldo	2009	2008
Kapitalförändring lönegaranti	589	-48
Kapitalförändring fonder	-5	7
Finansiering av driftskostnader Mål 1	-6	20 773
Beslutade bidrag till egeninitierade projekt	2 573	-20 773
Periodiserade bidrag	-2 792	-26 843
Återkrav EU-bidrag	-3 882	0
Värdereglering såddfinansiering	0	2 624
	-3 522	-24 261

Not 12 Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	2009	2008
Tillgångarnas anskaffningsvärde (IB)	1 309	1 258
Tillkommande tillgångar	0	51
Årets avskrivningar	-50	-106
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-1 216	-1 111
Bokfört restvärde	43	93

Not 13 Maskiner, inventarier, installationer	2009	2008
Tillgångarnas anskaffningsvärde	39 318	37 664
Tillkommande tillgångar	1 826	1 654
Avgående tillgångar (sålda, utrangerade)	-1 257	-9 542
Årets avskrivningar	-2 515	-1 700
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-34 553	-31 185
Korrigeringar av tidigare års avskrivningar	1 153	7 875
Bokfört restvärde	3 972	4 765

Under 2008 gjordes en genomgång av anläggningsregistret och utrangeringar gjordes främst av datorer och kringutrustning.

Not 14 Utlåning

	IB 2009	Årets utlåning	Årets amortering	Värde-reglering	Årets nedskrivning	UB 2009
Villkorad utlåning						
Såddfinansiering	6 804	9 000	-258	-7 016	0	8 530
	6 804	9 000	-258	-7 016	0	8 530
Utlåning utan villkor						
Investeringslån	3	0	-3	0	0	0
Investeringslån II	190	0	-40	0	0	150
Räntestöd	47	0	-6	0	0	41
	240	0	-49	0	0	191
Utlåning	7 044	9 000	-308	-7 016	0	8 720

Not 15 Fastigheter	2009	2008
Avser Jordfondens fastigheter.	8	8

Not 16 Förutbetalda kostnader	2009	2008
GE Real Estate	1 543	1 618
Statens Fastighetsverk	240	243
Övriga	533	648
	2 316	2 510

Not 17 Upplupna bidragsintäkter	2009	2008
Fiskeriverket	1 048	757
Krisberedskapsmyndigheten	112	70
Nutek/Tillväxtverket	1 358	526
Jordbruksverket	15 499	0
Jordbruksdepartementet	2 737	2 761
Övriga	3 559	481
Upplupna bidragsintäkter, inomstatliga	24 314	4 595
EU-kommissionen	1 461	665
Övriga	1 538	750
Upplupna bidragsintäkter, utomstatliga	2 999	1 415
Upplupna bidragsintäkter totalt	27 313	6 010

Den stora fordran på Jordbruksverket beror på att jordbruksverket ännu inte behandlat den rekvisition som Länsstyrelsen lämnat i juni 2009 avseende 2008.

Not 18 Övriga upplupna intäkter	2009	2008
Fordran mot EU Regionala fonden	23 017	77 785
Fordran mot EU Sociala fonden	0	41 219
Fordran mot EU Jordbruksfonden	1 403	330
Täktavgifter	1 214	0
Övriga upplupna intäkter	1 296	178
	26 930	119 512

De minskade fordringarna gentemot EU beror på att länsstyrelsen numera har rekviderat och erhållit stora delar av de medel som länsstyrelsen tidigare hade som fordringar. Ökningen av fordran avseende täktavgifter och övrigt beror på försenad fakturering.

Not 19 Avräkning med statsverket**2009****2008****Uppbörd**

IB	-17	0
Redovisat mot inkomsttitel	-165 354	-32 389
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	164 025	32 222
Medel från räntekonto som tillförts inkomsttitel	0	0
<i>Skulder avseende uppbörd</i>	-1 346	-167

Anslag i icke räntebärande flöde

IB	247	0
Redovisat mot anslag	145 572	337 082
Medel hänförliga till transf. m.m som betalats till icke räntebärande flöde	-145 822	-337 082
<i>Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde</i>	-4	0

Anslag i räntebärande flöde

IB	-3 259	2 540
Redovisat mot anslag	94 305	85 999
Anslagsmedel som tillförts räntekontot	-93 085	-86 506
Återbetalning av anslagsmedel	1 662	-106
<i>Skulder avseende anslag i räntebärande flöde</i>	-377	1 926

Fordran avseende semesterlöneskuld ej redovisad mot anslag

IB	9 204	0
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-1 130	0
<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte redovisats mot anslag</i>	8 074	0

Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken

IB	35 583	24 961
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	326 173	140 583
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-303 237	-439 608
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	-18 203	304 860
<i>Saldo</i>	40 316	30 795

Belopp under utredning	-71	30 795
------------------------	-----	--------

Summa avräkning med statsverket**46 664****32 554**

Hela denna post har utretts, omarbetats och justerats under året.
2008 års siffror har dock inte omräknats eftersom ett sådant
arbete skulle vara alltför arbetskrävande enligt länsstyrelsen.

Not 20 Behållning på räntekonto hos Riksgäldskontoret**2009****2008**

Anslagsmedel	-6 141	-2 098
Avgifter	-459	-203
Bidrag från annan statlig myndighet	24 241	61 948
Övriga icke statliga bidrag	46 737	-209
	64 378	59 437

Varav kortsiktigt likviditetsbehov: 20 mkr kronor

Not 21 Övriga tillgodohavanden hos Riksgälden**2009 2008**

Avser tillgodohavande på konto för depositioner.

4 535 6 685

Not 22 Statskapital**2009 2008**

Investeringslån

150 193

Såddfinansiering

15 546 10 831

Kulturtillgångar

18 18

15 714 11 043**Not 23 Balanserad kapitalförändring****2009 2008**

Anslag

0 -35 037

Projekt

-2 136 641

Fonder

-37 -33

Lönegaranti

365 -1 825

Körkort

796 297

Utlåning

-3 135 -4 538

EG-medel

111 878 -77 979

107 732 -118 473**Not 24 Årets kapitalförändring****2009 2008**

Periodiseringseffekter i anslagsfinansierad verksamhet

-139 277 213 837

Över-/underskott i bidragsfinansierad verksamhet

-827 16

Över-/underskott i avgiftsfinansierad verksamhet

-38 499

Lönegaranti

589 0

Utlåning

-3 882 -2 624

-143 435 211 728

2008 hade länsstyrelsen en stor nettofordran på EU. 2009 har länsstyrelsen i stället en nettoskuld. Förändringen beror på att länsstyrelsen rekvirerat och erhållit medel under 2009.

Not 25 Fonder**Älgvårdsfonden:****2009 2008**

IB

1 100 1 262

Erhållna medel

1 656 929

Utbetalade medel

-1 540 -1 091

1 216 1 100**Bygdemedel:**

IB

55 699 55 321

Erhållna vattenregleringsmedel

32 980 37 616

Utbetalade vattenregleringsmedel

-39 523 -37 238

49 156 55 699**Fonder totalt:****50 372 56 799**

Not 26 Avsättningar	2009	2008
Ingående avsättning	110	119
Årets pensionskostnader	145	166
Årets pensionsutbetalningar	-128	-175
Utgående avsättning	<u>127</u>	<u>110</u>

Not 27 Lån i Riksgäldskontoret	2009	2008
Låneskuld Riksgäldskontoret IB	4 789	6 396
Under året nyupptagna lån	1 877	1 654
Under året gjorda amorteringar	-2 669	-3 261
Utgående skuld	<u>3 997</u>	<u>4 789</u>

Beviljad låneram enligt regleringsbrev uppgår till 6 500 tkr.

Not 28 Upplupna kostnader	2009	2008
Upplupna löner och semesterlöner	6 471	7 173
Upplupna avgifter på löner och semesterlöner	2 978	3 351
Periodisering av bidragsutbetalningar	6 866	250
Övriga	1 120	3 308
	<u>17 435</u>	<u>14 082</u>

Not 29 Oförbrukade bidrag	2009	2008
Boverket	1 071	556
Naturvårdsverket	20 485	21 206
Jordbruksverket	17 041	14 557
Riksantikvarieämbetet	1 921	2 436
Regeringskansliet	3 202	2 508
Post och telestyrelsen	11 609	9 653
Nutek/Tillväxtverket	2 398	1 545
Konsumentverket	2 867	0
Sametinget	7 743	0
Övriga	5 695	2 972
Oförbrukade bidrag, inomstatliga	<u>74 031</u>	<u>55 432</u>

EU-kommissionen	21 149	0
Sparbanksstiftelsen	427	414
Kommuner	1 166	566
Övriga	3 036	278
Kammarkollegiet Samefonden	3 957	5 263
Oförbrukade bidrag, utomstatliga	<u>29 736</u>	<u>6 522</u>

Oförbrukade bidrag totalt	103 767	61 954
----------------------------------	----------------	---------------

Den stora skulden till EU-kommissionen består av förskott till två stycken nystartade s.k. Lifeprojekt.

Skulden gentemot Sametinget består av några projekt som flyttats från bygdemedel.

Skulden gentemot Konsumentverket består av ett under 2009 nyupprättat projekt med bidrag därifrån.

Not 30 Övriga förutbetalda intäkter

	2009	2008
Förutbetald intäkt Sociala fonden	29 682	0
Förutbetald intäkt Regionala fonden Interreg IV	18 773	5 671
	48 456	5 671

Den stora skulden till EU:s sociala fond beror på att länsstyrelsen inte förbrukat alla de medel som utbetalats från EU. Några ytterligare kostnader kommer förmodligen inte heller att uppstå varför skulden kommer att återbetalas till EU.

Östersund 2010-02-19

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Jag bedömer vidare att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande

Britt Bohlin
landshövding

Länsstyrelsen Jämtlands län

Postadress: 831 86 Östersund

Besöksadress: Köpmangatan 21

Telefon: 063-14 60 00

jamtland@lansstyrelsen.se

www.lansstyrelsen.se/jamtland